Miljøstyrelsens 5. rapport om implementering af Århuskonventionen

7. april 2017

Indholdsfortegnelse

Artikel 3: Almindelige bestemmelser……..3

Artikel 4: Adgang til miljøoplysninger…… 9

Artikel 5: Indsamling og formidling af miljøoplysninger……...21

Artikel 6: Offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter……..39

Artikel 7: Offentlig deltagelse i planer, programmer og politikker
vedrørende miljøet…… 65

Artikel 8: Offentlig deltagelse ved udarbejdelse af ministerielle bestemmelser
og/eller generelt anvendelige, juridisk bindende, normative instrumenter……82

Artikel 9: Adgang til klage og domstolsprøvelse……...83

Artikel 6 bis: Udsættelse i miljøet af GMO'er……99

Opfølgning på eventuelle beslutninger truffet ved seneste partsmøde om manglende
overholdelse af konventionen…….……101

III.- V.
Artikel 3
Almindelige bestemmelser

Hvorledes er konventionens art. 3, stk. 2, 3, 4, 7, 8 og 9 gennemført i Danmark?

Art. 3, stk. 2. Hver part bestræber sig på at sikre, at offentlige myndigheder og deres ansatte yder offentligheden assistance til og vejledning i at søge adgang til oplysninger, at deltage i beslutningsprocesser og at klage eller søge domstolsprøvelse.

Det er et grundlæggende princip i dansk forvaltningsproces, at den enkelte borger i videst muligt omfang uden at opfylde særlige formkrav skal kunne henvende sig til en forvaltningsmyndighed om en sag. Herefter skal forvaltningsmyndigheden sørge for, at borgeren får den retsstilling, som er forudsat i den lovgivning, der regulerer det pågældende forvaltningsområde.

Der findes i dansk ret to generelle love vedrørende offentlighed i forvaltningen (lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 (forvaltningsloven) og lov nr. 606 af 12. juni 2013(offentlighedsloven)). Herudover suppleres denne generelle regulering specielt for miljøområdet af lovbekendtgørelse nr. 1036 af 18. august 2015 om aktindsigt i miljøoplysninger (miljøoplysningsloven).

Forvaltningsloven indeholder navnlig en række generelle forvaltningsprocessuelle regler, der tillægger borgerne forskellige rettigheder og beføjelser i forbindelse med forvaltningens behandling af en afgørelsessag. Loven er i det væsentligste en kodificering af den retstilstand, der forud for lovens gennemførelse var gældende for forvaltningsmyndighederne, dvs. der er tale om en lovfæstelse af de uskrevne forvaltningsretlige grundsætninger, der er udviklet på baggrund af retspraksis, den juridiske teori og i de senere år navnlig gennem udtalelser fra Folketingets Ombudsmand.

Offentlighedsloven indeholder de almindelige regler for adgang til aktindsigt i dokumenter, der er indgået til eller oprettet af en myndighed m.v. som led i administrativ sagsbehandling i forbindelse med dens virksomhed. Loven gælder for enhver, der forlanger at blive gjort bekendt med bestemte dokumenter eller med dokumenter i nærmere angivne sager. Offentlighedsloven regulerer alene spørgsmålet om, i hvilket omfang forvaltningen er forpligtet til at give adgang til aktindsigt. Vedkommende myndighed m.v. skal overveje, om der kan gives aktindsigt i videre omfang, end hvad der følger af loven, medmindre det vil være i strid med anden lovgivning, herunder regler om tavspligt m.v.. Den 1. januar 2014 trådte en ny offentlighedslov i kraft (lov nr. 606 af 12. juni 2013), som herefter vil blive omtalt som den nye offentlighedslov. Den nye offentlighedslovs konsekvenser for adgang til miljøoplysninger vil kort blive omtalt under artikel 4.

Miljøoplysningsloven bygger på og supplerer på en række punkter forvaltningsloven og offentlighedsloven for så vidt angår adgangen til miljøoplysninger. Der er tale om en udvidelse af adgangen til aktindsigt i miljøoplysninger til også at omfatte oplysninger hos ”organer, der har offentligt ansvar for eller udøver offentlige funktioner eller tjenesteydelser i relation til miljøet, og som er underlagt offentlig kontrol”. Endvidere giver miljøoplysningsloven som udgangspunkt adgang til oplysninger i den form, hvori de foreligger hos myndigheden, herunder i elektronisk form, jf. bemærkningerne til art. 4. Herudover er undtagelsesmulighederne i relation til aktindsigt i miljøoplysninger på visse punkter mere begrænset end efter de øvrige aktindsigtsregler. Endelig fastsætter loven en absolut frist for afslutning af sager om aktindsigt i miljøoplysninger. Med

vedtagelse af loven med efterfølgende ændringer er det sikret, at Danmark har implementeret Århuskonventionens regler om aktindsigt i miljøoplysninger.

Et grundlæggende element i dansk forvaltningsret er princippet om god forvaltningsskik, der rækker videre end, hvad der følger af gældende ret, og som er en fællesbetegnelse for overvejende etisk baserede principper om myndighedernes adfærd over for borgerne, f.eks. at myndighederne skal optræde høfligt og hensynsfuldt. Dette princip benyttes navnlig af ombudsmanden som et videregående bedømmelsesgrundlag for myndighedernes sagsbehandling.

Forvaltningslovens § 7 fastsætter, at en forvaltningsmyndighed i fornødent omfang skal yde vejledning og bistand til personer, der retter henvendelse om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde, samt at hvis en forvaltningsmyndighed modtager en skriftlig henvendelse, som ikke vedrører dens sagsområde, skal henvendelsen så vidt muligt videresendes til rette myndighed.

Forvaltningslovens § 25 fastslår, at enhver afgørelse, der meddeles skriftligt, og som kan påklages til anden forvaltningsmyndighed, skal være ledsaget af en klagevejledning. Klagevejledningen skal gives skriftligt i forbindelse med meddelelsen af den trufne afgørelse og skal angive, hvilken myndighed der er klageinstans, fremgangsmåden ved indgivelse af klage samt oplysning om eventuel klagefrist. Endvidere fastsættes i lovens § 26, at afgørelser, der kun kan indbringes for domstolene under iagttagelse af en lovbestemt frist for sagens anlæg, skal være ledsaget af oplysning herom.

Forvaltningslovens § 25 pålægger ikke myndighederne en pligt til at give vejledning om muligheden for at indbringe afgørelsen for domstolene, Folketingets Ombudsmand, tilsynsmyndighederne mv. Det følger imidlertid af den almindelige vejledningspligt, der gælder for alle forvaltningsmyndigheder – og som følger af forvaltningslovens § 7 og principperne om god forvaltningsskik – at myndighederne, når der skønnes at være behov herfor, skal oplyse borgerne om muligheden for at indbringe afgørelsen for domstolene, Folketingets Ombudsmand mv.

I forhold til klager over aktindsigtsafgørelser følger det nu af den nye offentlighedslovs § 38, at et afslag på aktindsigt, der er truffet af en kommune, en region eller et kommunalt fællesskab, skal være ledsaget af en vejledning om muligheden for at indbringe sagen for den kommunale og regionale tilsynsmyndighed, hvis der ikke er nogen administrativ klageinstans.

Herudover pålægger miljøoplysningsloven, § 4 d, stk. 2, myndigheden en vejledningspligt i sager om aktindsigt i miljøoplysninger, der vedrører miljøfaktorer, således at der på anmodning skal oplyses, hvis oplysningerne er til rådighed, hvor disse kan findes, om målingsmetoder, herunder fremgangsmåder for analyser, prøveudtagninger og forbehandling af prøver, der er anvendt ved tilvejebringelse af oplysningerne eller henvise til en anvendt standardprocedure.

I miljøoplysningslovens § 4, stk. 4, er fastsat en begrundelsespligt og pligt til klagevejledning i sager om aktindsigt i miljøoplysninger.

Siden 1. januar 2014 er forvaltningsmyndigheder underlagt en bredt formuleret åbenheds- og informationsforpligtelse, idet det følger af den nye offentlighedslovs § 17, at forvaltningsmyndighederne på deres hjemmesider skal give borgerne information om deres virksomhed.

Art. 3, stk. 3. Hver part fremmer uddannelse og offentlig opmærksomhed på miljøområdet, især om, hvordan man kan få adgang til oplysninger, deltage i beslutningsprocesser og få adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet.

Miljø- og Fødevareministeriet arbejder løbende med at sikre borgerne adgang til oplysninger om miljøforhold på en lang række områder: miljøoplysninger er offentligt tilgængelige via ministeriets hjemmesider, fx databaser, rapporter om miljøets tilstand, pjecer, artikler osv. Samtidig udsendes der trykt materiale, når det er hensigtsmæssigt for at nå de relevante målgrupper af et givent miljøbudskab. Ministeriet åbner endvidere mulighed for at deltage i beslutningsprocessen ved, at lovforslag, forslag til bekendtgørelser, vejledninger og planer og programmer sendes i høring til en bred kreds af interessenter, samt at forslagene gøres tilgængelige på internettet**.** Derudover findes der et centralt informationscenter, Miljø- og Fødevareministeriet Informationscenter for natur og miljø, der omtales nærmere i forbindelse med artikel 5, stk. 2. Miljø- og fødevareministeriet fremmer desuden en strategi om ”Aktiv miljødialog – Åbent ministerium”, hvor interessenterne inviteres til at deltage aktivt i en direkte dialog med ministeriet som led i ministeriets arbejdsprocesser, fx når der udarbejdes nye politikker og strategier på et fagområde, men også i den løbende bilaterale dialog med interessenterne.

Miljøstyrelsen orienterer på sin hjemmeside www.mst.dk (borger, miljørettigheder) særskilt om de miljørettigheder, der er afledt af Århuskonventionen.

Med hensyn til fremme af miljø i undervisningssammenhæng bidrager Miljø- og Fødevareministeriet aktivt til EMU-portalen, der er en hjemmeside med tilbud til undervisningssektoren (folkeskoler, gymnasier etc.), hvor de kan få ideer til miljøemner i undervisningen mm.. Miljøstyrelsen lancerede i 2014 en online læringsportal ”Mind the Trash” om affald og ressourcer for elever i 4.-6. klasse. Læringsportalen er i 2016 udvidet med undervisningsmateriale til lærere og elever om madspild.

Miljøstyrelsen gennemførte i 2015 kampagnen ”Kend dit affald”, som er en informationskampagne om sortering af affald, der retter sig mod borgerne/husholdningerne, og som sætter fokus på, at det nytter at sortere affald til genanvendelse.

Miljøstyrelsen har i 2015 og 2016 gennemført en kampagne, som havde til formål at oplyse borgerne om, hvordan man korrekt skiller sig af med udtjente biler.

I 2016 lancerede Miljøstyrelsen en webportal om brændefyring. Portalen indeholder bl.a. en ny vejledning til kommuner om luftforurening fra brændeovne og andre fyringsanlæg til brændefyring, og information om, hvilke handlemuligheder borgerne har i forbindelse med gener af brænderøg. For eksempel information om hvordan man kan henvende sig til kommunen med en klage og hvordan et klageforløb og vurdering af generne typisk foregår. Derudover indeholder webportalen information om helbredseffekter af brænderøg, tekniske muligheder for at mindske nabogener af brænderøg og information om regler på området. Miljøstyrelsen gennemfører desuden jævnligt informationskampagner, fx "Rygestop-guide for brændeovne", der viser danskerne, hvordan man fyrer korrekt og tænder rigtigt op, og dermed udleder færre sundhedsskadelige partikler og dels ”www.Renrøg.dk”, som fortæller om fordelene ved at udskifte ældre brændeovne til en ny model.

I kampagnen om ”Gravid? Kend Kemien” fra 2015 udarbejdede Miljøstyrelsen i samarbejde med Sundhedsstyrelsen og Arbejdstilsynet en serie af råd til gravide eller kvinder som ønsker at blive gravide. Kampagnen oplyser, hvordan vi kan stille skarpt på kemien i vordende mødres hverdag, da ufødte børn er særligt følsomme overfor kemi..

Se flere af Miljøstyrelsens kampagner på: http://www.mst.dk/Borger/Kampagner/

Miljøstyrelsen og Friluftsrådet administrerer i fællesskab Naturvejlederordningen med ca. 400 naturvejledere, der formidler fremme af natur- og miljøforståelse. Naturvejlederne gennemfører hvert år ca. 30.000 arrangementer med tilsammen over 1 mio. deltagere. Naturvejledere inspireres gennem temadage og efteruddannelse.

Der er udviklet en tværministeriel klimatilpasningsportal, der i dag er placeret i Miljøstyrelsen (tidligere Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning[1]). Portalen, der henvender sig til både myndigheder, virksomheder og borgere, præsenterer viden om klimaændringer og eksempler på klimatilpasning. Det vil være muligt at se grafisk præsenterede klimadata, interaktive beslutningsstøttesystemer og værktøjer på portalen.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen arbejder løbende med at sikre borgerne adgang til oplysninger om miljøforhold, herunder særligt om jordbrugets anvendelse af gødning via de offentligt tilgængelige gødningsregnskaber på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens[2] hjemmeside: http://naturerhverv.dk/tilskud-selvbetjening/soeg-i-registre/offentliggjorte-goedningsregnskaber/iframes/alle-goedningsregnskaber/ Der udarbejdes i øvrigt årligt en vejledning til reguleringen af jordbrugets anvendelse af gødning, der ligeledes er tilgængelig på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside. Endvidere giver Fødevarestyrelsen efter anmodning adgang til miljøoplysninger i databasen ”Vetstat” vedrørende udskrivning og udlevering af medicin til husdyrbrug.

Alle udkast til lovgivningsinstrumenter sendes i overensstemmelse med sædvanlig praksis i Danmark i høring hos en bred kreds af interessenter, således at disse får mulighed for at deltage i beslutningsprocessen. Herudover offentliggøres materialet samtidig på den danske offentliggørelsesportal www.hoeringsportalen.dk, hvorved i princippet alle får mulighed for at få kendskab til forslagene, og dermed mulighed for at deltage i beslutningsprocessen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet – som behandler klagesager om aktindsigt i miljøoplysninger - offentliggør alle afgørelser om aktindsigt i miljøoplysninger i anonymiseret form. Nævnet anvender desuden aktivt sin hjemmeside til generel information om retten til aktindsigt og om praksis, herunder uddybende information, når nævnet observerer, at der er særlige problemer på et givet område. Med den nye offentlighedslovs § 18 følger, at der på internettet skal føres en portal, der indeholder love, administrative forskrifter og lovforslag og Folketingets Ombudsmands udtalelser om aktindsigt.

Alle danske statslige institutioner har siden 1998 gjort deres udgivelser tilgængelige i elektronisk format.

[1] Fra 1. februar 2017 er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning og Miljøstyrelsen samlet til én styrelse med ansvar for miljøet. Den nye styrelse videreføre navnet Miljøstyrelsen

[2] Den 1. februar 2017 skiftede NaturErhvervstyrelsen navn til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Det følger endvidere af den nye offentlighedslovs § 12, at der med visse undtagelser er adgang til indsigt i eksisterende databeskrivelser (en beskrivelse af oplysningerne i en konkret database, som anvendes i forbindelse med konkret sagsbehandling eller offentliggjort analyser, beregninger m.v.) ligesom forvaltningsmyndigheder som udgangspunkt fremover skal sikre, at sådanne beskrivelser udarbejdes i forbindelse med etablering af nye databaser.

Art. 3, stk. 4. Hver part sørger for passende anerkendelse af og støtte til foreninger, organisationer og grupper, hvis formål er at fremme miljøbeskyttelse og sikrer, at dets nationale retssystem er i overensstemmelse med denne forpligtelse.

Grundlovens § 78 sikrer foreningsfriheden i Danmark. Miljøorganisationer er i en række miljø- og landbrugslove sikret en klageadgang og er optaget som fast høringsparter. Derudover bliver de i vidt omfang inviteret til at deltage i relevante udvalg og arbejdsgrupper.

Der er indgået en 5-årig samarbejdsaftale mellem Dansk Ornitologisk Forening (DOF) og miljø- og fødevareministeren gældende fra 2013. Miljø- og Fødevareministeriet støtter med aftalen DOF's fugle- og naturbeskyttelsesarbejde med 1,2 mio.kr årligt.

Se eksempler på, hvorledes miljøorganisationer er anerkendt som klageberettigede i miljølovgivningen under besvarelsen vedrørende art. 9.

Art. 3, stk. 7. Hver part fremmer anvendelsen af principperne i denne konvention i internationale beslutningsprocesser på miljøområdet og i internationale organisationer i sager med hensyn til spørgsmål, der vedrører miljøet.
I forbindelse med Århuskonventionens gennemførelse i 1998-2000 blev de øvrige ministerier kontaktet og deres lovgivning gennemgået og tilpasset, for derved også at implementere konventionen i sektorlovgivningen.

Der er praksis for at involvere ikke statslige organisationer i den nationale beslutningsproces, hvor den danske position i internationale og EU-sager fastlægges. I EU-sager er der fast praksis for at sende rammenotater med danske positioner i høring i specialudvalg, hvor en bred kreds af interessenter er repræsenteret. For så vidt angår internationale sager involveres berørte parter efter et konkret skøn. Fastlæggelse af den danske position sker primært på jævnlige møder i Miljøspecialudvalget. Deltagelse i Miljøspecialudvalget er åben for organisationer, der interesserer sig for miljøspørgsmål, og der er pt. ca. 85 organisationer og myndigheder, der er medlem af udvalget. Fastlæggelse af dansk holdning i en sag kan også ske ved skriftlig høring af Miljøspecialudvalget.

Angående offentlig deltagelse i internationale beslutningsprocesser på miljøområdet er der praksis for at inkludere medlemmer af ikke statslige organisationer i de statslige delegationer. I hovedparten af større internationale forhandlingsmøder er medlemmer af ikke statslige organisationer en del af den danske delegation.

Den nationale proces mellem regeringen og medlemmer af ikke statslige organisationer foregår også mellem de internationale møder på ad hoc basis og i varierende fora.

Som EU medlemsstat er Danmark del af den promovering af Århuskonventionen, EU-Fællesskabet ved Kommissionen og det til enhver tid siddende Formandskab anlægger i andre internationale fora.

Art. 3, stk. 8. Hver part sikrer, at personer, der udnytter deres rettigheder i overensstemmelse med reglerne i denne konvention ikke straffes, forfølges eller chikaneres på nogen som helst måde på grund af deres engagement. Denne bestemmelse påvirker ikke nationale domstoles ret til at idømme rimelige sagsomkostninger i retssager.

Den danske grundlov grundfæster blandt andet borgerens adgang til ytringsfrihed, foreningsfrihed samt muligheden for at få prøvet forvaltningsmyndighedernes afgørelser ved domstolene. Herudover yder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention en beskyttelse af borgernes grundlæggende rettigheder og friheder. Endelig eksisterer der på ulovbestemt grundlag forvaltningsretlige retsgrundsætninger og principper som f.eks. lighedsprincip og forbuddet mod inddragelse af usaglige hensyn. Den danske lovgivning angiver positivt, i hvilke tilfælde en borger kan retsforfølges. Den danske lovgivning indeholder ikke mulighed for at foretage en sådan forfølgelse m.v., som er nævnt i konventionens art. 3, stk. 8.

Art. 3, stk. 9. Inden for anvendelsesområdet af relevante bestemmelser i denne konvention har offentligheden adgang til oplysninger, mulighed for at deltage i beslutningsprocesser og adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet, uden at der sker diskrimination på grund af statsborgerskab, nationalitet eller bopæl og, i tilfælde af en juridisk person, uden diskrimination på grund af det sted, hvor den har sit registrerede hovedsæde eller et reelt sæde for dens aktiviteter.

Det fastslås i miljøoplysningslovens § 2, stk. 1, at *enhver* har de rettigheder, der følger af loven. Miljøoplysningslovens § 2, stk. 1, sikrer således, at der i forbindelse med adgangen til miljøoplysninger ikke diskrimineres på grund af statsborgerskab, nationalitet mv.

Mere generelt gælder den forvaltningsretlige lighedsgrundsætning, hvorefter væsentligt lige forhold skal behandles lige i retlig henseende. En forskelsbehandling skal være saglig relevant i forhold til den afgørelse, som skal træffes, og dermed i forhold den retlige sammenhæng, hvori afgørelsen træffes.

I EUs charter om grundlæggende rettigheder følger det af artikel 20 at alle mennesker er lige for loven. Af artikel 21 fremgår det at enhver forskelsbehandling er forbudt.

Følgende regulering er blandt andet med til at gennemføre de generelle krav i konventionens art. 3, stk. 2, 3, 4, 7, 8 og 9:

- Grundloven: lov nr. 169 af 5. juni 1953 Danmarks Riges Grundlov
- Straffeloven: lovbekendtgørelse nr. 1052 af 4. juli 2016, med senere ændringer
- Offentlighedsloven: lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen som senest ændret ved lov nr. 433 af 4. juni 2009
- Offentlighedsloven: lov nr. 606 af 12. juni 2013 om offentlighed i forvaltningen
- Forvaltningsloven: lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014
- Miljøoplysningsloven: lovbekendtgørelse nr. 102 af 26. januar 2017 om aktindsigt i miljøoplysninger
- Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov nr. 1715 af 27. december 2016

VI. Hjemmesider relevante for implementeringen af artikel 3

www.hoeringsportalen.dk , www.mst.dk , www.nst.dk , www.mim.dk , www.nmkn.dk , www.brugmerespildmindre.dk , www.holddanmarkrent.dk , www.emu.dk , www.kebmin.dk, http://naturerhverv.fvm.dk/

Danske regler findes på www.retsinfo.dk

VII. – VIII.
Artikel 4
Adgang til miljøoplysninger

Ved lov nr. 292 af 27. april 1994 om aktindsigt i miljøoplysninger (miljøoplysningsloven) blev Rådets direktiv 90/313/EØF om fri adgang til miljøoplysninger gennemført i dansk ret. I 2000 blev miljøoplysningsloven ændret ved § 1 i lov nr. 447 af 31. maj 2000, hvorved bestemmelser om aktindsigt i miljøoplysninger i Århuskonventionen blev gennemført i dansk ret.

I 2003 gennemførte EU Århuskonventionens regler om aktindsigt i miljøoplysninger og aktiv formidling af miljøoplysninger i EU-retten ved direktiv 2003/4/EF af 28. januar 2003 (Europa-Parlamentets og rådets direktiv om offentlig adgang til miljøoplysninger (herefter EU-direktivet)). De nødvendige tilpasninger af dansk lovgivning som følge af direktivet, blev gennemført ved lov nr. 310 af 2. maj 2005 om ændring af lov om aktindsigt i miljøoplysninger.

Direktivets og konventionens væsentligste bestemmelser er allerede gældende dansk ret i medfør af offentlighedsloven og forvaltningsloven, der også omfatter miljøoplysninger.

Kun hvor der er forskel, fastsætter miljøoplysningsloven ændringer til den almindelige ordning efter offentlighedsloven og forvaltningsloven. Det betyder, at offentlighedslovens og forvaltningslovens almindelige betingelser for og undtagelser fra retten til aktindsigt også gælder for miljøoplysninger, medmindre der er fastsat andre regler i miljøoplysningsloven.

Definitionen af offentlige myndigheder:

Offentlige myndigheder i henhold til offentlighedslovens § 1, samt organer, herunder fysiske og juridiske personer, der har offentligt ansvar for eller udøver offentlige funktioner eller tjenesteydelser i relation til miljøet, og som er underlagt offentlig kontrol, er omfattet af forpligtelserne til at meddele aktindsigt i miljøoplysninger, jf. § 1 i miljøoplysningsloven.

Miljøklagenævnet[3] har i sag MKN-32-8 af 24. juni 2004 taget stilling til afgrænsningen af "organer" omfattet af miljøoplysningslovens § 1. Afgørelsen kan ses på www.nmkn.dk.

Definitionen af miljøoplysninger

Miljøoplysninger er defineret i § 3 i miljøoplysningsloven:

[3] I dag Miljø- og Fødevareklagenævnet

Ved miljøoplysninger forstås alle oplysninger, som er i myndighedens besiddelse, eller som opbevares for den, som foreligger i skriftlig form, i billed- eller lydform eller i elektronisk eller en hvilken som helst anden form, uanset hvornår oplysningerne er tilvejebragt, og som vedrører
1) tilstanden i miljøelementer som f.eks. luft og atmosfære, vand, jord, landskaber og naturområder, herunder vådområder, kyst- og havområder, biologisk mangfoldighed og dennes bestanddele, herunder genetisk modificerede organismer og vekselvirkningen mellem disse elementer,
2) faktorer som f.eks. stoffer, energi, støj stråling eller affald, herunder radioaktivt affald, emissioner, udledninger og andre udslip i miljøet, der påvirker eller kan påvirke de miljøelementer, som er nævnt i nr. 1,
3) foranstaltninger, herunder administrative foranstaltninger såsom politikker, lovgivning, planer, programmer, miljøaftaler og aktiviteter, der påvirker eller kan påvirke de enkelte miljøelementer, som er nævnt i nr. 1 og 2, og faktorer samt foranstaltninger og aktiviteter, der har til formål at beskytte disse miljøelementer,
4) rapporter om gennemførelse af miljølovgivningen,
5) rentabilitetsberegninger og andre økonomiske analyser og forudsætninger, som er anvendt i forbindelse med de foranstaltninger og aktiviteter, som er nævnt i nr. 3, og
6) menneskers sundheds- og sikkerhedstilstand, herunder hvor det er relevant forurening af fødekæden, menneskers levevilkår, kulturminder og bygningsværker, i det omfang de påvirkes af de enkelte miljøelementers tilstand, som nævnt i nr. 1, eller via disse elementer af de i nr. 2 og 3 nævnte forhold.

Miljø- og Fødevareklagenævnet følger i vidt omfang den linje, der i de senere år er anlagt af Folketingets Ombudsmand. Det drejer sig bl.a. om Folketingets Ombudsmands beretning fra 2003, s. 309, fra 2004, s. 98 ff., Folketingets Ombudsmands j.nr. 2005-1375-101, Folketingets Ombudsmands beretning fra 2006, s. 529, fra 2007, s. 315, fra 2008, s. 191, fra 2009 9-1, 9-4 og 11-1, fra 2010 9-1 og fra 2011 9-1 og 11-2 samt 14-5 og i 2012-21. I denne praksis har der udviklet sig en meget vid fortolkning af miljøoplysningsbegrebet – bl.a. under inddragelse af den Europæiske Unions Ombudsmand.

Den nye offentlighedslovs betydning for adgang til miljøoplysninger
Den gældende miljøoplysningslov henviser til bestemmelser i den gamle offentlighedslov (1985-loven), som blev ophævet den 1. januar 2014. Der er derfor indsat bestemmelser i såvel miljøoplysningslovens § 6, stk. 2, som den nye offentlighedslovs § 42, stk. 4, -som sikrer, at henvisningerne til offentlighedsloven i miljøoplysningsloven skal forstås som henvisninger til 1985- offentlighedsloven, der således opretholdes for så vidt angår sager, der behandles efter miljøoplysningsloven..

I det omfang den nye offentlighedslov og de nye regler om aktindsigt i forvaltningsloven giver den aktindsigtssøgende en bedre adgang til aktindsigt end miljøoplysningsloven, skal disse regler anvendes. Dette skyldes, dels den almindelige grundsætning om, at aktindsigtssager skal afgøres efter det retsgrundlag, som er mest gunstigt for ansøger, dels at det ikke har været hensigten med miljøoplysningsloven at indskrænke de almindelige regler om aktindsigt (se dog nedenfor om sagsbehandlingsreglerne).

Dette udgangspunkt medfører, at de indholdsmæssige udvidelser i offentlighedsloven gælder, mens indskrænkningerne ikke gælder. Ministerbetjeningsreglen finder eksempelvis ikke anvendelse på aktindsigt i miljøoplysninger. Omvendt indebærer den nye offentlighedslov, at det fremover er

muligt at anmode om aktindsigt i miljøoplysninger hos KL og Danske Regioner efter offentlighedslovens regler, uanset at disse organisationer ikke er omfattet af miljøoplysningsloven.

I praksis vil det oftest være mest hensigtsmæssigt , at sagsbehandlingen starter i miljøoplysningsloven, da denne oftest vil give anmoderenden bedste retsstilling. Herefter bør det overvejes, om der skulle være yderligere aktindsigt efter 2013- offentlighedsloven.

Hvorledes er konventionens art. 4 implementeret i dansk ret?

Art. 4, stk. 1. Hver part sikrer, med forbehold af efterfølgende stykker i denne artikel, at offentlige myndigheder, når de anmodes om miljøoplysninger, gør offentligheden bekendt med sådanne oplysninger inden for rammerne af national lovgivning, herunder, når der anmodes herom og med forbehold af litra b) nedenfor, i form af kopier af den konkrete dokumentation, der indeholder eller omfatter sådanne oplysninger:

a) uden at den, der anmoder om oplysningerne, skal begrunde sin anmodning

b) i den anmodede form, medmindre:

i) myndigheden har rimelige grunde til at give adgang i en anden form end den, der er anmodet om, i hvilket tilfælde myndigheden skal begrunde, hvorfor adgang gives i den pågældende form eller

ii) de anmodede oplysninger allerede er offentligt tilgængelige i en anden form.

Gennemførslen i dansk ret:

Ikke krav om begrundet anmodning

Der er ikke i den danske lovgivning fastsat noget krav om begrundelse for en anmodning om miljøoplysninger, jf. § 2, stk. 1, i miljøoplysningsloven.

I den anmodede form og indhold

Efter miljøoplysningslovens § 4, stk. 2, skal myndighederne som udgangspunkt udlevere miljøoplysninger i den form eller format, som den informationssøgende ønsker, herunder i elektronisk form, medmindre oplysningerne allerede er tilgængelige i en anden form, som er let tilgængelig for den pågældende, eller det er rimeligt at stille dem til rådighed i en anden form eller format.

Art. 4, stk. 2. De miljøoplysninger, der er omfattet af stk. 1 ovenfor skal stilles til rådighed snarest muligt og senest en måned efter, at anmodningen er fremsat, medmindre oplysningernes omfang og komplekse karakter kan begrunde en forlængelse af denne periode på op til to måneder efter anmodningen. Den, der har fremsat anmodningen, skal informeres om enhver forlængelse og om grundene hertil.

§ 4, stk. 3, i miljøoplysningsloven fastsætter, at sager om aktindsigt under hensyntagen til en eventuel tidsfrist, som anføres af den, der har fremsat anmodningen, skal afgøres hurtigst muligt og senest 1 måned efter modtagelsen af anmodningen eller, hvis sagens omfang og komplekse karakter er af en sådan art, at fristen på 1 måned ikke kan overholdes, senest 2 måneder efter modtagelsen. I sager, hvor der gives et afslag på at stille oplysninger til rådighed i den ønskede form eller format, skal afgøres senest en måned efter modtagelsen af anmodningen.

Afhængigt af om en anmodning om aktindsigt i miljøoplysninger behandles efter miljøoplysningsloven eller den nye offentlighedslov, gælder for myndighederne en frist på enten 10 dage eller 7 arbejdsdage. Hvis fristen ikke overholdes, skal myndigheden underrette den, der har begæret om aktindsigt om grunden hertil og om, hvornår anmodningen kan forventes færdigbehandlet.. I praksis er der stillet ganske strenge krav til udførligheden af denne information ved sene svar på aktindsigt i bl.a. Folketingets Ombudsmands udtalelse fra 2011 nummer 14-2.

Art. 4, stk. 3. En anmodning om adgang til miljøoplysninger kan afslås såfremt
a) Den offentlige myndighed, som anmodningen er rettet til, ikke ligger inde med de miljøoplysninger, der er anmodet om
b) Anmodningen er åbenlyst urimelig eller for generelt formuleret
c) Anmodningen vedrører materiale under udarbejdelse eller offentlige myndigheders interne meddelelser, hvis en sådan undtagelse findes i national ret eller sædvanemæssig praksis, dog under hensyntagen til offentlighedens interesser i at blive gjort bekendt med oplysningerne.

Ifølge både 1985-offentlighedsloven, som der henvises til i miljøoplysningsloven, og den nye offentlighedslov, kan enhver med en række undtagelser forlange at blive gjort bekendt med dokumenter, der *er* indgået til eller oprettet af en forvaltningsmyndighed som led i sagsbehandling i forbindelse med dens virksomhed. Loven giver således kun ret til aktindsigt i dokumenter m.v., som forvaltningsmyndigheden har modtaget eller oprettet.

For så vidt angår litra b, bemærkes, at der i dansk ret gælder et krav om, at den aktindsigtssøgende identificerer de dokumenter eller sager, som den pågældende ønsker at blive gjort bekendt med, jf. den nye offentlighedslovs § 9, stk. 1, og forvaltningslovens § 9, stk. 1, 2. pkt. Med § 9, stk. 1, i den nye offentlighedslov er det hidtil gældende subjektive identifikationskrav blevet ophævet og erstattet af et krav om, at en aktindsigtsanmodning skal angive det tema, sagen eller dokumentet vedrører. Anmodninger om aktindsigt i miljøoplysninger bør derfor i praksis behandles efter det lempeligere identifikationskrav i den nye offentlighedslovs § 9, stk. 1. . Det bemærkes, at den vejledningspligt, der følger af forvaltningslovens § 7 støttet af miljøoplysningslovens krav om aktiv formidling, i praksis antages at forpligte myndighederne til i vidt omfang at bistå en person, der søger om aktindsigt, med at opfylde det nævnte identifikationskrav.

For så vidt angår litra c se besvarelsen neden for.

Art. 4, stk. 4. En anmodning om adgang til miljøoplysninger kan afslås, hvis offentliggørelse vil kunne have en ugunstig indvirkning på:

a) den fortrolige karakter af myndighedernes forhandlinger, hvor en sådan fortrolighed har hjemmel i national ret

b) internationale forbindelser, nationalt forsvar og den offentlige sikkerhed

c) retssagers behandling ved domstolene, en persons mulighed for at opnå en retfærdig domstolsbehandling eller offentlige myndigheders efterforskning af straffe- og disciplinærsager

d) den fortrolige karakter af forretnings- og fabrikshemmeligheder, hvis en sådan fortrolighed er retligt beskyttet med henblik på at beskytte en legitim økonomisk interesse. Inden for disse

rammer skal oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet gøres tilgængelige

e) immaterielle rettigheder

f) den fortrolige karakter af personlige data og/eller dokumenter der vedrører fysiske personer, hvis den pågældende person ikke har accepteret offentliggørelse af de pågældende oplysninger og, hvis en sådan fortrolighed har hjemmel i national ret

g) en tredjemand, der har givet de ønskede oplysninger uden at være, eller kunne blive gjort, juridisk forpligtet hertil, og som ikke accepterer offentliggørelse af oplysningerne eller

h) det miljø, oplysningerne vedrører, såsom ynglesteder for sjældne arter.

De ovenfor nævnte grunde til afslag på anmodning om oplysninger skal fortolkes restriktivt under hensyntagen til den offentlige interesse i at oplysningerne offentliggøres, og under hensynstagen til om oplysningerne vedrører emissioner til miljøet.

Afvejningsreglen:
Miljøoplysningslovens § 2, stk. 3, indarbejder direktivets og konventionens afvejningsregel i lovgivningen:

"Stk. 3. I sager om aktindsigt i miljøoplysninger, der er omfattet af bestemmelserne i §§ 2, 7, 10 og § 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, i lov om offentlighed i forvaltningen eller i § 12, stk. 1, § 14, stk. 1, og § 15, stk. 1, i forvaltningsloven skal vedkommende myndighed foretage en konkret afvejning af offentlighedens interesser, der varetages ved udlevering af miljøoplysningerne, over for de interesser, der varetages ved at afslå udlevering. Bestemmelserne i §§ 2, 7, 10, 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, i lov om offentlighed i forvaltningen eller i § 12, stk. 1, § 14, stk. 1, og § 15, stk. 1, i forvaltningsloven skal anvendes restriktivt under hensyntagen til samfundets interesse i, at oplysningerne offentliggøres i det konkrete tilfælde. Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. gælder ikke for sager omfattet af § 2, stk. 1, 1. pkt. i lov om offentlighed i forvaltningen, som behandles af politiet og anklagemyndigheden."

Herudover foretages der efter de danske regler en konkret afvejning i den enkelte sag, idet myndighederne efter den nye offentlighedslovs § 14, stk. 1, er forpligtet til – i forhold til materiale, der efter offentlighedslovens undtagelsesbestemmelser kan undtages fra aktindsigt – at vurdere, om der bør meddeles aktindsigt efter princippet om meroffentlighed, og i den forbindelse afveje hensynet til offentlighed over for de hensyn, der ligger bag vedkommende undtagelsesbestemmelse. Selv om miljøoplysningsloven henviser til 1985-offentlighedsloven, hvori det ikke fremgår direkte, at myndigheden skal overveje meroffentlighed, anbefaler Miljøstyrelsen, at det udvidede meroffentlighedsprincip i den nye offentlighedslov finder anvendelse. Folketingets Ombudsmand har om meroffentlighed bl.a. udtalt, at en myndighed, hvis oplysningerne i et dokument ikke er fortrolige, i almindelighed bør imødekomme en begæring om aktindsigt, selv om myndigheden ikke er forpligtet til det (FOB, 1992, s. 206 ff.). Myndighederne skal således vurdere, om der i den konkrete sag foreligger et af de i loven opregnede beskyttelseshensyn til visse offentlige eller private interesser. Princippet om meroffentlighed kan dermed siges at understøtte den pligt til i videst muligt omfang at undlade at afskære adgangen til aktindsigt, som følger af konventionen.

Hvad angår de konkrete undtagelsessituationer bemærkes, at der i langt størstedelen af situationerne er fuldstændig overensstemmelse imellem konventionen og de danske regler. 1985-offentlighedsloven, som der henvises til i miljøoplysningsloven, går dog på enkelte områder videre end det, der umiddelbart kan forenes med konventionen, hvorfor det i miljøoplysningslovens § 2 er

fastsat, at visse bestemmelser i offentlighedsloven ikke gælder for miljøoplysninger. Dertil kommer, at undtagelsesbestemmelserne i praksis fortolkes og anvendes således, at der sikres overensstemmelse med Århuskonventionen og miljøoplysningsdirektivet

Undtagelserne for aktindsigt i miljøoplysninger fremgår af miljøoplysningslovens § 2:

"§ 2. Enhver har under de betingelser og med de undtagelser, der følger af lov om offentlighed i forvaltningen og forvaltningsloven, ret til at blive gjort bekendt med miljøoplysninger, jf. dog stk. 2-6 og § 3.
Stk. 2. Ret til aktindsigt efter denne lov begrænses ikke af særlige bestemmelser om aktindsigt i anden lovgivning. Dette gælder dog ikke bestemmelser fastsat til gennemførelse af Fællesskabsretlige forpligtelser.
Stk. 3. I sager om aktindsigt i miljøoplysninger, der er omfattet af bestemmelserne i §§ 2, 7 og 10, § 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, i lov om offentlighed i forvaltningen eller i § 12, stk. 1, § 14, stk. 1, og § 15, stk. 1, i forvaltningsloven, skal vedkommende myndighed foretage en konkret afvejning af offentlighedens interesser, der varetages ved udlevering af miljøoplysningerne, over for de interesser, der varetages ved at afslå udlevering. Bestemmelserne i §§ 2, 7 og 10, § 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, i lov om offentlighed i forvaltningen eller i § 12, stk. 1, § 14, stk. 1, og § 15, stk. 1, i forvaltningsloven skal anvendes restriktivt under hensyntagen til samfundets interesse i, at oplysningerne offentliggøres i det konkrete tilfælde. Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. gælder ikke for sager omfattet af § 2, stk. 1, 1. pkt., i lov om offentlighed i forvaltningen, som behandles af politiet og anklagemyndigheden.
Stk. 4. § 10, stk. 1, nr. 5, i lov om offentlighed i forvaltningen gælder ikke for miljøoplysninger, jf. dog § 4 a.
Stk. 5. Bestemmelsen i § 10, nr. 1-4, § 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, nr. 6, i lov om offentlighed i forvaltningen eller § 12, stk. 1, i forvaltningsloven finder ikke anvendelse på oplysninger om emissioner til miljøet, i det omfang afslag på aktindsigt vil stride imod bestemmelserne i artikel 4, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/4/EF af 28. januar 2003 om offentlig adgang til miljøoplysninger og om ophævelse af Rådets direktiv 90/313/EØF.
Stk. 6. Bestemmelserne i § 13, stk. 1, nr. 4-6, i lov om offentlighed i forvaltningen eller § 15, stk. 1, nr. 4 og 5, i forvaltningsloven finder ikke anvendelse på miljøoplysninger, i det omfang afslag på aktindsigt vil stride imod bestemmelserne i artikel 4, stk. 2, i det i stk. 5 nævnte direktiv. "

Undtagelsen i 1985-offentlighedslovens § 10, nr. 5 (tilsvarende § 27, nr. 5, i den nye offentlighedslov), hvorefter oplysninger, der indsamles som led i offentlig statistik og videnskabelige undersøgelser, ikke er undergivet aktindsigt, har navnlig til formål at gøre det muligt for offentligt ansatte videnskabsmænd i lighed med private at tilsikre private og andre offentlige institutioner diskretion ved indsamling af materiale til brug for videnskabelige undersøgelser eller statistik.

Da konventionen ikke generelt giver mulighed for at undtage sådanne statistiske eller videnskabelige oplysninger fra aktindsigt, kan undtagelsen ikke benyttes i forhold til miljøoplysninger, jf. miljøoplysningslovens § 2, stk. 4.

Oplysninger, der indgår i offentlig statistik eller videnskabelige undersøgelser, kan dog undtages fra aktindsigt, i det omfang det følger af andre af 1985-offentlighedslovens undtagelsesregler, der er i overensstemmelse med konventionen, herunder 1985-offentlighedslovens regler om internt materiale (materiale under udarbejdelse/interne meddelelser, artikel 4, stk. 3, litra c) det offentliges økonomiske interesser (forretningshemmeligheder, artikel 4, stk. 4, litra d), personers eller virksomheders forretningsforhold m.v. (forretningshemmeligheder/immaterielle rettigheder, artikel 4, stk. 4, litra d og e), privates personlige, herunder økonomiske forhold, (persondata, artikel 4, stk. 4, litra f) m.v.

Efter konventionen kan oplysninger til brug for offentlig statistik og videnskabelige undersøgelser undtages fra aktindsigt, såfremt oplysningerne stammer fra tredjemand, der ikke var eller kunne gøres forpligtet til at udlevere oplysningen. Denne mulighed er ikke fuldt ud udnyttet i de danske

regler, dog fastsættes i § 4 c i miljøoplysningsloven, at myndigheden i disse situationer skal informere den, oplysningerne indhentes fra, om, at vedkommende ikke er eller kan forpligtes til at udlevere oplysninger til sådan brug, og om adgangen til at tilkendegive, at vedkommende ikke ønsker oplysningerne offentliggørt. § 4 c skal sikre, at de omhandlede miljøoplysninger, der, uden pligt hertil, er givet i forbindelse med indsamling af oplysninger til offentlig statistik eller videnskabelige undersøgelser, kan undtages fra aktindsigten, hvis den pågældende fysiske eller juridiske person anmoder om, at oplysningerne ikke videregives. Den pågældende har dog ikke noget retskrav herpå. Der gælder alene en udtaleret for den, der anmodes om oplysningerne. En tilkendegivelse om, at oplysningerne ikke bør offentliggøres, indgår i myndighedens afvejning af, om oplysningerne kan udleveres. Oplysninger, der pligtmæssigt gives til en myndighed til brug for offentlig statistik eller videnskabelige undersøgelser, er ikke omfattet af § 4 c, men af de almindelige regler om undtagelse om aktindsigt.

Retten til aktindsigt omfatter ikke tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller drifts- eller forretningsforhold eller lignende, for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, oplysningen angår, at anmodningen om aktindsigt ikke imødekommes, jf. 1985-offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2 (tilsvarende § 30,nr. 2, i den nye offentlighedslov). Bestemmelsen er kun anvendelig, hvis indrømmelse af aktindsigt efter et konkret skøn må antages at indebære en nærliggende risiko for, at der påføres den pågældende person eller virksomhed skade, navnlig et økonomisk tab af væsentlig betydning. Denne regel har sit modstykke i konventionens art 4, stk. 4, litra d, hvor det generelle udgangspunkt er, at oplysninger kan undtages med henvisning til den fortrolige karakter af forretningshemmeligheder.

Konventionens art 4, stk. 4, litra d, har imidlertid en særlig regel for emissionsoplysninger, idet fortsættelsen af ovennævnte regel lyder: Inden for disse rammer skal oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet, gøres tilgængelige. Reglen præciserer, at undtagelsen vedr. forretningshemmeligheder ikke kan anvendes, for så vidt angår oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet. Sådanne oplysninger skal altid udleveres indenfor de rammer, der i øvrigt etableres med artikel 4.

Oplysninger om virksomheders emissioner kan efter omstændighederne være omfattet af reglerne i 1985-offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2. Her er det slået fast i Ombudsmandens praksis (f.eks. FOB 1983, s. 175), at oplysninger om udledninger til omgivelserne alene kan undtages, når det konkret er dokumenteret, at udleveringen af oplysningerne vil medføre væsentlig økonomisk skadevirkning for virksomheden.

Forholdet mellem tilbageholdelse af forretningshemmeligheder mv., jf. 1985-offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2, og den særlige adgang til aktindsigt i emissionsoplysninger efter Århuskonventionen og miljøoplysningsdirektivet er nærmere reguleret i miljøoplysningslovens § 2, stk. 5, der fastslår, at offentlighedslovens § 12, stk. 1, ikke gælder for miljøoplysninger, der har karakter af emissionsoplysninger, i det omfang afslaget vil stride mod art. 4, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/4/EF af 28. januar 2003 om offentlig adgang til miljøoplysninger og om ophævelse af Rådets direktiv 90/313/EØF. Af direktivets art. 4, stk. 2, fremgår det netop, at en række undtagelsesbestemmelser ikke kan finde anvendelse, når der anmodes om indsigt i emissionsoplysninger.

Begrebet emission er ikke nærmere defineret i konventionen, men vurderes at omfatte ikke blot faste, flydende eller luftformige udledninger, men tillige støj og vibrationer. Med emissionsoplysninger menes således udledninger af enhver art til vand, jord, luft og undergrund. Det er heller ikke nærmere beskrevet i konventionen, hvad der skal til, for at oplysningen er relevant for beskyttelsen af miljøet. Det må antages, at der skal være tale om oplysninger om emissioner med en vis skadevirkning for miljøet Der er for kort tid siden afsagt to EU-domme, C-442/14 og C-6763/13 P, hvori det fremgår af, at begrebet emissionsoplysninger ikke kun dækker oplysninger om aktuelle faktiske emissioner, men også reelle og forudsigelige emissioner fra et produkt eller stof til miljøet i forbindelse med normal eller realistisk brug. Det anføres dog, at begrebet ikke kan omfatte emissioner, der udelukkende er hypotetiske. Derudover fastslås det, at begrebet »emissioner til miljøet« hverken skal adskilles fra begreberne »udledninger« og »udslip« eller begrænses til kun at omhandle de emissioner, der er omfattet af direktiv 2010/75, bortset fra udslip af produkter eller stoffer til miljøet, som hidrører fra andre kilder end industrianlæg.

Oplysninger om emissioner, der er relevante for beskyttelsen af miljøet, kan alene undtages, når man er inden for området af 1985-offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 2, *og* konventionens og direktivets regler giver mulighed for at undtage oplysningen.

Konventionens artikel 4, stk. 4, litra e, vedrører hensynet til beskyttelsen af immaterielle rettigheder. Dette begreb er bredt angivet i konventionen, og omfatter både immaterielle rettigheder, der er retligt beskyttede via reglerne om patenter, ophavsrettigheder, designrettigheder m.v. og ukendte produktionsmetoder, som ville kunne opnå immaterialretlig beskyttelse, men hvor producenten ikke har ansøgt herom. Kun hvis den immaterielle rettighed er omfattet af § 12, stk. 1, nr. 2, i offentlighedsloven og retten tillige er omfattet af konventionens art. 4, stk. 4, litra e, (og direktivets) kan den undtages fra aktindsigten.

1985-offentlighedslovens § 13, stk. 1, indeholder mulighed for efter et konkret skøn at begrænse retten til aktindsigt af hensyn til det offentliges kontrol-, regulerings- og planlægningsvirksomhed (nr. 4), det offentliges økonomiske interesser (nr. 5) og private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet (nr. 6). Det følger herudover af 1985-offentlighedslovens § 13, stk. 2, at såfremt de hensyn, der er nævnt i bl.a. § 13, stk. 1, nr. 4-6, kun gør sig gældende for en del af et dokument, skal den, der har fremsat anmodning om aktindsigt, gøres bekendt med dokumentets øvrige indhold. Tilsvarende regler findes i den nye offentlighedslovs § 33, nr. 2, 3 og 5, og § 34.

Miljøoplysningslovens § 2, stk. 6, indeholder en fortolkningsregel, hvorefter oplysninger alene kan undtages efter 1985-offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 4-6, i det omfang dette ikke vil stride imod de undtagelsesbestemmelser der fremgår af art. 4, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/4/EF af 28. januar 2003 om offentlig adgang til miljøoplysninger og om ophævelse af Rådets direktiv 90/313/EØF (og dermed de tilsvarende bestemmelser i konventionens art. 4).

Det er således ikke muligt efter 1985-offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 4, at begrænse adgangen til aktindsigt i miljøoplysninger alene med henvisning til, at det vil være skadeligt for det offentliges kontrol-, regulerings- eller planlægningsvirksomhed. Det vil være en forudsætning for hemmeligholdelse, at det kan forenes med en af undtagelsessituationerne i direktivets art. 4, stk. 2 (konventionens artikel 4), herunder at det f.eks. sker af hensyn til den fortrolige karakter af myndighedernes forhandlinger (konventionens artikel 4, stk. 4, litra a), den foreløbige karakter af dokumentet (konventionens artikel 4, stk. 3, litra c) m.v.

En begrænsning i aktindsigten med henvisning til det offentliges økonomiske interesser efter 1985-offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 5, er kun mulig, når hemmeligholdelse er båret af grunde, der er forenelige med direktivet (og konventionen), herunder f.eks. det offentliges forretningshemmeligheder (konventionens artikel 4, stk. 4 litra d) eller hensynet til den fortrolige karakter af myndighedernes forhandlinger (konventionens artikel 4, stk. 4, litra a).

1985-offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 6, (tilsvarende regler findes i den nye offentlighedslovs § 33, nr. 2, 3 og 5, og § 34) fastsætter, at retten til aktindsigt kan begrænses i det omfang, det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet.

Det er alene muligt at undtage miljøoplysninger efter 1985-offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 6, når situationen kan forenes med en af undtagelsessituationerne i konventionens (og direktivets) artikel 4. Udover de hensyn, der er omfattet af konventionen artikel 4, stk. 4, litra g om materiale forelagt af tredjemand, og litra h om materiale, hvis offentliggørelse snarere vil bevirke, at det miljø, som materialet vedrører, vil lide skade, kan beskyttelse af oplysninger af hensyn til forskningsmæssige interesser varetages med hjemmel i bestemmelsen, når der er tale om materiale under udarbejdelse (konventionens artikel 4, stk. 3, litra c).

Art. 4, stk. 5 Hvis en offentlig myndighed ikke ligger inde med de oplysninger, der anmodes om, skal myndigheden hurtigst muligt orientere den, der har anmodet om oplysningerne, om hvilken offentlig myndighed den pågældende kan rette henvendelse til for at få adgang til oplysningerne, eller videresende anmodningen til denne myndighed og orientere den, der har anmodet om oplysningerne herom.

Bestemmelsen er implementeret i § 4, stk.5, i miljøoplysningsloven, der fastsætter, at såfremt en begæring om oplysninger ikke er fremsat over for rette myndighed eller organ, skal den, der fremsatte anmodningen, hurtigst muligt orienteres om, hvem der er rette myndighed, eller anmodningen skal videresendes til myndigheden, og den, der fremsatte anmodningen, orienteres herom.

Art. 4, stk. 6. Hver part sikrer, såfremt de oplysninger, der undtages i henhold til stk. 3, litra c) og 4 ovenfor, kan udskilles uden at skade fortroligheden af disse oplysninger, at de offentlige myndigheder giver adgang til den øvrige del af de miljøoplysninger, der er anmodet om.

1985-offentlighedslovens § 11, stk. 1, fastsætter en pligt til – i overensstemmelse med lovens almindelige regler – at meddele aktindsigt i oplysninger om faktiske omstændigheder, der er af væsentlig betydning for sagsforholdet fra dokumenter, der er undtaget fra aktindsigt efter offentlighedslovens § 7 eller § 10, nr. 1-4:

Det drejer sig om følgende dokumenter:

1) dokumenter, der udarbejdes af en myndighed til eget brug,
2) brevveksling mellem forskellige enheder inden for samme myndighed
3) brevveksling mellem en kommunalbestyrelse og dennes udvalg, afdelinger og andre organer eller mellem disse organer indbyrdes.
4) statsrådsprotokoller, referater af møder mellem ministre og dokumenter, der udarbejdes af en myndighed til brug for sådanne møder.

5) brevveksling mellem ministerier om lovgivning, herunder bevillingslove.
6) dokumenter, der udveksles i forbindelse med, at en myndighed udfører sekretariatsopgaver for en anden myndighed og
7) myndigheders brevveksling med sagkyndige til brug i retssager eller ved overvejelse af, om retssag bør føres.

Med den nye offentlighedslovs § 29 er der blevet indført en pligt for myndigheden til at ekstrahere oplysninger om interne faglige vurderinger i endelig form, i det omfang oplysningerne indgår i en sag om et fremsat lovforslag eller en offentliggjort redegørelse, handlingsplan el.lign. Det gælder dog ikke oplysninger om interne faglige vurderinger, som findes i dokumenter, der er udarbejdet til brug for bl.a. ministerrådgivning. Denne bestemmelse gælder også for miljøoplysninger, i det omfang det vil føre til en videre adgang til aktindsigt end efter miljøoplysningsloven. Se i øvrigt ovenfor under artikel 4 om forholdet mellem miljøoplysningsloven og den nye offentlighedslov.

Efter 1985-offentlighedslovens § 12, stk. 2, skal den, der har søgt om aktindsigt, gøres bekendt med et dokuments øvrige indhold, såfremt kun en del af dokumentet indeholder oplysninger om:
1) enkeltpersoners private, herunder økonomiske, forhold,
2) tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold eller lignende, for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, oplysningen angår, at begæringen ikke imødekommes.

Efter 1985-offentlighedslovens § 13, stk. 2, skal den, der har søgt om aktindsigt, gøres bekendt med et dokuments øvrige indhold, såfremt følgende hensyn kun gør sig gældende for en del af dokumentet:
1) Statens sikkerhed eller rigets forsvar,
2) rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til fremmede magter eller mellemfolkelige institutioner,
3) forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrdelse og lignende samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning,
4) gennemførelse af offentlig kontrol, regulerings- eller planlægningsvirksomhed eller af påtænkte foranstaltninger i henhold til skatte- og afgiftslovgivningen,
5) det offentliges økonomiske interesser, herunder udførelsen af det offentliges forretningsvirksomhed, eller
6) private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet.

Art. 4, stk. 7. Et afslag på en anmodning skal meddeles skriftligt, hvis anmodningen var skriftlig, eller hvis den, der anmodede om oplysninger, ønsker det. Et afslag skal begrundes, og der skal gives vejledning om adgangen til at få afslaget prøvet i overensstemmelse med artikel 9. Et afslag skal meddeles så hurtigt som muligt og senest inden en måned, medmindre oplysningernes komplekse karakter kan begrunde en forlængelse på op til to måneder fra anmodningen. Den, der har fremsat anmodningen, informeres om enhver forlængelse og om grundene hertil.

Miljøoplysningslovens § 4, stk. 3, fastslår, at sager om aktindsigt under hensyntagen til en eventuel tidsfrist, som anføres af den, der har fremsat anmodningen, skal afgøres hurtigst mulig og senest en måned efter modtagelsen af anmodningen eller, hvis sagens komplekse karakter og omfang er af en sådan art, at fristen på 1 måned ikke kan overholdes, senest 2 måneder efter modtagelsen. Det følger

af miljøoplysningslovens § 4, stk. 4, at afslag i sager om aktindsigt skal begrundes og være ledsaget af en klagevejledning. Afslag meddeles skriftligt, hvis anmodningen er fremsat skriftligt, eller hvis den, der fremsatte anmodningen, ønsker det.

Miljøoplysningslovens § 4, stk. 4, fastsætter endvidere, at afslag, der begrundes med, at materialet er under udarbejdelse, skal oplyse navnet på den myndighed, der udarbejder materialet, samt hvornår materialet forventes at foreligge i endelig form.

Som udgangspunkt iagttages tillige de sædvanlige frister i offentlighedslovens § 36, hvorefter den pågældende myndighed snarest skal afgøre, om en aktindsigtsanmodning kan imødekommes, og hvorefter aktindsigtssagen skal være færdigbehandlet inden for 7 arbejdsdage, medmindre dette på grund af f.eks. sagens omfang eller kompleksitet ikke er muligt.

Art. 4, stk.8. Hver part kan tillade, at dens offentlige myndigheder opkræver et gebyr for at give adgang til oplysninger, men gebyrets størrelse må ikke overskride et rimeligt beløb. Offentlige myndigheder, der har til hensigt at opkræve et sådant gebyr, skal stille til rådighed for den, der anmoder om oplysninger, en liste over de gebyrer, der kan opkræves, og med angivelse af betingelserne for opkrævning eller undladelse heraf og af, hvornår adgang til oplysninger er betinget af forskudsvis betaling af et sådant gebyr.

Miljøoplysningsloven fastsætter i § 5, stk. 1, at betaling for afskrifter eller kopier af miljøoplysninger i skriftlige dokumenter opkræves efter de af justitsministeren fastsatte regler i henhold til lov om offentlighed i forvaltningen, for så vidt angår sagens parter dog efter de regler, der er fastsat i medfør af forvaltningsloven.

Miljøoplysningslovens § 5, stk. 3, fastsætter, at der ikke kan kræves betaling for adgang til registre eller oversigter over offentlige myndigheder eller miljøoplysninger, som myndigheder eller informationskontorer er i besiddelse af.

Miljøoplysningsloven indeholder alene hjemmel til at opkræve gebyrer for udlevering af afskrifter og kopier af oplysninger og giver således heller ikke hjemmel til at opkræve gebyr for adgangen til registre over myndigheder eller miljøoplysninger, uanset om det sker ved gennemsyn på stedet eller ved elektronisk adgang til registrene. Bestemmelsen kan dog få selvstændig betydning, såfremt der efter anden lovgivning kan fastsættes gebyr for adgang til registre over offentlige myndigheder eller miljøoplysninger.

Efter bekendtgørelse nr. 647 af 18. september 1986 om betaling for afskrifter og fotokopier, der udleveres i henhold til lov om offentlighed i forvaltningen, jf. 1985-offentlighedslovens § 15, stk. 4, kan der opkræves 10 kr. for den første kopierede side og derefter 1 kr. pr. kopi.

Bekendtgørelse nr. 646 af 18. september 1986 om betaling for afskrifter og fotokopier, der udleveres i henhold til forvaltningsloven fastsætter, at der ikke opkræves betaling for det første eksemplar af en afskrift eller fotokopi af et dokument, der i henhold til § 9 i forvaltningsloven udleveres til en part i den pågældende sag. Myndigheden kan opkræve betaling for yderligere eksemplarer af afskrifter og fotokopier af en sags dokumenter: 10 kr. for den første side, og derefter 1 kr. pr. kopi.

Bekendtgørelse nr. 939 af 10. oktober 2005 om betaling for aktindsigt i miljøoplysninger, der ikke udleveres på papir, omfatter Transportministeriets område, og henviser med hensyn til gebyrfastsættelsen til ovenstående bekendtgørelser.

I bekendtgørelse nr. 1431 af 13. december 2006 om betaling for aktindsigt i miljøoplysninger, der ikke udleveres på papir inden for Miljø- og Fødevareministeriets område, står der i § 3, stk. 1, anført følgende: "Som betaling for aktindsigt i miljøoplysninger, der opbevares i elektroniske databaser, lydbånd, film eller andet medie, hvorfra oplysningerne ikke udleveres på papir, kan myndigheden eller organet opkræve de faktiske omkostninger ved tilvejebringelse af kopien herunder driftsomkostninger på grundlag af offentliggjorte takster efter § 4."

Efter retsafgiftslovens § 48 er retsafgiften 175 kr. for udskrifter, der udfærdiges af retten. Dette gælder også for udskrifter af domme mv. i medfør af bestemmelsen i miljøoplysningslovens § 5 a.

IX. Yderligere information om anvendelsen af artikel 4 i praksis

Der findes ingen statistik over anvendelse af bestemmelserne i Danmark.

Afrapportering fra Overvågningsudvalget i forbindelse med vedtagelsen af lovforslag til implementering af Århus-direktiv om aktindsigt i miljøoplysninger.
Der er nedsat et overvågningsudvalg (med deltagelse af de centrale miljø- og erhvervsorganisationer, ministerier og andre væsentlige interessenter), der har til opgave løbende at overvåge lovens anvendelse i praksis og indsamle erfaringer. Miljø- og Fødevareministeriet varetager formandskabet.

I 2008 afgav udvalget en redegørelse om status for miljøoplysningsloven. Det fremgår af redegørelsen, at det er udvalgets sammenfattende vurdering, at der synes at være et stort generelt informationsbehov hos myndigheder og virksomheder/interessenter vedrørende miljøoplysningsloven og dens anvendelse.

På den baggrund skrev Miljøstyrelsen den 24. september 2008 til ministerier, kommuner mv. for at henlede opmærksomheden på miljøoplysningsloven.

X. Hjemmesider relevante for implementeringen af artikel 4

www.nmkn.dk, www.mim.dk, www.mst.dk, www.ombudsmanden.dk

På www.retinfo.dk kan følgende regulering, der er relevante for implementeringen af kravene om adgang til miljøoplysninger findes:

- Bekendtgørelse nr. 939 af 10. oktober 2005 om betaling for aktindsigt i miljøoplysninger, der ikke udleveres på papir inden for Transportministeriets område
- Bekendtgørelse nr. 1431 af 12. december 2006 om betaling for aktindsigt i miljøoplysninger, der ikke udleveres på papir inden for Miljø- og Fødevareministeriets område
- Bekendtgørelse nr. 646 af 18. september 1986 om betaling for afskrifter og fotokopier, der udleveres i henhold til forvaltningsloven
- Bekendtgørelse nr. 647 af 18. september 1986 om betaling for afskrifter og fotokopier, der udleveres i henhold til lov om offentlighed i forvaltningen
- Retsafgiftsloven: Lovbekendtgørelse nr. 936 af 8. september 2006 om retsafgifter

- Forvaltningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014
- Miljøoplysningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 102 af 26. januar 2017 om aktindsigt i miljøoplysninger med senere ændringer[4].
- 1985-offentlighedsloven: Lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen som senest ændret ved lov nr. 433 af 4. juni 2009.
- Offentlighedsloven: Lov nr. 606 af 12. juni 2013 om offentlighed i forvaltningen[5].

XI.-XIII
Artikel 5
Indsamling og formidling af miljøoplysninger

Hvorledes er konventionens art. 5 gennemført i Danmark?

Konventionens artikel 5 vedrører en "aktiv oplysningspligt" for myndighederne.

Heri ligger bl.a., at myndighederne skal ligge inde med relevante og ajourførte oplysninger, at de skal være orienteret om en række aktiviteter og formidle oplysninger om farer etc. Videre ligger der en forpligtelse til generelt at oplyse borgerne om adgangen til oplysningerne og træffe foranstaltninger, der letter denne adgang. Der er i konventionen en generel opfordring til at arbejde i retning af, at miljøoplysninger findes i elektroniske databaser, og landene forpligtes til at udgive miljøtilstandsrapporter, samt til at formidle oplysninger om lovgivning, planer/programmer og politikker, statusrapporter, internationale traktater, konventioner, aftaler mv. på miljøområdet.

Konventionens regler på dette område svarer til de almindelige danske offentligretlige regler og principper om, at myndighederne skal sikre sagernes oplysning, systematisere oplysninger (journalisering, arkivering mv.) og give generel vejledning i, hvorledes oplysningerne kan stilles til rådighed for befolkningen. Den nye offentlighedslovs § 15 lovfæster desuden pligten til at journalisere.

En række særregler i de respektive sektorlove på miljøområdet sikrer endvidere, at myndighederne ligger inde med tilstrækkelige oplysninger om forurenende aktiviteter. Også reglerne for risikobetonede aktiviteter og reglerne om beredskab har betydning.

Endvidere foregår der i praksis en omfattende formidling af miljøoplysninger mv. herunder udarbejdelse af miljøtilstandsrapporter, jf. planlovens § 2, stk. 4[6], udsendelse af andre rapporter, offentliggørelse af gødningsregnskaber, jf. gødskningslovens§ 28 a , offentliggørelse af lovtekster, planer m.v. Dette sker både i elektronisk form og via traditionelle medier.

Art. 5, stk. 1, litra a. Hver part sikrer, at offentlige myndigheder ligger inde med og løbende ajourfører miljøoplysninger, der er relevante for deres funktioner:

[4] Henvisningerne til offentlighedsloven i denne lov er fortsat til lov nr. 572 af 19. december 1985.
[5] Som nævnt i starten af afsnittet om artikel 4, gælder de nye begrænsninger i adgangen til aktindsigt ikke for miljøoplysninger
[6] Hjemlen til forpligtelsen til at udarbejde miljøtilstandsrapporten forventes at blive flyttet ud af planloven og i stedet indsat i lov om aktindsigt i miljøoplysninger, jf. lovforslag af efterår 2016 om modernisering af planloven (https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/59824). Se nedenfor under art. 5, stk. 4.

De danske myndigheder har pligt til at tilvejebringe et fyldestgørende faktisk og retligt grundlag for sagerne, inden der træffes afgørelse (officialmaksimen), ligesom myndighederne har pligt til at arkivere sagsdokumenterne.

Miljøoplysningslovens § 4 d, stk. 1, fastsætter endvidere at myndigheder og organer omfattet af miljøoplysningsloven så vidt muligt skal sikre, at alle oplysninger, der indsamles af eller for dem, er ajourførte, nøjagtige og sammenlignelige.

Det fastsættes endvidere i miljøoplysningslovens § 5 b, stk. 1, at myndighederne og organerne skal ordne de miljøoplysninger, som er relevante for deres funktioner, og som de er i besiddelse af, eller som opbevares for dem, på en sådan måde, at de aktivt og systematisk kan formidles, herunder navnlig elektronisk, til offentligheden.

Miljøbeskyttelseslovens § 83, stk. 2, giver hjemmel til, at ministeren kan fastsætte regler om, at kommunalbestyrelser og regionsråd skal være i besiddelse af miljøoplysninger om kommunal og regional virksomhed, uanset om varetagelsen af sådanne opgaver er helt eller delvis udlagt til private virksomheder mv. Formålet er at sikre offentlighedens fortsatte adgang til alle relevante miljøoplysninger hos kommuner og regioner, uanset udlægning af kommunal virksomhed til private virksomheder mv., i overensstemmelse med reglerne i konventionen. Reglen skal muliggøre, at offentligheden fortsat kan få miljøoplysningerne via en anmodning om aktindsigt efter miljøoplysningsloven hos den relevante kommunale myndighed. Reglerne herom er fastsat i bekendtgørelse nr. 1279 af 12. december 2005 om kommunalbestyrelsers og regionsråds pligt til at være i besiddelse af miljøoplysninger ved udlægning af kommunal og regional virksomhed til private.

Art. 5, stk. 1, litra b. Hver part sikrer, at der etableres obligatoriske funktioner således, at offentlige myndigheder er behørigt orienteret om foreslåede og eksisterende aktiviteter, der kan indvirke væsentligt på miljøet.

Med hensyn til de foreslåede aktiviteter så betyder officialmaksimen, at myndigheden skal sikre, at sagen oplyses i tilstrækkeligt omfang til, at afgørelse kan træffes. Derudover sikrer en række administrative regler, at der foreligger en lang række miljøoplysninger som grundlag for en ansøgning. Dette gælder f.eks. reglerne om miljøgodkendelse af listevirksomheder, jf. miljøbeskyttelseslovens kap. 5, bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed, reglerne om miljøgodkendelse af husdyrbrug, jf. husdyrgodkendelsesloven kap. 3, husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen §§ 6-8, jf. bilag 1 og 2, deponeringsbekendtgørelsen (§ 7, jf. bilag 1) samt for særlige anmeldepligtige brancher, jf. branchebekendtgørelse for maskinværksteder og i reglerne om VVM-vurdering af større enkeltanlæg, der må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad, jf. planlovens § 11 g og 11 h og bekendtgørelse om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning nr.1440 af 23. november 2016.. Bekendtgørelsen pålægger bygherren at anmelde planer eller projekter, der er omfattet af bekendtgørelsens liste over planer og projekter, der skal underkastes en VVM procedure eller skal screenes for eventuelt at skulle underkastes en VVM procedure. Denne lov sammenskriver og implementerer miljøvurderingsdirektivet og VVM-direktivet med den seneste ændring af 2014 og erstatter som udgangspunkt sektorspecifikke regler om VVM. Pr. 16. maj 2017 blev det nye VVM direktiv for så vidt angår projekter på transportministeriets område implementeret i lov nr. 658 af 8. juni 2016 om ændring af lov om offentlige veje m.v., jernbaneloven og forskellige andre love.

Naturbeskyttelsesloven indeholder i § 3, en generel beskyttelse af en række naturtyper. Beskyttelsen består i et forbud mod ændringer i tilstanden. For at sikre, at myndighederne også får kendskab til andre aktiviteter, der ikke kræver forudgående tilladelse el. lign. men som vurderes at være projekter i Habitatdirektivets forstand og som væsentligt vil kunne påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde, er der i naturbeskyttelseslovens § 19 b indført en anmeldelsesordning. Herefter skal en række aktiviteter, der er opført på et bilag til loven, anmeldes til myndighederne med henblik på en forudgående vurdering af, om de kan sættes i værk. På tilsvarende måde er der i skovlovens § 17 fastsat en pligt til at anmelde en række aktiviteter, der kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde, selv om disse aktiviteter ikke forudsætter forudgående tilladelse.

Med hensyn til orientering om eksisterende aktiviteter, så findes der i den danske lovgivning flere regler:

Miljøbeskyttelseslovens § 34 bestemmer bl.a., at der skal fastsættes vilkår for listevirksomhedens placering og drift, herunder vilkår om den kontrol, som virksomheden selv skal foretage (egenkontrol). Reglen gælder for de af konventionens aktiviteter, der er omfattet af miljøbeskyttelseslovens kap. 7 om tilsyn, dvs. virksomheden har pligt til at indberette visse miljøoplysninger til myndighederne.

Ifølge miljøbeskyttelseslovens §§ 65, 66 og 72 skal der føres tilsyn med, at loven samt de regler og vilkår, der er fastsat med hjemmel i loven overholdes og desuden sikres det, at myndigheden kan indhente de nødvendige oplysninger, som har betydning for vurderingen af forureningen og for eventuelle afhjælpende eller forebyggende foranstaltninger. Dette sikrer myndigheden en række oplysninger vedrørende virksomhedens eksisterende aktiviteter.

Miljøbeskyttelseslovens § 35 b, indeholder hjemmel til at fastsætte regler for virksomheder til opfyldelse af internationale forpligtelser til at afgive miljøoplysninger, hvilket er udmøntet i bekendtgørelse nr. 1172 af 13. oktober 2015, om et register over udledning og overførsel af forurenende stoffer (PRTR).

Herudover indeholder loven hjemmel til at fastsætte regler om bl.a. myndigheders, borgeres, grundejeres, virksomheders, ejeres, køberes, sælgeres og eksportørers pligt til at foretage anmeldelse af, dokumentere og afgive oplysninger om affald. Denne hjemmel er udmøntet i bekendtgørelse nr. 1309 af 18. december 2012 om affald, bekendtgørelse nr. 1306 af 17. december 2012 om Affaldsdatasystemet og bekendtgørelse nr. 1305 af 17. december 2012 om Affaldsregistret og om godkendelse som indsamlingsvirksomhed, som bl.a. indeholder regler om et register over data om affald (Affaldsdatasystemet) og et register over genanvendelsesanlæg, virksomheder, affaldstransportører, forhandlere og mæglere, som håndterer affald (Affaldsregistret).

Vandforsyningsloven og havmiljøloven (udledningsbekendtgørelse nr. 921 af 27. juni 2016) indeholder stort set tilsvarende regler om fastsættelse af vilkår og tilsyn i forhold til de bilagsaktiviteter, der reguleres af lovene.

Også lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesloven) indeholder regler om fastsættelse af vilkår og tilsyn, tilsvarende miljøbeskyttelsesloven, jf. husdyrgodkendelsesloven kap. 3 og 5.

I råstoflovens § 29 er der hjemmel til at fastsætte regler om, at den, der foretager råstofindvinding, skal give nærmere oplysninger om indvindingen. Hjemlen har resulteret i bekendtgørelse nr. 788 af 28. juni 2014 om ansøgning og indberetning om råstofindvinding på landjorden og om regionsrådet kompetence til at fastsætte vilkår for anmeldte rettigheder. Ifølge bekendtgørelsen skal den, der foretager råstofindvinding en gang årligt indberette om bl.a. arten og mængden af de råstoffer, der indvindes i hver råstofgrav. Tilsvarende regler findes i bekendtgørelse nr. 949 af 27. juni 2016 om efterforskning og indvinding af råstoffer fra søterritoriet og kontinentalsoklen. Der er her tale om kvartalsvis indberetning.

I elforsyningsloven, varmeforsyningsloven, naturgasforsyningsloven, Lov om Energinet.dk VE-loven, undergrundsloven og kontinentalsokkelloven har myndighederne i forbindelse med behandling af ansøgninger om tilladelser, tilsyn med overholdelse af lovgivning og bevillinger m.v. adgang til at indhente nødvendige oplysninger. Der kan i tilladelser og godkendelser stilles vilkår om diverse indberetning.

Det følger af § 9 i genteknologiloven (lovbkg. nr. 9 af 4. januar 2017), at GMO'er ikke må udsættes uden tilladelse fra miljø- og fødevareministeren.

Hjemlen er udmøntet i bekendtgørelse nr. 37 af 19. januar 2012, der i detaljer beskriver, at myndighederne skal give tilladelse til udsætning og markedsføring af GMO'er, førend sådanne aktiviteter kan finde sted. Der kan kun opnås tilladelse, hvis myndighederne vurderer, at en udsætning ikke udgør en sundheds – eller miljømæssig risiko.

Det følger endvidere af § 15 i genteknologiloven, at den, der ansøger om godkendelse, skal på godkendelsesmyndighedernes bestemmelse give alle oplysninger og foretage eller lade foretage undersøgelser til sagen. Ifølge lovens § 9 a hører ministeren berørte myndigheder og organisationer i spørgsmål om godkendelse af genetisk modificerede organismer til udsætning.

På landbrugsområdet gælder det samme for gødskningsloven, jf. nærmere nedenfor.

Art. 5, stk. 1, litra c. Hver part sikrer, at i tilfælde af en overhængende trussel mod menneskelig sundhed eller miljøet, uanset om den skyldes menneskelige aktiviteter eller naturlige årsager, meddeles alle oplysninger, der kan gøre offentligheden i stand til at træffe forholdsregler, der kan forebygge eller begrænse følger af truslen, straks og uden ophold til den del af offentligheden, der risikerer at blive berørt af truslen.

Efter beredskabslovens § 1 er redningsberedskabets opgave at forebygge, begrænse og afhjælpe skader på personer, ejendom og miljøet ved ulykker og katastrofer, herunder terror- og krigshandlinger, eller overhængende fare herfor. Ifølge beredskabslovens § 24 skal myndighederne ved planlægning sikre, at samfundets funktioner i tilfælde af ulykker og katastrofer kan opretholdes og videreføres. Den samlede indsats ved større skader koordineres efter beredskabslovens § 17 af politidirektøren.

Offentlige myndigheder og offentlige og private virksomheder og institutioner kan efter beredskabslovens § 28 pålægges at yde bistand ved planlægningen og udførelsen af opgaver inden for beredskabet. Tilsvarende kan borgere efter lovens § 45 pålægges at meddele oplysninger, der er nødvendige for planlægningen af beredskabet.

En række særligt risikobetonede virksomheder skal efter *risikobekendtgørelsen (*bekendtgørelse nr. 372 af 25. april 2016 om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer) udarbejde sikkerhedsdokumentation med henblik på at forebygge større uheld. I tilfælde af større uheld skal der foretages anmeldelse til de relevante myndigheder, og oplysninger om risikoaktiviteter og hensigtsmæssig adfærd i tilfælde af uheld skal være permanent tilgængelig for offentligheden på internettet. I tilfælde af uheld ligger ansvaret for indsatsen på en lang række myndigheder.

Miljømyndighederne vejleder virksomhederne inden for miljøbeskyttelseslovens område og behandler forhold vedrørende risiko for forurening af det eksterne miljø ved uheld. Risikobetonede virksomheder omfattet af risikobekendtgørelsen er godkendelsespligtige.

Arbejdstilsynet vejleder indenfor arbejdsmiljøområdet. Arbejdstilsynet opgaver er at fremme, at der er et sikkert og sundt arbejdsmiljø på danske arbejdspladser. Arbejdstilsynet regulerer forhold vedrørende fx arbejdets udførelse, arbejdssteders indretning, tekniske hjælpemidler, stoffer og materialer. På Arbejdstilsynets hjemmeside (www.at.dk) er det muligt at hente information om Arbejdstilsynets opgaver mv.

Brandmyndighederne (det statslige og kommunale redningsberedskab) vejleder inden for deres område og behandler spørgsmål vedrørende brand.

Politiet udarbejder en specifik beredskabsplan for politiets indsats i forhold til uheld på kolonne 3-virksomheder. I forhold til kolonne 2-virksomheder skal politiet overveje behovet for en specifik beredskabsplan for politiets indsats. Herudover skal politiet i forhold til kolonne 3-virksomheder informere offentligheden. Politiet skal i den forbindelse beskrive sikkerhedsforanstaltninger og hensigtsmæssig adfærd i forbindelse med et uheld. I forhold til kolonne 2-virksomheder skal politiet vurdere behovet for at foretage information af offentligheden.

Myndighederne skal gensidigt underrette hinanden om forhold, der har betydning for en anden myndighed.

Miljøbeskyttelsesloven § 21 indeholder endvidere en pligt for ejere og brugere af en fast ejendom til straks at underrette tilsynsmyndigheden, hvis de forårsager eller konstaterer forurening af ejendommens jord eller undergrund. Reglen i miljøbeskyttelseslovens § 71, stk. 1 indebærer, at den, der er ansvarlig for anlæg mv., der kan give anledning til forurening, straks skal underrette tilsynsmyndigheden om driftsforstyrrelser eller uheld, der kan medføre væsentlig forurening eller fare herfor.

Tilsvarende underretningspligt for anlæg i form af ”husdyrbrug” gælder efter husdyrgodkendelseslovens § 52.

Af miljøskadelovens § 20 (lov nr. 1191 af 27. september 2016) fremgår, at den ansvarlige kan påbydes at give de oplysninger og foretage de undersøgelser m.v., som har betydning for vurderingen af, hvordan følgerne af en miljøskade eller en overhængende fare for

miljøskade afhjælpes eller forebygges. Den ansvarlige kan herunder påbydes at foretage prøveudtagning, analyser og måling af stoffer m.v. og andre undersøgelser. Det fremgår desuden af miljøskadelovens § 28, at den ansvarlige har pligt til at underrette myndighederne om alle relevante aspekter af situationen, hvis en allerede indtrådt miljøskade forværres eller en overhængende fare for en miljøskade forøges eller udvikler sig til en miljøskade.

I bekendtgørelse nr. 874 af 27.juni 2016 om indberetning i henhold til lov om beskyttelse af havmiljøet er der fastsat regler om, at skibsføreren og chefen for havanlægget straks skal indberette til de relevante myndigheder hvis der sker udtømning eller der er fare for udtømning fra skibet, eksempelvis hvis der sker et væsentligt spild af olie eller skadelige, havforurenende flydende stoffer.

Af genteknologiloven (lovbkg. nr. 9 af4. januar 2017) fremgår det, at den ansvarlige for en miljøskade eller overhængende fare herfor, straks skal underrette myndighederne om alle relevante aspekter ved situationen. Derudover har den, der har opnået en godkendelse til udsætning eller markedsføring af GMO'er, pligt til at underrette tilsynsmyndighederne og Sundhedsstyrelsen om alle driftsforstyrrelser eller uheld, der kan medføre udledning eller overførsel af GMO'er, som kan være til skade for miljø, natur eller sundhed eller indebærer en fare herfor.

Der findes således en lang række regler, der fastsætter en pligt til indberetning til de relevante myndigheder, i tilfælde af ulykke eller katastrofe. Med hensyn til den "aktive oplysningspligt", som myndighederne efter bestemmelsen har, såfremt der sker en ulykke, til af sig selv at oplyse de berørte borgere om ulykken på en måde, så de kan tage passende forholdsregler, så antages der at gælde en ulovsbestemt pligt for myndighederne til uden ophold at meddele den berørte del af offentligheden om farerne i tilfælde af ulykke eller katastrofe, sådan at de kan indrette sig derefter.

Denne pligt fremgår endvidere af § 3, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 415 af 13. maj 2005 om aktiv formidling af miljøoplysninger. Det fremgår, at myndigheder og organer omfattet af miljøoplysningsloven, med forbehold for særlige forpligtelser i øvrigt efter lovgivningen, straks og uden ophold skal udsende alle relevante miljøoplysninger i tilfælde af overhængende trussel mod menneskers sundhed eller mod miljøet.

Det fremgår endvidere af samme bekendtgørelses § 3, stk. 2, at denne informationsforpligtelse kan indgå i beredskabsplanlægningen inden for den civile sektor, jf. nedenfor.

Efter beredskabslovens § 5 skal Beredskabsstyrelsen udarbejde en plan for koordination og samarbejde mellem de myndigheder, der har ansvar for opretholdelse og videreførelse af samfundets funktioner i tilfælde af en nuklear ulykke. Beredskabsstyrelsen varetager det nukleare beredskab og er national nuklear myndighed, herunder udarbejder en nuklear beredskabsplan, der har til formål at skabe overblik over de involverede sektorers opgaver og ansvar ved uheld i nukleare anlæg, således at varsling af befolkningen og eventuel afhjælpende indsats kan iværksættes hurtigst muligt
Efter beredskabslovens § 24, stk. 1, skal de enkelte ministre hver inden for deres område planlægge for opretholdelse og videreførelse af samfundets funktioner i tilfælde af ulykker og katastrofer, herunder udarbejde beredskabsplaner. De enkelte ministre skal således inden for hver deres område varetage beredskabsplanlægningen m.v. herunder sikre, at lovgivningen inden for de respektive

ministerområder indeholder de fornødne bestemmelser til regulering af beredskabsmæssige forhold m.v.

Lov om planteskadegørere, jf. lovbekendtgørelse nr. 14 af 4. januar 2017, giver i § 6 miljø- og fødevareministeren bemyndigelse til at fastsætte bestemmelser om, at den, der er bekendt med eller formoder, at planter, planteprodukter, jord eller andre vækstmedier, der er i hans besiddelse eller beror hos ham, er angrebet af eller indeholder planteskadegørere, straks skal anmelde dette til ministeren (eller til den, som ministeren bemyndiger hertil), og om, at sådanne planter, planteprodukter, jord og andre vækstmedier ikke må fjernes fra stedet uden ministerens tilladelse. Ministerens bemyndigelse til at fastsætte bestemmelser om anmeldelse kan også benyttes til gennemførelse af bestemmelser fastsat af De Europæiske Fællesskaber.

Miljø- og fødevareministeren har udnyttet den nævnte bemyndigelse bl.a. gennem § 3, stk. 2, i planteskadegørerbekendtgørelsen, jf. bekendtgørelse nr. 1584 af 13. december 2016, og gennem tilsvarende anmeldelsesbestemmelser i en række bekendtgørelser om enkelte skadegørere eller grupper heraf.

Art. 5, stk. 2. Hver part sikrer, inden for rammerne af national lovgivning, at den måde hvorpå de offentlige myndigheder giver adgang til miljøoplysninger er gennemsigtig, og at miljøoplysninger i realiteten er let tilgængelige, blandt andet ved at:

a) oplyse offentligheden tilstrækkeligt om karakteren og omfanget af de miljøoplysninger, de offentlige myndigheder ligger inde med, de grundlæggende betingelser under hvilke sådanne oplysninger stilles til rådighed og gøres tilgængelige og den måde, hvorpå sådanne kan fås

b) etablere og opretholde praktiske ordninger, såsom

i) offentligt tilgængelige oversigter, registre eller kartoteker

ii) krav til det offentlige personale om at yde offentligheden bistand til at søge adgang til miljøoplysninger efter denne konvention og

iii) udpegning af relevante kontaktpunkter

c) give adgang til miljøoplysninger, der er indeholdt i oversigter, registre eller kartoteker, jf. litra b) i), uden opkrævning af gebyr

Ad art. 5, stk. 2, litra a, oplyse offentligheden tilstrækkeligt om karakteren og omfanget af de miljøoplysninger, de offentlige myndigheder ligger inde med, de grundlæggende betingelser under hvilke sådanne oplysninger stilles til rådighed og gøres tilgængelige og den måde, hvorpå sådanne kan fås.

Miljø- og Fødevareministeriet har oprettet Informationscenter for natur og miljø, hvor bl.a. borgere og virksomheder kan få svar på informationshenvendelser om natur og miljøspørgsmål, det gælder både elektronisk (e-mail), telefonisk hver dag mellem kl. 9.30–16 (fredag kl. 9.30-15) og personlige henvendelser. Brugere kan også få rådgivning til brug af digitale løsninger på ministeriets hjemmesider. Informationscenter for natur og milø kan ved henvendelser fra borgere og virksomheder mv. etablere kontakt til fagmedarbejdere i ministeriet, hvis det anses for det mest hensigtsmæssige. På Informationscenters hjemmeside (http://www.mim.dk/Ministeriet/Selvbetjening/Miljoeministeriets+informationscenter/) er der adgang til en netboghandel, hvor ministeriets udgivelser (pjecer og rapporter) kan bestilles, og alle elektroniske udgivelser kan downloades gratis. Miljø- og Fødevareministeriet har samlet set udgivet mere end 3500 rapporter og pjecer i elektronisk form. Fra Informationscenter for natur og miljøs hjemmeside er der link videre til ministeriets hjemmesider, hvor der findes yderligere information

inden for hver styrelses område. Ministeriets selvbetjeningsløsninger for virksomheder er integreret på portalen Virk.dk, som den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi 2011-2015 foreskriver.

Derudover bemærkes, at publikationerne "*Vejledning til lov om aktindsigt i miljøoplysninger"* (nr. 10564 af 14. juni 2006) *og "Fri adgang til miljøoplysninger, en brugervejledning"* (CASA, med støtte fra bl.a. Miljøstyrelsen, dec. 1994) yder udførlig og brugervenlig vejledning vedrørende adgangen til aktindsigt i miljøoplysninger.

Efter den nye offentlighedslovs § 17 skal alle forvaltningsmyndigheder informere om deres virksomhed på myndighedens hjemmeside, ligesom der efter lovens § 18 skal føres en portal med love, administrative forskrifter og lovforslag og Folketingets Ombudsmands udtalelser vedrørende adgangen til aktindsigt.

Ad art. 5, stk. 2, litra b, etablere og opretholde praktiske ordninger, såsom
i) offentligt tilgængelige oversigter, registre eller kartoteker
ii) krav til det offentlige personale om at yde offentligheden bistand til at søge adgang til miljøoplysninger efter denne konvention og
iii) udpegning af relevante kontaktpunkter

Der findes generelle regler om journalisering, registrering, listning m.v. af oplysninger bl.a. i den nye offentlighedslov i § 15 om journaliseringspligt for forvaltningsmyndigheder.

Efter offentlighedslovens § 5, stk. 1, nr. 2, omfatter retten til aktindsigt indførsler i journaler, registre og andre fortegnelser vedrørende den pågældende sags dokumenter. Efter lovens § 5, stk. 2, er der også ret til aktindsigt i sådanne fortegnelser, selvom der gøres brug af elektronisk databehandling.

Den nye offentlighedslov lovfæster i et vist omfang det i praksis fastslåede krav om, at danske myndigheder skal have ordnede og søgbare elektroniske systemer, ligesom loven giver ret til aktindsigt i databeskrivelser og i et vist omfang ret til at få sammenstillet oplysninger i databaser med henblik på aktindsigt.

Miljøoplysningsloven fastsætter i § 5 b, at myndigheder og organer skal ordne deres miljøoplysninger, som er relevante for deres funktioner, og som de er i besiddelse af, eller som opbevares for dem, på en sådan måde, at de aktivt og systematisk kan formidles, herunder navnlig elektronisk, til offentligheden.

Med hensyn til offentligt tilgængelige oversigter m.m. indeholder Retsinformation (www.retsinfo.dk) alle danske regler, herunder også alle regler på miljøområdet. Endvidere er der informationscenter for natur og miljø som nævnt ovenfor.

Ad art. 5, stk. 2, litra c, give adgang til miljøoplysninger, der er indeholdt i oversigter, registre eller kartoteker, jf. litra b, nr. i, uden opkrævning af gebyr.

I miljøoplysningslovens § 2 fastslås, at enhver, under de betingelser og med de undtagelser, der følger af offentlighedsloven og forvaltningsloven, har ret til at blive gjort bekendt med miljøoplysninger.

I miljøoplysningslovens § 5, stk. 3, fastsættes, at der ikke kan kræves betaling for adgang til registre eller oversigter over offentlige myndigheder eller miljøoplysninger, som myndigheder eller informationskontorer er i besiddelse af.

Art. 5, stk. 3. Hver part sikrer, at miljøoplysninger i stigende grad findes i elektroniske databaser, som er let tilgængelige for offentligheden gennem offentlige telekommunikationsnet. Oplysninger, der er tilgængelige på denne måde, bør omfatte:

a) rapporter om miljøets tilstand, som nævnt i stk. 4 nedenfor
b) lovtekster om eller vedrørende miljøet
c) hvor det er hensigtsmæssigt, politikker, planer og programmer om eller vedrørende miljøet og miljøaftaler samt
d) andre oplysninger i det omfang det at have rådighed over oplysninger i denne form vil lette anvendelsen af national ret til implementering af denne konvention

forudsat, at sådanne oplysninger allerede er til rådighed i elektronisk form.

I bekendtgørelse nr. 415 af 13. maj 2005 om aktiv formidling af miljøoplysninger fastsættes i § 1, stk. 2, at miljøoplysninger omfattet af § 5 b, stk. 1, i miljøoplysningsloven i stigende grad skal findes i elektroniske databaser, der er let tilgængelige for offentligheden gennem offentlige kommunikationsnetværk. I samme bekendtgørelse fastsættes endvidere, at myndigheder og organerne skal træffe alle rimelige foranstaltninger for at vedligeholde miljøoplysninger, som de er i besiddelse af, eller som opbevares for dem, i en form eller format, som er let at reproducere og let tilgængelig via elektronisk computerkommunikation eller andre elektroniske medier.

§ 5 b, stk. 2, i miljøoplysningsloven giver ministeren hjemmel til at fastsætte regler om hvilke miljøoplysninger der skal formidles til offentligheden. Bemyndigelsen er udnyttet i bekendtgørelse nr. 415 af 13. maj 2005, hvor det i § 2 er fastsat, hvilke oplysninger der skal formidles til offentligheden.

I 2012 blev der i miljøbeskyttelsesloven indsat en bestemmelse om at ministeren kan fastsætte regler om offentliggørelse, herunder udelukkende digitalt, af de i miljøbeskyttelseslovens § 79 b, stk. 1, nævnte oplysninger. Oplysningerne kan vedrøre strafbare forhold på lovens område og kan være med navns nævnelse, jf. miljøbeskyttelseslovens § 79 c, stk. 2. Det indebærer at følgende oplysninger, omfattet af miljøbeskyttelseslovens § 79 b, kan offentliggøres: Anmeldelser, ansøgninger om tilladelse eller godkendelse, afgørelser, indberetninger m.v. til myndigheder, tilsynsvirksomhed, klager over afgørelser og kommunikation med myndigheder.
Hjemlen i miljøbeskyttelsesloven er udmøntet ved bekendtgørelse nr. 1517 af 7. december 2016 om godkendelse af listevirksomhed og ved bekendtgørelse nr. 1519 af 7. december 2016 om miljøtilsyn.

Lignende bestemmelser blev samtidigt indsat i husdyrgodkendelsesloven (§ 69 a), havmiljøloven (§ 42 h) og miljøskadeloven (§ 45 b).

Generelt bemærkes endvidere, at Miljø- og Fødevareministeriet har mange veludbyggede hjemmesider, hvor det er muligt at hente diverse miljøoplysninger – (også i form af databaser). Miljø- og Fødevareministeriet har udgivet mere end 3500 publikationer i elektronisk form. De kan hentes gratis i elektronisk form i netboghandlen på frontlinjens hjemmeside

(http://mim.schultzboghandel.dk/). Databasen omfatter alle bøger og pjecer, der er udgivet af ministeriets styrelser mm.

Det blev ved regeringsbeslutning i 1996 besluttet, at for at fremme tilgængeligheden og effektivisere distributionen af offentligt informationsmateriale, så skal nye publikationer udgivet af ministerier og styrelser fra og med 1997 offentliggøres elektronisk parallelt med papirudgaven. Dette betyder, at alt nyt materiale altid kan findes på nettet.

Offentliggørelse af miljødata sker allerede – og vil ske i stigende omfang – i elektronisk form på Miljø- og Fødevareministeriets hjemmesider. Det drejer sig både om databaser og konkrete data, der i bearbejdet form fremlægges i elektroniske publikationer. Miljø- og Fødevareministeriet har siden 1998 gjort oplysninger om miljøfaglige databaser tilgængelige på ministeriets hjemmesider.

Myndigheder har i væsentligt omfang givet offentlig adgang til databaser med konkrete miljødata via Danmarks Miljøportal, som er et partnerskab mellem ministeriet, kommunerne og regionerne. Via Danmarks Arealinformation giver Miljøportalen pt. adgang til data om overfladevand, grundvand, natur og jord.

Der er endvidere adgang til en lang række miljødata på Miljøstyrelsens hjemmeside. Det drejer sig både om datapræsentationer, datasæt, databaser og konkrete data samt elektroniske publikationer. Områder hvor data præsenteres er kemikalier (fx kosmetik og stoffers sundheds- og miljømæssige effekter), pesticider (fx godkendte bekæmpelsesmidler), miljøteknologi (fx miljøindikatorer), erhverv (fx grønne regnskaber og miljøtilsyn), affald (affaldsstatistik og affaldsregulativer). Miljø- og Fødevareministeriet har gjort oplysninger og databaser tilgængelige siden 1998.

Foruden Miljø- og Fødevareministeriets hjemmesider formidles der oplysninger om miljødata på kommunernes hjemmesider, Danmarks Arealinformation, som administreres af Danmarks Miljøportal og Plansystem.DK. Miljø- og Fødevareministeriet er via en dataaftale forpligtet til at stille en række miljødata til rådighed via Danmarks Miljøportal, og efter planloven skal Erhvervsstyrelsen sikre, at det via Plansystem.DK er muligt at hente de planer, som kommunerne indberetter.

Miljøstyrelsen[7] stiller miljødata til rådighed for visning på kort og download via WebGIS-løsninger (f.eks. udinatur.dk, MiljøGIS for Vandområdeplanerne 2015-2021, Biodiversitetskortet, Invasive arter, Statslig grundvandskortlægning og mange flere). Link til en række WebGIS løsninger (såkaldte MiljøGIS-sites) der præsenterer miljødata, findes på ministeriets institutioners hjemmesider, under de enkelte faglige områder, f.eks. under http://svana.dk/vand/vandomraadeplaner/vandomraadeplaner-2015-2021/vandomraadeplaner-2015-2021/ hvor under link til MiljøGIS-sitet: http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=vandrammedirektiv2-2016 findes.. Endelig stiller Erhvervsstyrelsen en række bearbejdede registerdata vedrørende byudvikling og planlægning til rådighed i andre løsninger på internettet f.eks. via ”statistikbanken” i samarbejde med Danmarks Statistik.

[7] Miljødata omtalt i dette afsnit tilhørte det tidligere Naturstyrelsen, herefter Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) blev den 1. februar 2017 lagt sammen med Miljøstyrelsen, under navnet Miljøstyrelsen.

For så vidt angår tilladelser til at udnytte energi fra vand og vind på havet, som Energistyrelsen giver efter beføjelse fra Klima- Energi og Bygningsministeren, offentliggøres disse på Energistyrelsens hjemmeside. Tilladelserne indeholder bl.a. vilkår om gennemførelse af et miljøovervågningsprogram. Rapporter fra disse miljøovervågningsprogrammer offentliggøres også på Energistyrelsens hjemmeside.

Lov nr. 1331 af 19.december 2008 om infrastruktur for geografisk information, som trådte i kraft den 15. maj 2009, implementerer INSPIRE-direktivet i Danmark. Formålet med direktivet er, at sikre at medlemslandenes officielle, stedbestemte data kan anvendes sammen på tværs af geografiske og administrative grænser. De officielle, danske data, der er omfattet af direktivet og loven, vil blive gjort tilgængelige via internettet. Ifølge lovens § 6 vil enhver kunne få adgang til metadata om data via Styrelsen for Dataforsyning og Effektiviserings nationale metadatainddateringsløsning kaldet "Geodatafinfo.dk", i overensstemmelse med reglerne i miljøforsyningsloven. .

Planlovens § 2, stk. 2, fastslår, at erhvervsministeren efter nyvalg til Folketinget giver Folketingets Miljøudvalg en redegørelse om landsplanarbejdet. I relation hertil fastslås det videre i stk. 4, at ministeren under inddragelse af de berørte miljø-, erhvervs, arbejdsmarkeds- og forbrugerorganisationer mindst hvert 4. år skal udgive en eller flere rapporter, der redegør for miljøtilstanden i Danmark samt for natur- og miljøpolitikken.[8]

Lovforslag, beslutningsforslag, spørgsmål til Folketinget (§ 20-spørgsmål), materiale til Miljøudvalget m.v. findes på Folketingets hjemmeside (www.ft.dk). Her findes også aktuelle debatter, forespørgsler, ministerredegørelser m.m. På Høringsportalen findes alle de miljølove og regler, der er i høring. Derudover findes en særlig lovdatabase på Internettet (www.retsinfo.dk) med samtlige love og bekendtgørelser, herunder også love og bekendtgørelser på miljøområdet. Databasen er offentligt tilgængelig. Miljø- og Fødevareministeriets Informationscenter vejleder borger og virksomheder mv. i brug af lovdatabasen.

Miljø- og Fødevareministeriet lægger i øvrigt handlingsplaner, strategier og programmer ud på Internettet.

Herudover offentliggøres i et vidt omfang oversigter over de vedtagne politiske målsætninger på miljøområdet. Heri indgår - ud over det konkrete mål - bl.a. fristen for opfyldelse, konkret henvisning til vedtagelsen og beskrivelse af virkemidler.

Det fremgår af affaldsbekendtgørelsens § 19, stk. 4, at kommunalbestyrelsen skal offentliggøre kommunens vedtagne affaldsregulativer ved indrapportering til den nationale regulativdatabase, som er tilgængelig på www.mst.dk.

Arbejdet med at publicere publikationer på miljøstyrelsens hjemmeside startede i løbet af 1997. På institutionernes hjemmesider findes oversigter over de publikationer, som hver enkelt institution har udgivet. Det drejer sig blandt andet om vejledninger, faglige rapporter, årsrapporter og nyhedsbreve.

[8] Hjemlen til forpligtelsen til at udarbejde miljøtilstandsrapporten, jf. stk. 4, forventes at blive flyttet ud af planloven og i stedet indsat i lov om aktindsigt i miljøoplysninger, jf. lovforslag af efterår 2016 om modernisering af planloven. Se nedenfor under art. 5, stk. 4.

På fødevareområdet findes lignende regler om offentliggørelse. I sameksistensbekendtgørelsen (bek. nr. 1559 af 11. december 2015)er det således i §§ 25-26 bestemt, at Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (tidligere NaturErhvervstyrelsen) på sin hjemmeside offentliggør oplysninger om placering m.v. af marker dyrket med genetisk modificerede afgrøder, ligesom kontrol- og analyseresultater offentliggøres. Ifølge § 3 i bjørneklobekendtgørelsen(bek. nr. 871 af 27. juni 2016) offentliggør kommunalbestyrelsen først forslag til og siden endeligt vedtagne indsatsplaner vedrørende bekæmpelse af kæmpebjørneklo. I henhold til gødskningslovens § 28 a er jordbrugeres gødningsregnskaber siden januar 2008 blevet offentliggjort på Internettet.

Art. 5, stk. 4. Hver part udgiver og formidler med jævne mellemrum, der ikke overstiger 3-4 år, en national rapport over miljøets tilstand, som indeholder oplysninger om miljøkvaliteten og oplysninger om, på hvilke områder miljøet er under pres.

Planlovens § 2, stk. 4, fastsætter, at erhvervsministeren mindst hvert 4. år udgiver en eller flere rapporter under inddragelse af berørte landsdækkende miljø-, erhvervs-, arbejdsmarkeds- og forbrugerorganisationer, der redegør for miljøtilstanden i Danmark samt for natur- og miljøpolitikken. Bestemmelsen lovfæster art. 5, stk. 4.[9]

Bestemmelsen går imidlertid videre, idet en redegørelse for natur- og miljøpolitikken ligeledes lovfæstes.

Bestemmelsen opfyldes gennem den rapportering og formidling af informationer om miljøtilstanden og miljøpolitikken i Danmark, som er sket siden 1993. Miljøtilstandsrapporten giver en status for miljøtilstanden i Danmark. Rapporten er udkommet hvert fjerde år siden 1993. Den seneste rapport er således fra 2014.. Rapporten dækker de centrale dele af miljøområdet, fx væsentlige spørgsmål vedrørende bekæmpelse og forebyggelse af forurening, ressourceforbrug, natur, vand, energi og klima. De berørte landsdækkende miljø-, erhvervs-, arbejdsmarkeds- og forbrugerorganisationer inddrages i forbindelse med udarbejdelse af rapporten. Redegørelsen for politiske initiativer, der er iværksat eller besluttet for at forbedre naturen og miljøet er sket enten via en Natur- og Miljøpolitisk Redegørelse eller en National Strategi for Bæredygtig Udvikling. Den seneste nationale strategi for bæredygtig udvikling udkom i 2014.

Den seneste miljøtilstandsrapport og den seneste nationale strategi for bæredygtig udvikling er tilgængelig på Miljøstyrelsens hjemmeside.

I udkast til lov om ændring af lov om planlægning ophæves § 2, stk. 4. om at erhvervsministeren mindst hvert 4. år udgiver en eller flere rapporter, der redegør for miljøtilstanden i Danmark samt for natur- og miljøpolitikken. Miljø- og Fødevareministeriet har oplyst, at forpligtigelsen vil blive implementeret i miljøoplysningsloven.

Art. 5, stk. 5. Hver part træffer inden for rammerne af national lovgivning foranstaltninger med henblik på at formidle blandt andet:

[9] Hjemlen til forpligtelsen til at udarbejde miljøtilstandsrapporten, jf. stk. 4, forventes at blive flyttet ud af planloven og i stedet indsat i lov om aktindsigt i miljøoplysninger, jf. lovforslag af efterår 2016 om modernisering af planloven. Se nedenfor under art. 5, stk. 4.

a) lovgivning og dokumenter om politikker, f.eks. dokumenter om strategier, politikker, programmer og handlingsplaner, der vedrører miljøet samt situationsrapporter om deres implementering, udarbejdet på forskellige administrative niveauer
b) internationale traktater, konventioner og miljøaftaler og
c) andre væsentlige internationale miljødokumenter hvor det er hensigtsmæssigt.

I den generelle lovdatabase Retsinformation (www.retsinfo.dk), kan alle love og bekendtgørelse mm. findes – herunder al miljølovgivning. Ministerierne udgiver mange publikationer vedrørende miljøet, herunder miljøtilstandsrapporter og miljøindikatorrapporter. Miljø- og Fødevareministeriet har desuden Informationscenter for natur og miljø, der informerer om miljø- og naturforhold i Danmark. Derudover udgiver Miljø- og Fødevareministeriet alle publikationer på Internettet, så de er offentligt tilgængelige. Slutteligt udfører ministeriet generel oplysningsvirksomhed.

Der sker bl.a. formidling af de internationale kontrakter, konventioner og miljøaftaler samt andre væsentlige internationale miljødokumenter via Miljø- og Fødevareministeriets hjemmesider. Herudover sker formidlingen i samarbejde med andre myndigheder, herunder Udenrigsministeriet.

Miljøoplysningslovens § 5 b, stk. 1, fastslår, at myndigheder og organer, der er omfattet af § 1, stk. 1 og 2, skal ordne de miljøoplysninger, som er relevante for deres funktioner, og som de er i besiddelse af, eller som opbevares for den, på en sådan måde, at de aktivt og systematisk kan formidles, herunder navnlig elektronisk, til offentligheden. Derudover giver § 5 b, stk. 2, hjemmel til, at ministeren kan fastsætte nærmere regler om formidling af miljøoplysninger, herunder hvilke miljøoplysninger, der skal formidles, om opdatering og om elektronisk formidling af miljøoplysninger. Hjemlen er udnyttet i bekendtgørelse nr. 415 af 13. maj 2005 om aktiv formidling af miljøoplysninger, hvor det i § 2 er fastsat, hvilke miljøoplysninger der skal formidles til offentligheden, jf. også ovenfor vedr. art. 5, stk. 3.

Herudover har Danmark implementeret vandrammedirektivet ved lov om vandplanlægning, lovbekendtgørelse nr. 126 af 26. januar 2017. Loven har til formål at fastlægge rammerne for beskyttelsen af overfladevand og grundvand samt for planlægning inden for de internationale naturbeskyttelsesområder. I juni 2016 er de 23 vandområdeplaner med tilhørende bekendtgørelser nr. 794 af 24. juni 2016 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster og nr. 795 af 24. juni 2016 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter blevet offentliggjort..

Art. 5, stk. 6. Hver part skal tilskynde virksomheder, hvis aktiviteter har væsentlig indvirkning på miljøet, til jævnligt at informere offentligheden om indvirkningen af deres aktiviteter og produkter på miljøet, hvor det er hensigtsmæssigt inden for rammerne af frivillig miljømærkning eller ordninger for miljørevision, eller ved hjælp af andre metoder.

På miljøbeskyttelseslovens område har der fra 1996 til 2015 været en informationspligt for visse særligt forurenende virksomheder om deres samlede miljøpåvirkning i overordnet form gennem årlige grønne regnskaber. I 2006 udstedte EU en forordning (PRTR-forordningen) om indberetning af udledninger af forurenende stoffer over visse tærskelværdier til en fælles europæisk database (E-PRTR). Danmark implementerede EU's PRTR-forordning gennem virksomhedernes grønne regnskaber, og indrapporterede første gang til E-PRTR for 2007. De grønne regnskaber blev i forbindelse med en modernisering af virksomheders miljørapportering

afskaffet i 2015, og PRTR-forordningen blev derefter implementeret gennem PRTR-bekendtgørelse nr. 1172, der trådte i kraft d. 13. oktober 2015., også omtalt nedenfor under ”Art. 5, stk. 9”.

Jordbrugere har i en årrække med baggrund i de skiftende vandmiljøplaner afleveret gødningsregnskaber. Disse er som ovenfor nævnt (under art 5, stk. 3) siden januar 2008 blevet offentliggjort på Internettet.

Virksomhederne kan gennem produktmærkning (for eksempel det europæiske miljømærke Blomsten og det nordiske miljømærke Svanemærket) tilkendegive, at der er tale om et produkt, der imødekommer bestemte miljøkvalitetskrav. Mærkerne er reguleret i bekendtgørelse om det europæiske og det nordiske miljømærke.

Virksomhederne kan også registrere sig efter den frivillige fællesskabsordning for miljøledelse og miljørevision (EMAS). De udarbejder årligt en miljøredegørelse, som verificeres af en uafhængig 3. part og offentliggøres. Miljøstyrelsen tilskynder virksomheder til at lade sig EMAS registrere.

Art. 5, stk. 7. Hver part:

a) offentliggør data og analyser af data, som den anser som relevante og væsentlige ved udformningen af større miljøpolitiske forslag

b) offentliggør eller på anden måde gør eksisterende materiale tilgængelig, der redegør for dens forbindelse med offentligheden i sager inden for denne konventions anvendelsesområde og

c) udsender i en passende form oplysninger om den måde, hvorpå den offentlige administration på alle niveauer udfører offentlige opgaver eller leverer offentlige tjenesteydelser vedrørende miljøet.

Det følger af cirkulærer/vejledninger om udarbejdelse af lovforslag mv., at der i forbindelse med fremlæggelse af lovforslag, handlingsplaner eller strategier på det miljøpolitiske område, skal foretages analyser af tiltagene i det fremlagte. Det gælder fx ved fremsættelse af lovforslag og andre regeringsforslag, hvor der foretages en strategisk miljøkonsekvensvurdering. Vurderingen offentliggøres samtidig med fremsættelse af forslaget.

Der vurderes ikke at eksistere vejledninger om forholdet mellem borgerne og myndighederne på konventionens områder, der ikke er offentligt tilgængelige.

På Miljø- og Fødevareministeriets og dens styrelsers hjemmesider findes diagrammer for organisationen af de enkelte myndigheder og deres opgaveområder. På det decentrale niveau findes ligeledes hjemmesider for kommuner, hvor der kan findes oplysninger om opgavefordeling og organisation.

Art. 5, stk. 8. Hver part udvikler ordninger med henblik på at sikre, at der gives tilstrækkelige oplysninger om produkter til offentligheden for at gøre forbrugerne i stand til at træffe miljømæssige valg på et informeret grundlag.

På Miljøstyrelsens hjemmeside findes et fuldt katalog over godkendte bekæmpelsesmidler, inddelt efter produkttype, så det er nemt at orientere sig, når man søger oplysninger.

Endvidere giver Miljøstyrelsen på hjemmesiden tænkførdusprøjter.dk gode råd om en sprøjtefri have, og hjælper de haveejere, der ønsker at sprøjte i haven, med at vælge de mindst belastende sprøjtemidler.

Administrationen af miljømærkerne Blomsten og Svanen i Danmark ledes af Miljømærkning Danmark, hvis hjemmeside (www.ecolabel.dk) indeholder en række oplysninger om miljømærkerne, herunder om de kriterier produkterne skal opfylde for at blive mærket, og om hvilke produkter der har opnået at blive mærket.

På fødevareområdet kan endvidere nævnes det røde Ø-mærke med teksten 'Statskontrolleret økologisk' (økologikontrolmærket), som fortæller, at det er de danske myndigheder, der har ført kontrol med den gård eller den virksomhed, der sidst har forarbejdet, pakket eller mærket et økologisk produkt. Ø-mærket med teksten 'Statskontrolleret økologisk' kan frivilligt sættes på økologiske fødevarer og visse økologiske nonfood produkter (fx økologisk hunde- og kattemad), når de er tilberedt under økologikontrol i Danmark.

Der er kontrol med alle led af den økologiske produktion og fremstilling. Betegnelsen økologisk og det røde Ø-mærke må kun anvendes på mælk, kød, æg, korn, grøntsager osv. fra jordbrug, der er autoriseret til økologisk produktion. Alle autoriserede jordbrug og forsyningsvirksomheder, der sælger økologiske produkter, får besøg af økologikontrollen mindst én gang om året. I Danmark er det Landbrugs- og Fiskeristyrelsen og Fødevarestyrelsen, der udsteder godkendelse til økologisk produktion og kontrollerer, at økologireglerne overholdes. Primærproducenterne og deres forsyningsvirksomheder kontrolleres af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, medens fødevarevirksomhederne bliver kontrolleret af Fødevarestyrelsen. Der henvises til nedenstående links de to styrelsers hjemmesider for nærmere oplysning om økologireglerne og kontrollen med overholdelsen heraf.

Art. 5, stk. 9. Hver part tager skridt til i stigende grad at etablere, hvor det er hensigtsmæssigt og under hensyntagen til internationale processer, et sammenhængende, landsdækkende system for forureningslister eller -registre på en strukturelt, edb-styret og offentligt tilgængelig database, baseret på oplysninger indsamlet gennem standardiseret rapportering. Et sådant system kan indeholde oplysninger om tilførsel, udslip og overførsel af en række specificerede stoffer og produkter, herunder vand, energi og ressourceforbrug fra en række specificerede aktiviteter til miljøet, og til on-site og off-site behandling og deponering.

Bestemmelsen er udmøntet konkret i PRTR-protokollen (protokol om udledning og overførsel af forurenende stoffer). Protokollen blev underskrevet ved ministermødet i Kiev den 21. maj 2003. I alt 36 lande samt EU har underskrevet protokollen, herunder Danmark. Danmark ratificerede den 13. oktober 2008, og protokollen trådte i kraft 8.oktober 2009.

Miljø- og Fødevareministeriet har lanceret et register med oplysninger om virksomheders miljøforhold. Registret findes på Miljøstyrelsens hjemmeside (www.miljøoplysninger.dk) og er et led i arbejdet med at give borgerne let adgang til miljøoplysninger. Der arbejdes konstant med at udvikle dette system med henblik på at effektivisere virksomhedernes rapportering og samtidig øge offentlighedens adgang til oplysninger. I 2012 introduceredes grafiske kort over diffuse emissioner jf. PRTR-protokollen.

Danmark udstedte i 2007 en egentlig PRTR-bekendtgørelse med henblik på at implementere protokollen i dansk ret (bekendtgørelse nr. 1172 af 7. februar 2007 om et register over udledning og overførsel af forurenende stoffer – PRTR)..

XIV. Hjemmesider relevante for implementeringen af artikel 5

www.ft.dk,
http://www.mim.dk/Ministeriet/Selvbetjening/Miljoeministeriets+informationscenter/,
www.mfvm.dk,
www.mst.dk,
www.nst.dk;
www.gst.dk;
www.geodat-info.dk;
www.geus.dk
www.eper.cec.eu.int;
www.ecolabel.dk;
www.fvst.dk;
www.godthavemiljø.dk;
www.naturerhverv.dk;
www.kl.dk; http://internet.miljoeportal.dk/Sider/Forside.aspx;
www.plansystemdk.dk;
www.brs.dk;
www.miljoeoplysninger.dk;
www.at.dk;
www.virk.dk;
http://internet.miljoeportal.dk/Sider/Forside.aspx;

På www.retinfo.dk kan følgende regulering, der er relevant for den danske implementering af konventionens art. 5 om myndighedernes oplysningspligt findes:

- Arkivloven: Lovbekendtgørelse nr. 1201 af 28- september 2016
- Bekendtgørelse nr. 1440 af 11. december 2007 om ansøgning og indberetning om råstofindvinding på landjorden og om kommunalbestyrelsens kompetence til at fastsætte vilkår for anmeldte rettigheder
- Bekendtgørelse nr. 949 af 27. juni 2016 om efterforskning og indvinding af råstoffer fra søterritoriet og kontinentalsoklen
- Bekendtgørelse nr. 874 af 27. juni 2016 om indberetning i henhold til lov om beskyttelse af havmiljøet(lovbekendtgørelse nr. 1216 af 28. september 2016)
- Bekendtgørelse nr. 211 af 28. februar 2107om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug
- Beredskabsloven: Lovbekendtgørelse nr. 660 af 10. juni 2009, som ændret ved lov nr. 514 af 26. maj 2014 og lov nr. 634 af 9. juni 2016.
- Elforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 418 af 25. april 2016, med senere ændringer
- Forvaltningsloven: lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014
- Havmiljøloven: Lovbekendtgørelse nr. 1216 af 28. september 2016 om beskyttelse af havmiljøet
- Husdyrgodkendelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, med senere ændringer

- Kontinentalsokkelloven: Lovbekendtgørelse nr. 1101 af 18. november 2005 om kontinentalsoklen, som ændret ved § 2 i lov nr. 548 af 6. juni 2007 § 3 i lov nr. 1400 af 27. december 2008 og ved § 6 i lov nr. 427 af 18. maj 2016.
- Lov om Energinet.dk: Lovbekendtgørelse nr. 1097 af 08. november 2011, som ændret ved § 3 i lov nr. 575 af 18. juni 2012, § 4 i lov nr. 576 af 18. juni 2012, § 3 i lov nr. 633 af 16. juni 2014, § 2 i lov nr. 1283 af 24. november 2015, § 9 lov nr. 261 af 16. marts 2016, § 16 i lov nr. 652 af 8. juni 2016, samt ved § 1 i lov nr. 630 af 8. juni 2016.
- Bekendtgørelse om systemansvarlig virksomhed og anvendelse af eltransmissionsnet m.v. nr. 891 af 17. august 2011Miljøbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 1189 af 27. september 2016 om miljøbeskyttelse
- Godkendelsesbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1517 af 7. december 2016 om godkendelse af listevirksomhed
- Bekendtgørelse nr. 1172 af 13. oktober 2015 om et register over udledning og overførsel af forurenende stoffer (PRTR)Bekendtgørelse nr. 1279 af 12. december 2005 om kommunalbestyrelsers og regionsråds
  pligt til at være i besiddelse af miljøoplysninger ved udlægning af kommunal og regional virksomhed til private.
- Affaldsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1309 af 18. december 2012
  om affald
- Vandforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 125af 26. januar 2017 om vandforsyning mv.
- Miljøoplysningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 102 af 26. januar 2017 om aktindsigt i miljøoplysninger
- Bekendtgørelse nr. 415 af 13. maj 2005 om aktiv formidling af miljøoplysninger
- Naturgasforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1157 af 6. september 2016 om naturgasforsyning
- 1985-offentlighedsloven: lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen som ændret ved lov nr. 433 af 4. juni 2009
- Offentlighedsloven: lov nr. 606 af 12. juni 2013 om offentlighed i forvaltningen
- Planloven: Lovbekendtgørelse nr. 1529 af 23. november om planlægning
- Risikobekendtgørelsen: bekendtgørelse nr. 372 af 25. april 2016 om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer
- Råstofloven: Lovbekendtgørelse nr. 124 af 26. januar 2017 om råstoffer
- VVM-bekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1440 af 23. november 2016 om vurdering af visse offentlige og privates anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning
- Udledningsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 394 af 17. juli 1984 om udledning i havet af stoffer og materialer fra visse havanlæg
- Undergrundsloven: Lovbekendtgørelse nr. 960 af 13. september 2011 om anvendelse af Danmarks undergrund, som ændret ved lov nr. 535 af 29. april 2015 samt § 5 i lov nr. 427 af 18. maj 2016.
- Bekendtgørelse nr.1419 af 3. december 2015 om VVM, konsekvensvurdering vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter ved efterforskning og indvinding af kulbrinter, lagring i undergrunden, rørledninger, m.v. offshore

- Varmeforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1307 af 24. november 2014 om varmeforsyning, med senere ændringer
- VE-loven: Lovbekendtgørelse nr. 1141 af 29. august 2016 om fremme af vedvarende energi, med senere ændringer
- GMO-loven: Lovbekendtgørelse nr.28 af 4. januar 2017 om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøde (§ 7)
- Sameksistens-bekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1559 af 11. december 2015 om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder (§§ 16-18 og §§ 25-26)
- Driftsloven: Lovbekendtgørelse nr. 191 af 12. marts 2009 om drift af landbrugsjorder (§ 12)
- Bjørneklobekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 871 af 27. juni 2016 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo (§ 3)
- Gødskningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 388 af 27. april 2016 af lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække (§ 28 a)
- Miljøskadeloven: Lovbekendtgørelse nr. 1191 af 27. september 2016 om undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning af miljøskader, som ændret senest ved § 44 i lov nr. 1715 af 27. december 2016.
- Bekendtgørelse nr. 1519 af 7.december 2016 om miljøtilsyn
- Bekendtgørelse nr. 447 af 23. april 2010 om det europæiske og nordiske miljømærke
- Vejledning nr. 10564 af 14. juni 2006 til lov om aktindsigt i miljøoplysninger

XV-XVII
Artikel 6
Offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter

Art. 6, stk. 1 Hver part:

a) anvender bestemmelserne i denne artikel i forbindelse med afgørelser, om hvorvidt der skal gives tilladelse til forslag til aktiviteter, der er indeholdt i bilag I

b) anvender, i overensstemmelse med sin nationale ret også bestemmelserne i denne artikel i relation til afgørelser vedrørende foreslåede aktiviteter, som ikke er indeholdt i anneks I, men som kan have væsentlig indvirkning på miljøet. Med henblik herpå afgør parterne om en sådan foreslået aktivitet skal være undergivet disse bestemmelser og

c) kan, fra sag til sag, såfremt der er hjemmel hertil i national ret, beslutte ikke at anvende bestemmelserne i denne artikel til foreslåede aktiviteter, der tager sigte på nationalt forsvar, hvis den pågældende part vurderer, at en sådan anvendelse vil skade dette sigte.

Art. 6, stk. 2. Den berørte offentlighed informeres tidligt i en beslutningsproces på miljøområdet, på en passende, betimelig og effektiv måde, ved offentlig bekendtgørelse eller individuelt, afhængig af sagens omstændigheder, om blandt andet følgende:

a) den foreslåede aktivitet og ansøgningen, hvorom der skal træffes afgørelse

b) karakteren af mulige afgørelser eller udkast til afgørelsen

c) den offentlige myndighed, der skal træffe afgørelsen

d) den forventede procedure, herunder følgende oplysninger, når og hvis de kan stilles til rådighed:

i) datoen for proceduren ikrafttrædelse

ii) offentlighedens muligheder for at deltage

iii) tid og sted for alle forventede offentlige høringer

iv) angivelse af den offentlige myndighed, hvorfra alle relevante oplysninger kan indhentes, eller hvor relevante oplysninger er blevet anbragt med henblik på, at offentligheden kan gennemse dem

v) angivelse af den relevante offentlige myndighed eller ethvert andet officielt organ, hvortil kommentarer og spørgsmål kan rettes, samt tidsplan for afgivelse af kommentarer og spørgsmål

vi) angivelse af foreliggende miljøoplysninger, som er relevante for den foreslåede aktivitet og

e) den kendsgerning, at aktiviteten er genstand for en national eller grænseoverskridende procedure til vurdering af virkningerne på miljøet.

Art. 6, stk. 3. Offentlighedsprocedurerne skal omfatte rimelige tidsrammer for de forskellige faser, der tillader rimelig tid til at informere offentligheden i overensstemmelse med stk. 2, og til at offentligheden kan forberede sig på og opnå reel deltagelse under hele miljøbeslutningsprocessen.

Art. 6, stk. 4. Hver part sørger for, at offentligheden inddrages tidligt i processen, mens alle muligheder stadig er åbne og effektiv offentlig deltagelse kan finde sted.

Art. 6, stk. 5. Hver part bør, efter omstændighederne, tilskynde potentielle ansøgere til, før ansøgningen indgives, at identificere den berørte offentlighed, indlede diskussioner og at stille oplysninger til rådighed vedrørende formålet med ansøgningen.

Art. 6, stk. 6. Med forbehold af parternes rettigheder efter artikel 4, stk. 3 og 4 til at afslå adgang til visse oplysninger, stiller hver part krav om, at de kompetente offentlige myndigheder på forespørgsel, hvis dette kræves i national ret, giver den berørte offentlighed adgang til at gennemgå alle oplysninger, der er relevante for beslutningsprocedurer, omfattet af denne artikel,

uden vederlag, og så snart oplysningerne foreligger. De relevante oplysninger skal med forbehold af artikel 4 i det mindste omfatte:

a. en beskrivelse af stedet og den foreslåede aktivitets fysiske og tekniske karakteristika, herunder en vurdering af aktivitetens forventede restprodukter og udledninger
b. en beskrivelse af den foreslåede aktivitets væsentlige virkninger på miljøet
c. en beskrivelse af de forventede foranstaltninger til at forebygge og/eller begrænse virkningerne, herunder udledninger
d. et ikke teknisk resume af ovenstående
e. en beskrivelse af de væsentligste alternativer, som ansøgeren har undersøgt, og
f. de væsentligste rapporter og anbefalinger, indgivet til den offentlige myndighed i overensstemmelse med national lovgivning på tidspunktet for informeringen af offentligheden, jf. stk. 2 ovenfor.

Art. 6, stk. 7. Procedurer for offentlig deltagelse skal give offentligheden mulighed for at fremkomme med enten skriftligt eller, efter omstændighederne, ved en offentlig høring med ansøgeren, enhver kommentar, oplysning, analyse eller mening, som den finder relevant for den foreslåede aktivitet.

Art. 6, stk. 8. Hver part sikrer, at resultatet af den offentlige deltagelse tages behørigt i betragtning ved den endelige afgørelse.

Art. 6, stk. 9. Hver part sikrer, at offentligheden, straks efter at den offentlige myndighed har truffet endelig afgørelse, informeres på passende vis. Hver part stiller afgørelsens tekst samt de væsentligste begrundelser for og overvejelser ved afgørelsen til rådighed for offentligheden.

Implementering af art. 6, stk. 2-9 for så vidt angår afgørelser vedrørende bilag I-aktiviteter, jf. art. 6, stk. 1, litra a

En stor del af konventionens bilagsaktiviteter reguleres af planlovens regler om vurdering af virkningerne på miljøet af visse offentlige eller private projekter (VVM), eller af særlige VVM-regler om aktiviteter på havet, herunder råstoflovens, havmiljølovens, undergrundslovens, kontinentalsokkellovens og elforsyningslovens regelsæt. De danske VVM-regler indeholder procedureregler, der er i overensstemmelse med konventionens regler.

Den øvrige del af bilagsaktiviteterne reguleres af miljøbeskyttelseslovens kap. 5 om listevirksomheder, herunder især det særlige system med forudgående offentlighed, der er indført ved lov nr. 369 af 2. juni 1999 i forbindelse med implementering af IPPC-direktivet (de (i)-mærkede virksomheder i godkendelsesbekendtgørelse). I 2000 blev der gennemført et par mindre justeringer af gældende ret, herunder især i forhold til offentlighedens inddragelse i forbindelse med revurderinger af visse typer af særligt forurenende virksomheder. I 2012 er reglerne justeret som følge af direktiv 2010/75/EF (IE-direktivet) med en regel om at tilsynsrapporter skal stilles til rådighed for offentligheden. Miljø- og Fødevareministeriet har fra 2015 drevet hjemmesiden Digital Miljø Administration (DMA) hvor virksomheders tilsynsrapporter, håndhævelser samt miljøgodkendelser er offentligt tilgængelige. For så vidt angår IE-direktivets bilag I punkt 6.6 om intensiv fjerkræavl og svineavl, sker der en tilsvarende inddragelse af offentligheden ved høring af udkast til afgørelse om godkendelse og revurdering af husdyrbrug efter husdyrgodkendelseslovens §§ 55 og 56 og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens kap. 3.

I 2011 blev der i en række love indført hjemmel til at ministeren for visse områder kan fastsætte regler om at annoncering kan ske udelukkende digitalt. Ved digital annoncering forstås i denne sammenhæng, at myndigheden stiller oplysninger til rådighed for en ubestemt kreds af modtagere

på sin hjemmeside. Myndigheden kan fremadrettet vælge udelukkende at annoncere på sin hjemmeside eller fortsat annoncere i lokale aviser og dagblade eller begge dele. Det er dog forsat et krav ved valget af annonceringsform at myndigheden må sikre sig, at annonceringen er passende, betimelig og effektiv. Myndigheden skal således ved valget sikre sig, at alle borgere m.fl., der kan blive berørt, får rimelig mulighed for at gøre sig bekendt med de foreslåede aktiviteter og deres mulighed for at deltage i processen.

Bestemmelsen er indarbejdet i den danske lovgivning på følgende måde:

Anlæg på land

Lovbekendtgørelse nr. 1529 af 23. november 2015 om planlægning

Vurdering af virkningerne på miljøet
§ 11 g. Enkeltanlæg, der må antages at påvirke miljøet væsentligt, må ikke påbegyndes, før der er udarbejdet en redegørelse for anlæggets miljømæssige konsekvenser (VVM-pligt). .
Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal for anlæg omfattet af stk. 1 forud for igangsættelsen af arbejdet med redegørelsen for anlæggets forventede væsentlige virkninger på miljøet offentliggøre en kort beskrivelse af hovedtrækkene af det påtænkte anlæg og de relevante oplysninger for offentlighedens deltagelse i VVM-processen samt indkalde ideer og forslag til brug for fastlæggelsen af redegørelsens indhold. Når redegørelsen foreligger, skal kommunalbestyrelsen offentliggøre denne med henblik på høring af berørte myndigheder og offentligheden. Offentliggørelse kan ske udelukkende digitalt. Kommunalbestyrelsen fastsætter en frist for høringen af redegørelsen på mindst 8 uger.
Stk. 3. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om, at anlæg, der er omfattet af stk. 1, ikke må påbegyndes uden kommunalbestyrelsens, regionsrådets eller ministerens tilladelse.
Stk. 4. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om, hvilke mindsteoplysninger der er relevante for offentlighedens deltagelse i VVM-processen..
§ 11 h. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke anlæg der er omfattet af § 11 g. Anlæg, der vedtages i enkeltheder ved særlig lov, er dog altid undtaget. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om, hvilke mindsteoplysninger der er nødvendige, for at en miljømæssig vurdering kan foretages, samt fastsætte regler om, at bygherren til anmeldelsen af et projekt skal anvende et særligt skema, samt om, at skemaet skal indberettes digitalt, herunder om anvendelse af særlige digitale formater og digital signatur el.lign.
Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte regler om offentliggørelse, herunder om udelukkende digital annoncering, af
1) afgørelser om, at et anlæg er omfattet eller ikke er omfattet af bestemmelserne i § 11 g,
2) afgørelser om, at en tilladelse efter regler fastsat i medfør af § 11 g, stk. 3, meddeles eller ikke meddeles..
Stk. 3. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om, at indgivelse af anmeldelse af visse kategorier af anlæg til vurdering af anlæggets væsentlige miljøpåvirkning (screening) og efterfølgende kommunikation om anmeldelsen skal ske ved anvendelse af digital selvbetjening.
Stk. 4. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler for behandlingen af anmeldelser om anlægs væsentlige miljøpåvirkning (screening) og om, at sådanne anmeldelser skal behandles og afgøres.

§ 11 i. Miljø- og Fødevareministeren kan fastsætte regler om, at ministeren eller regionsrådet for visse kategorier af anlæg omfattet af § 11 g overtager kommunalbestyrelsens opgaver og beføjelser, samtidig med afgørelser efter lov om miljøbeskyttelse.

Bekendtgørelse nr. 1440 af 23. november 2016 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning

Offentliggørelse af afgørelser om og tilladelser til VVM-pligtige anlæg

§ 7. På grundlag af den foretagne høring efter § 6, træffer den kompetente myndighed afgørelse om, hvorvidt anlægget kan tillades. Afgørelsen om at tillade et anlæg skal offentliggøres, og offentliggørelsen skal indeholde følgende:
1) Oplysning om indholdet af beslutningen, begrundelser og betragtninger, der ligger til grund for beslutningen.
2) En beskrivelse af de vigtigste foranstaltninger til at undgå, nedbringe og om muligt neutralisere de værste skadelige virkninger af anlægget.
3) VVM-tilladelsen og de betingelser, der eventuelt er knyttet til den.
Stk. 2. Den kompetente myndighed må ikke meddele VVM-tilladelse til at påbegynde et anlæg, før det nødvendige plangrundlag for anlægget er gældende efter planlovens regler herom.
Stk. 3. VVM-tilladelsen skal offentliggøres umiddelbart efter, at tilladelsen meddeles bygherren.
Stk. 4. Har den kompetente myndighed truffet afgørelse om ikke at tillade et anlæg, skal denne afgørelse og begrundelsen herfor offentliggøres samt meddeles bygherren.
Stk. 5. Offentliggørelse efter stk. 1, 3 og 4 kan ske udelukkende på den kompetente myndigheds hjemmeside.

Bekendtgørelse nr. 1116 af 13. september 2007 om lokalplanlægning i forbindelse med vejanlæg m.v. og om gebyr for kommunalbestyrelsens orientering om dispensationsansøgninger efter lov om planlægning samt særskilt bekendtgørelse om vvm

Om gebyr for den orientering, som kommunalbestyrelsen foretager i forbindelse med en dispensationsansøgning

§ 2. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der ved dispensationsansøgninger, jf. stk. 2, skal opkræves gebyr hos ansøgeren for den orientering, som kommunalbestyrelsen foretager i medfør af planlovens § 20.
Stk. 2. Der kan opkræves gebyr for orientering om dispensationsansøgninger, som
1) vedrører byggeri, der har et etageareal på mere end 250 m^2 eller en højde på mere end 8,5 m over det omgivende terræn, og
2) forudsætter orientering af flere end 10 beboere og foreninger.
Stk. 3. Opkrævning af gebyr skal ske med et fast grundbeløb ganget med antallet af beboere og foreninger, som skal orienteres.
Stk. 4. Kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om, at der ikke opkræves gebyr i visse, nærmere angivne byggesagstyper.
Stk. 5. Grundbeløb, jf. stk. 3, fastsættes af kommunalbestyrelsen og kan reguleres efter nettoprisindeks eller på anden måde.
Stk. 6. Gebyret forfalder til betaling, når kommunalbestyrelsen har truffet beslutning om at orientere om dispensationsansøgningen. Kommunalbestyrelsen kan vente med at iværksætte orienteringen, indtil gebyret er betalt.
Stk. 7. Kommunalbestyrelsens beslutning i henhold til stk. 1 - 5 bekendtgøres på den måde, som er sædvanlig i kommunen.

Bekendtgørelse nr. 1517 1454 af 7. december 2016 om godkendelse af listevirksomhed

§ 17. Godkendelsesmyndigheden må ikke træffe afgørelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, i sager om etablering eller væsentlige ændringer eller udvidelser af bilag 1-virksomheder, før offentligheden har haft lejlighed til at udtale sig om ansøgningen og udkast til afgørelse.
Stk. 2. Hvis en aktivitet, der er omfattet af listen i bilag 1, udføres som en biaktivitet på en listevirksomhed, der ikke er omfattet af listen i bilag 1, omfatter bestemmelsen i stk. 1 kun den aktivitet, der er omfattet af listen i bilag 1, og de aktiviteter, der er teknisk og forureningsmæssigt forbundet hermed.
Stk. 3. Ved væsentlige ændringer eller udvidelser i stk. 1 forstås dels driftsændringer, der efter godkendelsesmyndighedens vurdering kan have negativ og betydelig påvirkning af mennesker eller miljø, dels ændringer eller udvidelser, der i sig selv opfylder de eventuelle nedre grænser for godkendelsespligt i bilag 1.
Stk. 4. Godkendelsesmyndigheden offentliggør digitalt, når den har modtaget ansøgningen, mindst følgende:
1) Godkendelsesmyndighedens navn og adresse.
2) Virksomhedens navn og beliggenhed.
3) Oplysning om, hvad der søges godkendelse til.

4) Oplysning om, at enhver har ret til at se ansøgningsmaterialet, og at enhver har ret til at kommentere ansøgningen inden for en nærmere fastsat frist på 3 til 6 uger fra offentliggørelsen, samt oplysning om, hvortil kommentarer og spørgsmål kan rettes.
5) Angivelse af hvornår, hvor og hvordan ansøgningsmaterialet vil blive stillet til rådighed.
6) Oplysning om, at enhver inden for en nærmere fastsat frist på 3 til 6 uger fra offentliggørelsen kan anmode om at få tilsendt udkast til afgørelse, når dette foreligger, og at enhver har ret til at kommentere udkast til afgørelse inden for en frist på 2 uger fra modtagelsen af udkastet.
7) Hvis ansøgningen vedrører et projekt, som er omfattet af proceduren for projekter, der indebærer risiko for grænseoverskridende følger, oplyses dette.
8) Hvis ansøgningen indebærer risiko for grænseoverskridende følger, og der skal afholdes bilaterale konsultationer med en anden EU- eller EØS-medlemsstat, oplyses dette.
Stk. 5. Ved fremsendelse af udkast til afgørelse skal godkendelsesmyndigheden tillige informere modtageren af udkastet om materiale, som godkendelsesmyndigheden måtte have fået til rådighed efter offentliggørelsen.
Stk. 6. Offentliggørelse kan undlades, hvis der er sket offentliggørelse efter VVM-proceduren.
Stk. 7. Retten til at se ansøgningsmaterialet, herunder eventuelt supplerende materiale, samt udkast til afgørelse begrænses af undtagelserne i anden lovgivning. .

Lovbekendtgørelse nr. 78 af 19. januar 2017 bekendtgørelse af lov om kystbeskyttelse

§ 16 c. Ansøgninger om tilladelser og afgørelser efter § 16, stk. 1, og § § 16 a og 16 b skal skriftligt meddeles ejere af naboejendomme. Ansøgningerne og afgørelserne skal offentliggøres på Kystdirektoratets hjemmeside, hvis de er af væsentlig betydning eller har almindelig offentlig interesse. Offentliggørelsen skal ske, samtidig med at ansøgningen sendes i høring og tilladelsen meddeles ansøgeren.
Stk. 2. Vilkår for tilladelse efter § 16, stk. 1, og § 16 a kan tinglyses på ejendommen for ejerens regning.

Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

§ 55. Kommunalbestyrelsens afgørelse af, at en tilladelse eller godkendelse ikke vil medføre en miljøpåvirkning, skal stilles til rådighed for offentligheden i forbindelse med, at der meddeles tilladelse efter § 10 eller godkendelse efter §§ 11, 12 eller 16.
Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal inddrage offentligheden, før den træffer afgørelse om godkendelse af etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug omfattet af § 12, stk. 2, eller andre etableringer, udvidelser eller ændringer af husdyrbrug, der kan medføre en væsentlig påvirkning på miljøet.
Stk. 3. Offentligheden informeres tidligt i beslutningsproceduren ved offentlig annoncering eller ved andre egnede midler, eller senest så snart oplysningerne med rimelighed kan foreligge, om følgende:
1) Ansøgningen om godkendelse.
2) Det forhold, at projektet er omfattet af en procedure med vurdering af virkningerne på miljøet.
3) Navn og adresse på den kompetente kommunalbestyrelse, hvorfra der kan indhentes relevante oplysninger, og hvortil kommentarer eller spørgsmål kan rettes, samt nærmere oplysninger om fristerne for fremsendelse af bemærkninger eller spørgsmål.
4) Karakteren af mulige afgørelser eller udkast til afgørelsen, når en sådan foreligger.
5) Hvornår, hvor og hvordan de relevante oplysninger stilles til rådighed.
6) Hvilke foranstaltninger der er truffet med henblik på offentlighedens deltagelse, herunder at enhver inden for en nærmere fastsat frist fra den offentlige annoncering kan anmode om at få tilsendt udkast til afgørelse, når dette foreligger, og at enhver, der berøres af afgørelsen, herunder organisationer og foreninger omfattet af §§ 84-87, har ret til at kommentere udkast til afgørelse samt oplysninger indhentet til brug for afgørelsen.
7) Når ansøgningen vedrører et projekt, der indebærer risiko for grænseoverskridende virkninger.
Stk. 4. Kommunalbestyrelsen fremsender udkast til afgørelse til naboer og andre berørte samt til andre, som har anmodet herom, med oplysning om, at der er 6 ugers frist til at kommentere udkastet. Kommunalbestyrelsen fremsender herudover udkast til afgørelse eller en orientering om udkastet til afgørelse til naboer og andre berørte med oplysning om, at der er 6 ugers frist til at kommentere udkastet. Af en orientering som nævnt i 2. pkt. skal det fremgå, hvordan det samlede udkast til afgørelse kan rekvireres. Samtidig med fremsendelsen efter 1. og 2. pkt. informerer kommunalbestyrelsen om supplerende oplysninger til ansøgningen og andre oplysninger af relevans for afgørelsen, der er modtaget efter den indledende offentlige annoncering.
Stk. 5. Kommunalbestyrelsen underretter offentligheden ved offentlig annoncering, når den har truffet afgørelse om en ansøgning omfattet af stk. 1 eller 2, og informerer herunder om, hvor og hvordan de relevante oplysninger stilles til rådighed.

Stk. 6. Afgørelser, der kan påklages, meddeles tillige klageberettigede personer, organisationer og myndigheder, jf. §§ 84-87, og de myndigheder, der i øvrigt har været inddraget i sagens behandling. Afgørelser skal dog alene meddeles de landsdækkende foreninger og organisationer, der er nævnt i § 87, når de har anmodet miljø- og fødevareministeren om at modtage underretning om afgørelserne, jf. § 62.
Stk. 7. Underretning til de personer, der er nævnt i § 84, stk. 1, nr. 3, kan dog finde sted ved offentlig annoncering.
Stk. 8. Offentlig annoncering efter stk. 3, 5 og 7 kan ske udelukkende digitalt.
Stk. 9. Miljøministeren kan fastsætte regler om offentlighedens inddragelse ved visse afgørelser i sager om revurdering efter § 40 og § 41 samt andre afgørelser vedrørende husdyrbrug, der træffes efter miljøbeskyttelsesloven eller regler udstedt i medfør heraf. Ministeren kan herunder fastsætte regler om, at inddragelse af offentligheden kan ske udelukkende ved digital annoncering.
Stk. 10. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte nærmere regler om offentlighedens inddragelse og annoncering.

§ 56. Godkendelser og tilladelser efter denne lov, som ikke er omfattet af offentlighedsbestemmelserne i § 55, kan først meddeles, når der er forløbet 3 uger efter, at kommunalbestyrelsen har givet skriftlig orientering om ansøgningen til naboerne til den omhandlede ejendom.
Stk. 2, Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis det ansøgte efter kommunalbestyrelsens skøn er af underordnet betydning for naboerne.
Stk. 3. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om, at stk. 1 ikke gælder, hvis kommunalbestyrelsen foretager offentlig annoncering af ansøgningen.

Anlæg på søterritoriet

Bekendtgørelse nr. 579 af 29. maj 2013 om miljømæssig vurdering af visse anlæg og foranstaltninger på søterritoriet

§ 3
Stk. 2. Inden Kystdirektoratet træffer afgørelse, om der skal udarbejdes en VVM-redegørelse, skal Kystdirektoratet sende ansøgningen i høring hos berørte myndigheder. Kystdirektoratet skal ligeledes sende ansøgningen til orientering til naboer til det ansøgte projekt samt andre, som Kystdirektoratet vurderer, har en interesse i sagen.
Stk. 3. Kystdirektoratet afgør på grundlag af de i denne bekendtgørelses bilag 1 nævnte kriterier og de indhentede udtalelser fra berørte myndigheder eller andre, jf. stk. 2, om der skal udarbejdes en VVM-redegørelse. Såfremt der ikke skal udarbejdes en VVM-redegørelse, offentliggør Kystdirektoratet denne afgørelse senest samtidig med, at tilladelse meddeles ansøgeren på Kystdirektoratets hjemmeside.

§ **4.** Hvis Kystdirektoratet i henhold til § 2 eller § 3 vurderer, at der skal udarbejdes en VVM-redegørelse, offentliggør Kystdirektoratet sin afgørelse på Kystdirektoratets hjemmeside.
Stk. 2. Offentliggørelsen skal indeholde:
1) ansøgningen,
2) oplysning om, at det er besluttet, at der skal udarbejdes en VVM-redegørelse,
3) at det er Kystdirektoratet, der skal træffe afgørelse om det ansøgte projekt,
4) hvor de i sagen indhentede oplysninger ligger til gennemsyn for offentligheden, herunder om der er indhentet oplysninger om de i denne bekendtgørelses bilag 1 nævnte forhold,
5) frister for fremsendelse af bemærkninger eller spørgsmål,
6) til hvem bemærkninger skal indgives, og til hvem spørgsmål skal rettes, og
7) eventuel underretning af andre medlemsstater i EU, jf. § 8, hvis projektet vurderes at kunne have en væsentlig indvirkning på miljøet i andre medlemsstater.

Stk. 3. De i stk. 2 indeholdte oplysninger sendes samtidig i høring hos berørte myndigheder.

§ 5. Når der efter §§ 2 og 3 kræves en VVM-redegørelse, skal denne udarbejdes af ansøger.
Stk. 2. VVM-redegørelsen skal som minimum indeholde de i denne bekendtgørelses bilag 2 anførte oplysninger og vurderinger, og omfatte:
1) en beskrivelse af projektet med oplysninger om placering, art og dimensioner,
2) en beskrivelse af påtænkte foranstaltninger med henblik på at undgå, nedbringe og om muligt neutralisere væsentlige skadelige virkninger,
3) de data, der er nødvendige for at konstatere og vurdere de væsentligste virkninger, projektet vil kunne få for miljøet,

4) en oversigt over de væsentligste alternativer, som ansøgeren har undersøgt, og oplysninger om de vigtigste grunde til valget under hensyn til indvirkning på miljøet, og
5) et ikke teknisk resumé af VVM-redegørelsen.

Stk. 3. Kystdirektoratet kan kræve yderligere materiale til vurdering af indvirkningerne på miljøet.

§ 6. Oplysning om VVM-redegørelsen offentliggøres af Kystdirektoratet på Kystdirektoratets hjemmeside.
Stk. 2. Kystdirektoratet kan, hvis det findes nødvendigt, beslutte at offentliggøre oplysningerne om VVM-redegørelsen ved annoncering i et eller flere stedlige blade. Udgifterne til annonceringen skal afholdes af ansøger.
Stk. 3. Offentliggørelse efter stk. 1 og 2 skal indeholde:
1) ansøgningen om tilladelse,
2) VVM-redegørelsen,
3) oplysning om, hvor de i sagen indhentede oplysninger ligger til gennemsyn for offentligheden
4) frister for fremsendelse af bemærkninger eller spørgsmål, og
5) til hvem bemærkninger skal indgives, og til hvem spørgsmål kan rettes.

Stk. 4. Ansøgningen og VVM-redegørelsen sendes endvidere i høring hos berørte myndigheder samt Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Grundejernes Landsorganisation og Fritidshusejernes Landsforening.
Stk. 5. Frist for fremsættelse af bemærkninger fastsættes til mindst 8 uger fra offentliggørelsestidspunkt, jf. stk. 1.

§ 7. Oplysning om sagens afgørelse offentliggøres af Kystdirektoratet på samme måde som offentliggørelse efter §§ 4, stk. 1 og 6, stk. 1. Såfremt VVM-redegørelsen har været offentliggjort ved annoncering i et eller flere stedlige blade, jf. § 6, stk. 2, offentliggør Kystdirektoratet oplysningen om sagens afgørelse i samme blade.
Stk. 2. Kystdirektoratet skal ved offentliggørelsen meddele, at sagens akter kan rekvireres hos Kystdirektoratet.

Kystbeskyttelsesloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 15 af 8. januar 2016
§ 16 b. Ansøgninger om tilladelser og afgørelser efter § 16, stk. 1, og § 16 a skal skriftligt meddeles ejere af naboejendomme. Ansøgningerne og afgørelserne skal offentliggøres ved meddelelse i stedlige blade eller på Kystdirektoratets hjemmeside, hvis de er af væsentlig betydning eller har almindelig offentlig interesse. Offentliggørelsen skal ske samtidig med, at ansøgningen sendes i høring og tilladelsen meddeles ansøgeren.
Stk. 2. Vilkår for tilladelse efter § 16, stk. 1, og § 16 a kan tinglyses på ejendommen for ejerens regning.

Råstofindvinding på søterritoriet og kontinentalsoklen[10]

Bekendtgørelse nr. 949 af 27. juni 2016 om efterforskning og indvinding af råstoffer fra søterritoriet og kontinentalsoklen

§ 63. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning sender ansøgning om tilladelse til indvinding, jf. § 8, i høring hos berørte organisationer og myndigheder, der må antages at have en interesse i sagen, herunder myndigheder i andre lande, hvor den ansøgte indvinding kan have væsentlig indvirkning på miljøet, eller som har anmodet om at blive underrettet. Der skal desuden foretages offentlig høring. Offentlig høring kan ske udelukkende på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside.
Stk. 2. Frist for fremsættelse af bemærkninger fastsættes i forbindelse med høringen, og skal mindst være på 30 dage.
Stk. 3. For ansøgninger, som ikke er omfattet af § 11, kan høring, jf. stk. 1, helt eller delvist undlades eller fristen for fremsættelse af bemærkninger fastsættes til mindre end 30 dage, hvis der er tale om forlængelse af en gældende tilladelse på uændrede vilkår, eller hvis særlige omstændigheder i øvrigt taler for det. Der skal dog som minimum foretages høring af berørte myndigheder, før der træffes afgørelse efter § 12, om, hvorvidt en påtænkt indvinding er omfattet af § 11, nr. 4, eller gives tilladelse til indvinding.
Stk. 4. Høring i henhold til stk. 1 skal mindst omfatte følgende:
1) Ansøgningen, herunder den indsendte miljøvurdering inklusive en eventuel VVM-redegørelse.
2) Karakteren af eventuelle afgørelser eller udkast til afgørelse.
3) Fristen for at afgive bemærkninger, og til hvem bemærkninger skal indgives, og hvortil spørgsmål i høringsperioden kan rettes.
4) Hvor eventuelle rapporter, baggrundsnotater m.v., kan rekvireres eller ligger til gennemsyn.

[10] Fra 1. februar 2017 er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning og Miljøstyrelsen samlet til én styrelse med ansvar for miljøet. Den nye styrelse viderefører navnet Miljøstyrelsen. Lovgivningen forventes at blive tilpasset det nye navn i løbet af foråret 2017.

§ 64. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings afgørelser truffet efter lovens § 20, § 23 og § 24 skal meddeles til
1) adressaten for afgørelsen,
2) dem, der administrativt har været inddraget i sagen,
3) offentlige myndigheder, der antages at have interesse i sagen, herunder myndigheder i andre lande som nævnt i § 63, stk. 1,
4) Dansk Industri,
5) Danmarks Rederiforening,
6) Danske Råstoffer og
7) Danmarks Fiskeriforening.
Stk. 2. De i stk. 1 nævnte afgørelser skal endvidere meddeles til følgende foreninger og organisationer, såfremt de har anmodet Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning herom:
1) En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker.
2) Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.
3) Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø.
4) Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.
Stk. 3. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning skal offentliggøre
1) afgørelser af sager vedrørende ansøgninger, som er omfattet af § 11, med eventuelle vilkår, de vigtigste begrundelser og betragtninger, der ligger til grund for afgørelsen, og om nødvendigt en beskrivelse af de vigtigste foranstaltninger, som går ud på at undgå, begrænse og om muligt afbøde væsentlige negative virkninger,
2) afgørelser efter § 12 om, hvorvidt en påtænkt indvinding er omfattet af § 11, nr. 4, og
3) andre afgørelser efter lovens § 20, § 23 og § 24 eller efter denne bekendtgørelse, hvis afgørelserne anses for at være af større betydning eller af almindelig offentlig interesse, eller hvis de må anses for at have interesse for andre klageberettigede end dem, som er underrettet efter reglerne i stk. 1 og 2.
Stk. 4. Offentliggørelsen i henhold til stk. 3 kan ske udelukkende på Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings hjemmeside.

Elproduktionsanlæg på havet

Lovbekendtgørelse nr. 1288 af 27. oktober 2016 om fremme af vedvarende energi, som ændret ved lov nr. 641 af 12. juni 2013, med senere ændringer

§ 26. Tilladelser efter § 25 til etablering af anlæg, ændring eller udvidelse af anlæg, som allerede er godkendt, udført eller ved at blive udført, og som må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad, kan kun meddeles på baggrund af en vurdering af de miljømæssige konsekvenser, og efter at offentligheden og de berørte myndigheder og organisationer har haft lejlighed til at udtale sig herom.
Stk. 2. Energi- forsynings og klimaministeren kan fastsætte nærmere regler om afgrænsningen af de anlæg, der er omfattet af stk. 1.
Stk. 3. Energi- forsynings og klimaministeren kan fastsætte nærmere regler for, hvilke oplysninger og eventuelle undersøgelser der er nødvendige for, at en vurdering af de miljømæssige konsekvenser kan foretages. Energi- forsynings og klimaministeren kan beslutte, at der skal foretages vurderinger af et af § 25 omfattet anlægs miljømæssige påvirkninger under og efter etablering. Energi- forsynings og klimaministeren kan beslutte, at vurderinger af de miljømæssige konsekvenser af de af § 25 omfattede anlæg skal bedømmes af uafhængige eksperter.
Stk. 4. Energi- forsynings og klimaministeren kan fastsætte nærmere regler om underretning og høring af offentligheden og de berørte myndigheder og organisationer i forbindelse med
1) de i stk. 1 nævnte vurderinger,
2) den i stk. 2 nævnte afgrænsning og afgørelser i forbindelse hermed og
3) ansøgninger om tilladelse efter § 25.
Stk. 5. Omkostninger i forbindelse med de i stk. 1-4 omhandlede aktiviteter afholdes af den, der ansøger om tilladelse efter § 25.
Stk. 6. Klima-, energi- og bygningsministeren kan dog beslutte, at de i stk. 5 nævnte omkostninger, der afholdes til aktiviteter, der kan være af væsentlig betydning for fremtidige projekter, dækkes som angivet i § 8, stk. 1, nr. 3, i lov om elforsyning.

Bekendtgørelse nr. 68 af 26. januar 2012 om vurdering af virkning på miljøet (VVM) ved projekter om etablering m.v. af elproduktionsanlæg på havet.

§ 2. Der skal foreligge en VVM-redegørelse, inden der gives tilladelse til følgende projekter, når de må antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet:

1) Projekter om etablering af elproduktionsanlæg, der udnytter vand og vind, jf. § 25, stk. 1, i lov om fremme af vedvarende energi.

2) Ændringer eller udvidelser af projekter nævnt i nr. 1, som allerede er godkendt, udført eller ved at blive udført, når de kan være til skade for miljøet.

Stk. 2. Vurderingen af indvirkningerne på miljøet skal, afhængigt af det enkelte tilfælde, bestå i på passende måde at påvise, beskrive og vurdere et projekts direkte og indirekte virkninger på følgende faktorer:

1) Mennesker, fauna og flora.

2) Jordbund, havbund, vand, luft, klima og landskab.

3) Materielle goder og kulturarv.

4) Samspillet mellem faktorerne i nr. 1-3.

Stk. 3. Energistyrelsen afgør på grundlag af de kriterier, der er nævnt i bilag 1, om der skal udarbejdes en VVM-redegørelse. Såfremt der ikke skal udarbejdes en VVM-redegørelse, offentliggøres denne afgørelse senest samtidig med, at tilladelse meddeles ansøgeren. Offentliggørelsen skal som minimum ske på Energistyrelsens hjemmeside www.ens.dk.

Stk. 4. Ansøgeren skal fremsende fornødne oplysninger om projektet vedrørende de forhold, der er nævnt i bilag 1, til brug for Energistyrelsens afgørelse efter stk. 3.

§ 4. Oplysning om ansøgningen og om VVM-redegørelsen bekendtgøres for offentligheden af Energistyrelsen i relevante aviser og på styrelsens hjemmeside www.ens.dk samt sendes til berørte myndigheder og organisationer. Oplysning om ansøgningen og om VVM-redegørelsen kan rekvireres hos Energistyrelsen. Offentliggørelsen skal herudover indeholde oplysninger om

1) karakteren af eventuelle afgørelser,

2) frister for fremsendelse af bemærkninger eller spørgsmål,

3) til hvem bemærkninger skal indgives, og hvortil spørgsmål i offentlighedsperioden kan rettes,

4) hvor eventuelle rapporter, baggrundsnotater m.v., der er udarbejdet i forbindelse med VVM-redegørelsen, ligger til gennemsyn for offentligheden, og

5) eventuel underretning af andre medlemsstater i EU, jf. § 6, hvis projektet vil kunne have betydelig indvirkning på miljøet i medlemsstaten.

Stk. 2. Ved udbud i henhold til § 23 i lov om fremme af vedvarende energi træder oplysning om udbuddet i stedet for oplysning om ansøgningen i stk. 1.

Stk. 3. Ansøgning og VVM-redegørelse sendes endvidere i høring hos berørte myndigheder

Stk. 4. Frist for fremsættelse af bemærkninger fastsættes til mindst 8 uger.

§ 5. Oplysning om sagens afgørelse offentliggøres af Energistyrelsen de steder, hvor bekendtgørelse i henhold til § 4, stk. 1, har fundet sted. Følgende oplysninger vil kunne rekvireres hos Energistyrelsen:

1) Indholdet af afgørelsen og de vilkår, der eventuelt er knyttet hertil.

2) De vigtigste begrundelser og overvejelser, der ligger til grund for afgørelsen, herunder oplysninger om den offentlige høringsproces.

3) Om fornødent en beskrivelse af de vigtigste foranstaltninger til at undgå, nedbringe og om muligt neutralisere de værste skadelige virkninger.

Offshore virksomhed

Lovbekendtgørelse nr. 960 af 13. september 2011 om anvendelse af Danmarks undergrund

§ 28 a. Tilladelser og godkendelser efter denne lov vedrørende projekter på havområdet, der må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad, kan kun meddeles på baggrund af en vurdering af de miljømæssige konsekvenser, og efter at den berørte offentlighed og de berørte myndigheder og organisationer har haft lejlighed til at udtale sig. Såfremt projektet i sig selv eller i forbindelse med andre projekter eller planer må antages at kunne påvirke udpegede internationale naturbeskyttelsesområder væsentligt, kan tilladelsen eller godkendelsen kun meddeles på baggrund af en vurdering af projektets virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. Hvis klima- og energiministeren anser det for nødvendigt, skal vurderingen af virkningerne på lokaliteten indgå i det materiale, der gøres til genstand for høring af offentlighed, myndigheder og organisationer.

Stk. 2. I forbindelse med ansøgninger og vurderinger omfattet af stk. 1 skal ansøgeren meddele alle oplysninger, som er nødvendige for behandlingen af ansøgningen eller vurderingen. Klima- og energiministeren kan til brug for behandlingen pålægge ansøgeren at indsende oplysninger om eller foretage undersøgelser af nærmere bestemte forhold.
Stk. 3. Tilladelser eller godkendelser efter denne lov kan kun gives, såfremt
1) projektet ikke skader et internationalt naturbeskyttelsesområdes integritet eller
2) væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art, gør det bydende nødvendigt at gennemføre projektet, fordi der ikke findes nogen alternativ løsning, jf. dog stk. 4.
Stk. 4. Er der tale om et internationalt naturbeskyttelsesområde med en prioriteret naturtype eller en prioriteret art, kan der kun gives tilladelse eller godkendelse til et projekt omfattet af stk. 3, nr. 2, såfremt
1) dette er nødvendigt af hensyn til menneskers sundhed, den offentlige sikkerhed eller opnåelse af væsentlige gavnlige virkninger på miljøet eller
2) andre væsentlige samfundsinteresser gør gennemførelsen bydende nødvendig.
Tilladelse efter stk. 4, nr. 2, kan først meddeles efter indhentet udtalelse fra Europa-Kommissionen.
Stk. 6. Når tilladelser eller godkendelser meddeles efter stk. 3, nr. 2, eller stk. 4, fastsætter klima- og energiministeren vilkår om passende nødvendige kompensationsforanstaltninger. Udgifter til kompensationsforanstaltninger dækkes af projektansøgeren. Ministeren underretter Europa-Kommissionen om, hvilke kompensationsforanstaltninger der træffes.

Lovbekendtgørelse nr. 1101 af 18. november 2005 af lov om kontinentalsoklen, som ændret ved § 2 i lov nr. 548 af 6. juni 2007

§ 4 a. Tilladelse til at nedlægge rørledninger omfattet af § 4, stk. 1, der må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad, kan kun meddeles på baggrund af en vurdering af de miljømæssige konsekvenser, og efter at offentligheden og de berørte myndigheder og organisationer har haft lejlighed til at udtale sig herom. Såfremt rørledningen må antages at kunne påvirke udpegede internationale naturbeskyttelsesområder væsentligt, kan tilladelsen kun meddeles på baggrund af en vurdering af projektets virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. Hvis transport- og energiministeren anser det for nødvendigt, skal offentligheden høres om vurderingen af virkningerne på lokaliteten, inden tilladelsen meddeles.
Stk. 2. Tilladelse kan kun gives, såfremt
1) projektet ikke skader et internationalt naturbeskyttelsesområdes integritet eller
2) væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art, gør det bydende nødvendigt at gennemføre projektet, fordi der ikke findes nogen alternativ løsning, jf. dog stk. 3.
Stk. 3. Er der tale om et internationalt naturbeskyttelsesområde med en prioriteret naturtype eller en prioriteret art, kan der kun gives tilladelse til et projekt omfattet af stk. 2, nr. 2, såfremt
1) dette er nødvendigt af hensyn til menneskers sundhed, den offentlige sikkerhed eller opnåelse af væsentlige gavnlige virkninger på miljøet eller
2) andre væsentlige samfundsinteresser gør gennemførelsen bydende nødvendig.
Stk. 4. Tilladelse efter stk. 3, nr. 2, kan først meddeles efter indhentet udtalelse fra Europa-Kommissionen.
Stk. 5. Når tilladelser meddeles efter stk. 2, nr. 2, eller stk. 3, fastsætter transport- og energiministeren passende nødvendige kompensationsforanstaltninger, herunder ved vilkår i forbindelse med tilladelsen. Udgifter til eventuelle kompensationsforanstaltninger dækkes af projektansøgeren. Ministeren underretter Europa-Kommissionen om, hvilke kompensationsforanstaltninger der træffes.

Bekendtgørelse nr. 632 af 11. juni 2012 om VVM, konsekvensvurdering vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter ved efterforskning og indvinding af kulbrinter, lagring i undergrunden, rørledninger, m.v. offshore

§ 1. Denne bekendtgørelse vedrører vurdering af virkningerne på miljøet (VVM), konsekvensvurdering vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse dyrearter i forbindelse med projekter nævnt i stk. 2 på dansk søterritorium, i den danske eksklusive økonomiske zone og på dansk kontinentalsokkel.
Stk. 2. Bekendtgørelsen finder anvendelse for:
1) Projekter om efterforskning, indvinding og transport af kulbrinter og geotermisk energi omfattet af lov om anvendelse af Danmarks undergrund (undergrundsloven).
2) Andre projekter omfattet af undergrundsloven, herunder projekter om anvendelse af undergrunden til lagring eller andre formål end indvinding.
3) Projekter på kontinentalsoklen om udforskning af havbundens eller dennes undergrunds mineralske og andre ikke-levende forekomster, når udforskningen ikke foretages med henblik på udnyttelse, jf. § 2, stk. 1, 1. pkt., i lov om kontinentalsoklen (kontinentalsokkelloven).

4) Projekter på kontinentalsoklen om etablering af rørledninger til transport af kulbrinter, jf. kontinentalsokkellovens § 4, stk. 1.
5) Projekter på søterritoriet om etablering af rørledninger til transport af kulbrinter indvundet uden for dansk område, jf. bekendtgørelse om visse rørledningsanlæg til transport af kulbrinter på søterritoriet og på kontinentalsoklen.

§ 2. For projekter omfattet af § 1, stk. 2, nr. 5, finder kontinentalsokkellovens § 4, stk. 2, §§ 4 a-4 c, § 4 e, 1. pkt., og § 4 f, 1. pkt., § 6 a og § 6 b tilsvarende anvendelse.
§ 3. Tilladelser og godkendelser efter § 10, stk. 2 og 3, § 17, stk. 1, § 23 d, stk. 2 og 4, § 23 k, stk. 1, § 23 u, stk. 1, og § 28 i undergrundsloven, § 4 i kontinentalsokkelloven og § 2 i bekendtgørelse om visse rørledningsanlæg til transport af kulbrinter på søterritoriet og på kontinentalsoklen til de projekter, der er nævnt i § 4, kan kun meddeles på baggrund af en miljøkonsekvensvurdering (VVM-redegørelse).*Stk. 2.* VVM-redegørelsen skal, afhængigt af det enkelte tilfælde, bestå i på passende måde at påvise, beskrive og vurdere et projekts direkte og indirekte miljøpåvirkninger på følgende faktorer:
1) Mennesker, fauna og flora.
2) Jordbund, havbund, vand, luft, klima og landskab.
3) Materielle goder og kulturarv.
4) Samspillet mellem faktorerne i nr. 1-3.

§ 4. Der skal foreligge en VVM-redegørelse, inden der kan gives tilladelse til eller godkendelse af følgende typer af projekter, jf. § 3, stk. 1:
1) Indvinding af mere end 500 tons råolie pr. dag eller mere end 500.000 m^3 naturgas pr. dag i kommercielt øjemed.
2) Etablering af rørledninger med en diameter på over 800 mm og en længde på over 40 km
   a) til transport af gas, olie eller kemikalier eller
   b) til transport af kuldioxidstrømme (CO_2-strømme) med henblik på geologisk lagring, herunder tilknyttede pumpestationer eller tilsvarende.
3) Anlæg til oplagring af olieprodukter samt petrokemiske eller kemiske produkter med en kapacitet på 200.000 tons eller derover.
4) CO_2-lagringslokaliteter som omhandlet i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/31/EF af 23. april 2009 om geologisk lagring af kuldioxid.
5) Enhver ændring eller udvidelse af projekter nævnt i nr. 1-4, såfremt en sådan ændring eller udvidelse i sig selv opfylder de tærskelværdier, der er fastsat.

Stk. 2. Der skal endvidere foreligge en VVM-redegørelse, inden der gives tilladelse til eller godkendelse af følgende typer af projekter, jf. § 3, stk. 1, når de kan forventes at få en væsentlig indvirkning på miljøet:
1) Anlæg af olie- og gasledninger, som ikke er omfattet af stk. 1, nr. 2, litra a.
2) Anlæg af rørledninger til transport af CO_2-strømme med henblik på geologisk lagring, når projektet ikke er omfattet af stk. 1, nr. 2, litra b.
3) Dybdeboringer, herunder boringer vedrørende efterforskning og indvinding af kulbrinter og geotermiske boringer. Boringer til undersøgelse af jordbundens fasthed er dog ikke omfattet.
4) Indvinding af olie og gas, der ikke er omfattet af stk. 1, nr. 1.
5) Industrianlæg til fremstilling af elektricitet, damp og varmt vand.
6) Ændringer eller udvidelser af projekter, som er omfattet af stk. 1 og stk. 2, nr. 1-5, og som allerede er godkendt, er udført eller er ved at blive udført, når de kan være til skade for miljøet, dog kun ændringer og udvidelser, som ikke er omfattet af stk. 1.
7) Demontering af anlæg omfattet af stk. 1 og stk. 2, nr. 1-5, når demonteringen kan være til skade for miljøet.

Stk. 3. Energistyrelsen afgør på grundlag af de kriterier, der er nævnt i bilag 1, om der skal udarbejdes en VVM-redegørelse i forbindelse med ansøgning om tilladelse til og godkendelse af de projekter, der er nævnt i stk. 2. Såfremt der ikke skal udarbejdes VVM-redegørelse, offentliggøres afgørelsen herom senest samtidig med, at godkendelse eller tilladelse meddeles ansøgeren. Offentliggørelsen skal ske på Energistyrelsens hjemmeside, www.ens.dk.
Stk. 4. Ansøgeren skal fremsende fornødne oplysninger om projektet vedrørende de forhold, der er nævnt i bilag 1, til brug for afgørelsen efter stk. 3.

§ 5. Ansøgeren skal udarbejde VVM-redegørelsen og fremsende den til Energistyrelsen, når der efter reglerne i § 3 og § 4 kræves en VVM-redegørelse.
Stk. 2. VVM-redegørelsen skal mindst indeholde de oplysninger og vurderinger, der er anført i bilag 2, og omfatte
1) en beskrivelse af projektet med oplysninger om projektets placering, art og dimensioner,
2) en beskrivelse af påtænkte foranstaltninger med henblik på at undgå, nedbringe og om muligt neutralisere væsentlige skadelige virkninger,

3) de data, der er nødvendige for at konstatere og vurdere de væsentlige indvirkninger, projektet kan forventes at få på miljøet,
4) en oversigt over de væsentligste alternativer, som ansøgeren har undersøgt, og oplysninger om de vigtigste grunde til valget under hensyn til indvirkningen på miljøet og
5) et ikke-teknisk resumé af VVM-redegørelsen, der skal omhandle de oplysninger, som er omfattet af nr. 1-4.

Stk. 3. Energistyrelsen kan bestemme, at yderligere materiale til vurdering af indvirkninger på miljøet skal tilvejebringes.

Stk. 4. Ansøger kan, inden ansøgningen om tilladelse eller godkendelse indgives, anmode Energistyrelsen om en udtalelse om, hvilke oplysninger der skal fremlægges i VVM-redegørelsen. Udtalelsen afgives, efter at Energistyrelsen har rådført sig med ansøger og relevante myndigheder. Den afgivne udtalelse er ikke til hinder for, at Energistyrelsen senere kræver yderligere oplysninger af ansøger.

§ 6. Oplysning om ansøgningen og om VVM-redegørelsen bekendtgøres for offentligheden af Energistyrelsen i landsdækkende aviser og på styrelsens hjemmeside, www.ens.dk, og sendes til berørte myndigheder og organisationer. Oplysning om ansøgningen og om VVM-redegørelsen kan rekvireres i Energistyrelsen. Offentliggørelsen skal herudover indeholde oplysninger om
1) karakteren af eventuelle afgørelser,
2) frister for fremsendelse af bemærkninger eller spørgsmål,
3) til hvem bemærkninger skal indgives, og hvortil spørgsmål i offentlighedsperioden kan rettes,
4) hvor eventuelle rapporter, baggrundsnotater m.v., der er udarbejdet i forbindelse med VVM-redegørelsen, ligger til gennemsyn for offentligheden, og
5) eventuel underretning af andre medlemsstater i Den Europæiske Union, hvis projektet kan forventes at få væsentlig indvirkning på miljøet i medlemsstaten.

Stk. 2. Ansøgning og VVM-redegørelse sendes endvidere til høring hos berørte myndigheder.

Stk. 3. Frist for fremsættelse af bemærkninger fastsættes til mindst 8 uger.

§ 7. Oplysning om sagens afgørelse offentliggøres af Energistyrelsen de steder, hvor bekendtgørelse i henhold til § 6, stk. 1, har fundet sted. Følgende oplysninger vil kunne rekvireres hos Energistyrelsen:
1) Indholdet af afgørelsen og de vilkår, der eventuelt er knyttet hertil.
2) De vigtigste begrundelser og overvejelser, der ligger til grund for afgørelsen, herunder oplysninger om den offentlige høringsproces.
3) Om fornødent en beskrivelse af de vigtigste foranstaltninger til at undgå, nedbringe og om muligt neutralisere de værste skadelige virkninger.

Lov nr 575 af 4. maj 2015 om anlæg og drift af en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark

§ 7. Anlægsprojektet skal gennemføres inden for rammerne af de udførte vurderinger af projektets indvirkninger på miljøet, jf. dog §§ 8 og 9.

§ 8. Ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet, som kan være til skade for miljøet, må ikke påbegyndes uden tilladelse fra Trafikstyrelsen, jf. § 46.

Stk. 2. Trafikstyrelsen afgør på grundlag af en anmeldelse fra Femern A/S eller A/S Femern Landanlæg, om der skal udarbejdes en supplerende VVM-redegørelse, inden der gives tilladelse efter stk. 1. Femern A/S eller A/S Femern Landanlæg udarbejder i så fald den supplerende VVM-redegørelse. Trafikstyrelsen foretager offentliggørelse af VVM-redegørelsen med henblik på høring af offentligheden og berørte myndigheder.

Stk. 3. Transportministeren kan efter forhandling med miljøministeren fastsætte nærmere regler om
1) anmeldelse efter stk. 2 af ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet til Trafikstyrelsen,
2) pligt for andre myndigheder, Femern A/S og A/S Femern Landanlæg til at give de oplysninger, der er nødvendige for Trafikstyrelsens vurdering af ændringer eller udvidelser efter stk. 2,
3) gennemførelse af Trafikstyrelsens vurdering efter stk. 2 og om indholdet af VVM-redegørelsen,
4) vilkår for tilladelsen efter stk. 1 og
5) offentliggørelse, herunder om udelukkende digital annoncering, af afgørelser efter stk. 1 og 2 og af den supplerende VVM-redegørelse.

§ 9. Ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet, som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, må ikke påbegyndes uden tilladelse fra Trafikstyrelsen på baggrund af en konsekvensvurdering af ændringen eller udvidelsen, jf. stk. 2.

Stk. 2. Vurderer Trafikstyrelsen på grundlag af en anmeldelse fra Femern A/S eller A/S Femern Landanlæg, jf. § 8, stk. 2, at en ændring eller udvidelse af anlægsprojektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, foretager Trafikstyrelsen en nærmere konsekvensvurdering af virkningerne af ændringen eller udvidelsen på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser konsekvensvurderingen, at det ikke kan udelukkes, at ændringen eller udvidelsen vil skade Natura 2000-området, kan Trafikstyrelsen ikke meddele tilladelse til det anmeldte, jf. dog stk. 3, nr. 7.
Stk. 3. Transportministeren kan efter forhandling med miljøministeren fastsætte regler om
1) anmeldelse efter stk. 2 af ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet til Trafikstyrelsen,
2) pligt for andre myndigheder, Femern A/S og A/S Femern Landanlæg til at give de oplysninger, der er nødvendige for Trafikstyrelsens vurderinger af ændringer eller udvidelser efter stk. 2,
3) gennemførelse af vurderingen efter stk. 2, herunder om eventuel høring af offentligheden,
4) vilkår for tilladelsen efter stk. 1,
5) offentliggørelse, herunder om udelukkende digital annoncering, af afgørelsen efter stk. 1 og af konsekvensvurderingen efter stk. 2

Bekendtgørelse nr 106 af 2. februar 2016 om vurdering af virkningerne på miljøet (VVM), konsekvensvurdering vedrørende Natura 2000-områder og beskyttelse af visse dyre- og plantearter i forbindelse med ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet om en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark

§ 4. Vurderer Trafik- og Byggestyrelsen, at de miljømæssige virkninger af ændringen eller udvidelsen af anlægsprojektet ligger inden for rammerne af de hidtil udførte vurderinger af anlægsprojektets virkninger på miljøet, herunder på Natura 2000-områder, jf. § 7 i lov om anlæg og drift af en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark, meddeler Trafik- og Byggestyrelsen Femern A/S eller A/S Femern Landanlæg, at ændringen eller udvidelsen af anlægsprojektet kan gennemføres uden yderligere miljømæssige vurderinger.
Stk. 2. Trafik- og Byggestyrelsens meddelelse om, at ændringen eller udvidelsen af anlægsprojektet kan gennemføres uden yderligere miljømæssige vurderinger, offentliggøres umiddelbart efter, at dette er meddelt Femern A/S eller A/S Femern Landanlæg.
Stk. 3. Offentliggørelse efter stk. 2 kan ske udelukkende på Trafik- og Byggestyrelsens hjemmeside.

§ 5
…
Stk. 3. Afgørelse om, at der ikke skal udarbejdes en supplerende VVM-redegørelse, offentliggøres umiddelbart efter, at afgørelsen er meddelt Femern A/S eller A/S Femern Landanlæg. Offentliggørelsen skal stille følgende oplysninger til rådighed for offentligheden, så snart disse med rimelighed kan gives:

1) Anmeldelsen efter § 2.

2) Den trufne afgørelse med begrundelse.

3) Angivelse af, hvor der kan indhentes yderligere oplysninger.

Stk. 4. Offentliggørelse efter stk. 3 kan ske udelukkende på Trafik- og Byggestyrelsens hjemmeside.
Stk. 5. Afgørelse om, at der skal udarbejdes en supplerende VVM-redegørelse, skal meddeles Femern A/S eller A/S Femern Landanlæg

§ 6. Efter anmodning fra Femern A/S eller A/S Femern Landanlæg skal Trafik- og Byggestyrelsen afgive en udtalelse om, hvilke oplysninger den supplerende VVM-redegørelse skal indeholde.
Stk. 2. Trafik- og Byggestyrelsen hører andre myndigheder, hvis områder berøres af ændringen eller udvidelsen, inden udtalelsen afgives til Femern A/S eller A/S Femern Landanlæg.
Stk. 3. Uanset, at Trafik- og Byggestyrelsen har afgivet en udtalelse efter stk. 1, kan styrelsen kræve oplysninger af Femern A/S eller A/S Femern Landanlæg efter reglerne i **§ 17.**

Kapitel 10

Høring af offentligheden og berørte myndigheder

§ 10. Trafik- og Byggestyrelsen offentliggør supplerende VVM-redegørelser og konsekvensvurderinger vedrørende Natura 2000-områder med henblik på høring af offentligheden og berørte myndigheder.

Stk. 2. Materialet skal sendes i høring i mindst 30 dage, hvilket skal fremgå af offentliggørelsen, jf. stk. 1.
Stk. 3. Offentliggørelse efter stk. 1 med henblik på høring af offentligheden og berørte myndigheder kan ske udelukkende på Trafik- og Byggestyrelsens hjemmeside.

Kapitel 11

Forholdet til andre medlemsstater

§ 11. Konstaterer Trafik- og Byggestyrelsen, at ændringen eller udvidelsen af anlægsprojektet kan få væsentlig indvirkning på miljøet i en anden medlemsstat i EU, eller anmoder en medlemsstat, der vil kunne blive berørt i væsentlig grad af ændringen eller udvidelsen, herom, fremsender Trafik- og Byggestyrelsen snarest muligt og senest i forbindelse med offentliggørelsen efter § 10 følgende oplysninger til Naturstyrelsen og den berørte medlemsstat:

1) En beskrivelse af ændringen eller udvidelsen af anlægsprojektet med alle foreliggende oplysninger om dets eventuelle grænseoverskridende virkninger.

2) Oplysninger om karakteren af den afgørelse, som Trafik- og Byggestyrelsen skal træffe.

Stk. 2. Trafik- og Byggestyrelsen fastsætter en rimelig frist for den berørte stat til at fremkomme med eventuelle bemærkninger.
Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 finder også anvendelse for ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet, som vil kunne få væsentlig indvirkning på miljøet i en stat, som ikke er medlem af EU, men som har tiltrådt konventionen af 25. februar 1991 om vurdering af virkningerne på miljøet på tværs af landegrænser (Espoo-konventionen).

Kapitel 14

Offentliggørelse af afgørelse om tilladelser til ændringer og udvidelser

§ 16. Afgørelse om at tillade en ændring eller udvidelse af anlægsprojektet efter § 3, stk. 1, nr. 2, skal offentliggøres, og offentliggørelsen skal indeholde følgende:

1) Oplysning om indholdet af beslutningen, begrundelser og betragtninger, der ligger til grund for beslutningen.

2) En beskrivelse af de vigtigste foranstaltninger til at undgå, nedbringe og om muligt neutralisere de væsentligste skadelige virkninger af ændringen eller udvidelsen.

3) Tilladelsen og de vilkår, der eventuelt er knyttet til denne.

Stk. 2. Tilladelsen skal offentliggøres umiddelbart efter, at tilladelsen er meddelt Femern A/S eller A/S Femern Landanlæg.
Stk. 3. Har Trafik- og Byggestyrelsen truffet afgørelse om ikke at tillade en ændring eller en udvidelse af anlægsprojektet, skal denne afgørelse og begrundelse herfor offentliggøres samt meddeles Femern A/S eller A/S Femern Landanlæg.
Stk. 4. Offentliggørelse efter stk. 1-3 kan ske udelukkende på Trafik- og Byggestyrelsens hjemmeside.

Lov nr. 737 af 1. juni 2015 om anlæg af en ny Storstrømsbro og nedrivning af den eksisterende Storstrømsbro

§ 3. Ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet, som kan være til skade for miljøet, må ikke påbegyndes uden tilladelse fra Trafikstyrelsen, jf. § 18.
Stk. 2. Trafikstyrelsen afgør på grundlag af en anmeldelse fra Vejdirektoratet, om der skal udarbejdes en supplerende VVM-redegørelse, inden der gives tilladelse efter stk. 1. Vurderer Trafikstyrelsen, at der skal udarbejdes en supplerende VVM-redegørelse, udarbejder Vejdirektoratet denne. Trafikstyrelsen foretager offentliggørelse af den supplerende VVM-redegørelse med henblik på høring af offentligheden og berørte myndigheder.
…
Stk. 5. Transportministeren kan efter forhandling med miljøministeren fastsætte nærmere regler om
1) anmeldelse efter stk. 2 af ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet til Trafikstyrelsen,

2) pligt for andre myndigheder og Vejdirektoratet til at give de oplysninger, der er nødvendige for Trafikstyrelsens vurdering af ændringer eller udvidelser efter stk. 2,

3) gennemførelse af Trafikstyrelsens vurdering efter stk. 2 og om indholdet af VVM-redegørelsen,

4) vilkår for tilladelsen efter stk. 1 og

5) offentliggørelse, herunder om udelukkende digital annoncering, af afgørelser efter stk. 1 og 2 og af den supplerende VVM-redegørelse.

§ 4. Ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet, som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, må ikke påbegyndes uden tilladelse fra Trafikstyrelsen på baggrund af en konsekvensvurdering af ændringen eller udvidelsen, jf. stk. 2.
Stk. 2. Vurderer Trafikstyrelsen på grundlag af en anmeldelse fra Vejdirektoratet, jf. § 3, stk. 2, at en ændring eller udvidelse af anlægsprojektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, foretager Trafikstyrelsen en nærmere konsekvensvurdering af virkningerne af ændringen eller udvidelsen på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser konsekvensvurderingen, at det ikke kan udelukkes, at ændringen eller udvidelsen vil skade Natura 2000-området, kan Trafikstyrelsen ikke meddele tilladelse til det anmeldte, jf. dog stk. 6, nr. 7.
…

Stk. 5. Transportministeren kan efter forhandling med miljøministeren fastsætte regler om beskyttelse af dyre- og plantearter ved afgørelser om tilladelse til ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet efter stk. 1 og 2 og om, at reglerne administreres af Trafikstyrelsen.

Stk. 6. Transportministeren kan efter forhandling med miljøministeren fastsætte nærmere regler om

1) anmeldelse efter stk. 2, jf. § 3, stk. 2, af ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet til Trafikstyrelsen,

2) pligt for andre myndigheder og Vejdirektoratet til at give de oplysninger, der er nødvendige for Trafikstyrelsens vurdering af ændringer eller udvidelser efter stk. 2,

3) gennemførelse af Trafikstyrelsens vurdering efter stk. 2, herunder om eventuel høring af offentligheden,

4) vilkår for tilladelsen efter stk. 1,

5) offentliggørelse, herunder om udelukkende digital annoncering, af afgørelsen efter stk. 1 og af konsekvensvurderingen efter stk. 2,

Lov nr. 657 af 8. juni 2016 om ændring af lov om letbane på Ring 3, lov om Metroselskabet I/S og Udviklingsselskabet By & Havn I/S og lov om trafikselskaber

§ 3 b. Ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet, som kan være til skade for miljøet, må ikke påbegyndes uden tilladelse fra Trafik- og Byggestyrelsen, jf. § 25 b.
Stk. 2. Trafik- og Byggestyrelsen afgør på grundlag af en anmeldelse fra Hovedstadens Letbane I/S, om der skal udarbejdes en supplerende VVM-redegørelse, inden der gives tilladelse efter stk. 1. Vurderer Trafik- og Byggestyrelsen, at der skal udarbejdes en supplerende VVM-redegørelse, udarbejder Hovedstadens Letbane I/S denne. Trafik- og Byggestyrelsen foretager offentliggørelse af den supplerende VVM-redegørelse med henblik på høring af offentligheden og berørte myndigheder.
…

Stk. 5. Transport- og bygningsministeren kan efter forhandling med miljø- og fødevareministeren fastsætte nærmere regler om

1) anmeldelse efter stk. 2 af ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet til Trafik- og Byggestyrelsen,

2) pligt for andre myndigheder og Hovedstadens Letbane I/S til at give de oplysninger, der er nødvendige for Trafik- og Byggestyrelsens vurdering af ændringer eller udvidelser efter stk. 2,

3) gennemførelse af Trafik- og Byggestyrelsens vurdering efter stk. 2 og om indholdet af VVM-redegørelsen,

4) vilkår for tilladelsen efter stk. 1 og

5) offentliggørelse, herunder om udelukkende digital annoncering, af afgørelser efter stk. 1 og 2 og af den supplerende VVM-redegørelse.

Lov nr 658 af 8. juni 2016 om ændring af lov om offentlige veje m.v., jernbaneloven og forskellige andre love[11]

§ 1 Denne lov skal medvirke til
…
6) at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau og bidrage til integrationen af miljøkonsekvensvurderinger i forbindelse med planlægningen og udførelsen af statslige vejprojekter, og at der under inddragelse af offentligheden tages hensyn til projekters sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet, herunder den biologiske mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, flora, fauna, jordbund, jordarealer, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder, landskab, kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser og arkitektonisk og arkæologisk arv, større menneske- og naturskabte katastroferisici og ulykker og ressourceeffektivitet og det indbyrdes forhold mellem disse faktorer, jf. kapitel 2 a
…

§ 3.
...Stk. 2. I kapitel 2 a forstås ved:

1) Offentligheden:

a) En eller flere fysiske personer eller juridiske personer (selskaber m.v.), som direkte eller indirekte berøres eller forventes berørt af et projekt.

b) En eller flere foreninger eller organisationer, der har beskyttelsen af landskab, kulturarv, natur eller miljøinteresser som formål, hvis foreningen eller organisationen har vedtægter eller love, som dokumenterer dens formål, og foreningen eller organisationen repræsenterer mindst 100 medlemmer.

§ 17 c. Vejdirektoratets ansøgning efter § 17 b for et projekt, der er opført på bilag 2, skal indeholde oplysninger om projektets potentielle indvirkning på miljøet, jf. bilag 2 a, og tilgængelige resultater af andre relevante vurderinger af indvirkninger på miljøet, der er foretaget i medfør af EU-lovgivning, der er relevant for det konkrete projekt.

Stk. 2. Ved ansøgning efter stk. 1 kan Vejdirektoratet fremlægge en beskrivelse af særkender ved projektet eller af de foranstaltninger, der påtænkes truffet for at undgå eller forebygge, hvad der ellers kunne have været væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet.

§ 17 d. Trafik- og Byggestyrelsen træffer afgørelse om, hvorvidt et projekt, der er opført på bilag 2, er omfattet af krav om tilladelse efter § 17 a, stk. 2 eller 3. Ved vurderingen skal Trafik- og Byggestyrelsen tage hensyn til kriterierne i bilag 3.

Stk. 2. Trafik- og Byggestyrelsen skal i afgørelsen tage hensyn til resultaterne af foreløbig kontrol eller vurderinger af indvirkningen på miljøet, der er foretaget i medfør af EU-lovgivning.

[11] Med denne lov implementeres VVM-direktivet pr. 16. maj 2017 fsva. statslige vej- og jernbaneprojekter i lov om offentlige veje, hhv. jernbaneloven. Det betyder, at fra 16. maj 2017 vurderes disse projekter efter miljøregler i Transport- og Bygningsministeriets egen sektorlovgivning. Her gengives de relevante bestemmelser fra lov om offentlige veje, hvor der i et nyt kapitel 2 a er indsat nye bestemmelser efter § 17. Relevante regler er således §§ 17 c, 17 d, 17 f, 17 h, 17 i, 17 m og 17 p.
I jernbaneloven er der i et nyt kapitel 6 a indsat enslydende bestemmelser efter § 38, dvs. §§ 38 c, 38 d, 38 f, 38 h, 38 i, 38 m og 38 p. Disse bestemmelser er for overskuelighedens skyld ikke gentaget.

Stk. 3. Trafik- og Byggestyrelsen skal foretage høring af berørte myndigheder, inden der træffes afgørelse efter stk. 1. Trafik- og Byggestyrelsen fastsætter en passende frist for høringen, som giver myndigheden mulighed for at forberede sig og opnå en reel deltagelse i processen.

§ 17 f. Vejdirektoratet kan forud for udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport, jf. § 17 g, anmode Trafik- og Byggestyrelsen om at afgive en udtalelse om, hvor omfattende og detaljerede de oplysninger, som skal fremlægges i miljøkonsekvensrapporten, skal være. Udtalelsen skal navnlig tage hensyn til Vejdirektoratets oplysninger om projektets særlige karakteristika, herunder dets placering og tekniske kapacitet, og dets forventede indvirkning på miljøet. Udtalelsen skal endvidere tage behørigt hensyn til resultaterne af de høringer, der er foretaget efter stk. 2.

Stk. 2. Trafik- og Byggestyrelsen skal høre berørte myndigheder, inden styrelsen afgiver udtalelse efter stk. 1. Trafik- og Byggestyrelsen fastsætter en frist på 14 dage. Trafik- og Byggestyrelsen kan fravige denne frist, såfremt der foreligger særlige omstændigheder.

Stk. 3. Transport- og bygningsministeren udpeger de berørte myndigheder, der skal ske høring af, jf. stk. 2, for det enkelte projekt.

Stk. 4. Transport- og bygningsministeren udpeger de berørte myndigheder, der skal ske høring af, jf. stk. 3, for det enkelte projekt.

Stk. 5. Trafik- og Byggestyrelsen skal med henvisning til de kriterier, der fremgår af bilag 3, angive hovedårsagerne til afgørelsen. I de tilfælde, hvor Vejdirektoratet har fremlagt en beskrivelse efter § 17 c, stk. 2, skal Trafik- og Byggestyrelsen i en afgørelse om, at et projekt ikke er omfattet af krav om tilladelse efter § 17 a, stk. 2 eller 3, endvidere anføre særkender ved projektet eller anføre, hvilke foranstaltninger der påtænkes truffet for at undgå eller forebygge, hvad der ellers kunne have været væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet.

Stk. 6. Trafik- og Byggestyrelsen skal offentliggøre sin afgørelse efter stk. 1.

Stk. 7. Transport- og bygningsministeren kan fastsætte regler om tærskelværdier eller kriterier til brug for Trafik- og Byggestyrelsens afgørelse efter stk. 1.

§ 17 h. Trafik- og Byggestyrelsen skal sikre, at miljøkonsekvensrapporten for de projekter, der er omfattet af § 17 a, stk. 1 og 2, opfylder kravene i § 17 g. Trafik- og Byggestyrelsen kan om nødvendigt indhente yderligere oplysninger fra Vejdirektoratet til opfyldelse af de krav, der følger af § 17 g, stk. 2, og bilag 4. Trafik- og Byggestyrelsen skal sikre, at styrelsen har eller efter behov kan få adgang til tilstrækkelig ekspertise til at undersøge miljøkonsekvensrapporten.

Stk. 2. Trafik- og Byggestyrelsen skal efter gennemgang af miljøkonsekvensrapporten sende denne, ansøgningen og eventuelle supplerende oplysninger i høring med henblik på at give berørte myndigheder og offentligheden mulighed for at fremsætte bemærkninger, før der træffes afgørelse om administrativ tilladelse. Trafik- og Byggestyrelsen fastsætter en frist for fremsættelse af bemærkninger til miljøkonsekvensrapporten på mindst 8 uger, jf. dog stk. 4. Fristen skal fremgå af høringen.

Stk. 3. I de projekter, hvor der meddeles tilladelse ved anlægslov, sender Vejdirektoratet miljøkonsekvensrapporten og eventuelle supplerende oplysninger i høring med henblik på at give berørte myndigheder mulighed for at fremsætte bemærkninger. Vejdirektoratet fastsætter en frist for fremsættelse af bemærkninger til miljøkonsekvensrapporten på mindst 8 uger, jf. dog stk. 4. Fristen skal fremgå af høringen.

Stk. 4. I de tilfælde, hvor høringer efter stk. 2 og 3 er afsluttet og der opstår behov for at gennemføre en supplerende miljøkonsekvensvurdering, kan høringen over en supplerende miljøkonsekvensrapport ske med en høringsfrist på mindst 30 dage.

Stk. 5. Transport- og bygningsministeren udpeger de berørte myndigheder, der skal ske høring af efter stk. 2 og 3 for det enkelte projekt.

Stk. 6. Med henblik på høring efter stk. 2 og 3 stilles følgende oplysninger til rådighed for offentligheden og de berørte myndigheder:

1) Angivelse af, hvortil kommentarer eller spørgsmål kan rettes, og nærmere oplysninger om fristerne for fremsendelse af bemærkninger eller spørgsmål.

2) Karakteren af eventuelle afgørelser eller udkast til afgørelse, hvis et sådant foreligger, og efter hvilken lov afgørelsen skal træffes.

3) Hvorvidt de miljøoplysninger, der er indhentet af Vejdirektoratet eller Trafik- og Byggestyrelsen til brug for sagens behandling, er til rådighed for offentligheden.

4) Hvor og hvordan relevante oplysninger stilles til rådighed.

5) Hvilke foranstaltninger der er truffet med henblik på offentlighedens deltagelse i miljøkonsekvensvurderingen.

Internationale høringer

§ 17 i. Kan et projekt, der er omfattet af § 17 a, forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet i en anden stat, skal Trafik- og Byggestyrelsen snarest muligt underrette miljø- og fødevareministeren med henblik på gennemførelse af en international høring, jf. stk. 3. Trafik- og Byggestyrelsen kan ikke meddele administrativ tilladelse, før miljø- og fødevareministeren har meddelt samtykke hertil.

Stk. 2. Får miljø- og fødevareministeren en henvendelse fra en anden stat om, at denne finder, at der i Danmark er indledt et projekt, der er omfattet af § 17 a, og hvis gennemførelse kan få væsentlige indvirkninger på miljøet i den pågældende stat, underretter miljø- og fødevareministeren snarest muligt Trafik- og Byggestyrelsen herom med henblik på afklaring af, om der skal gennemføres en international høring, jf. stk. 3. Trafik- og Byggestyrelsen kan ikke meddele administrativ tilladelse, før miljø- og fødevareministeren har meddelt samtykke hertil.

Stk. 3. Med henblik på gennemførelse af en international høring, jf. stk. 1 og 2, sender miljø- og fødevareministeren miljøkonsekvensrapporten til et ansøgt projekt, de oplysninger, der er nævnt i § 17 h, stk. 2, 3 og 5, oplysninger om projektets mulige grænseoverskridende virkninger på miljøet, herunder på menneskers sundhed, og oplysninger om beslutningsproceduren, herunder angivelse af en frist for afgivelse af bemærkninger, til den berørte stat.

Offentliggørelse

§ 17 m. Når Trafik- og Byggestyrelsen har truffet afgørelse om at give eller nægte administrativ tilladelse, skal styrelsen sikre, at følgende oplysninger straks gøres tilgængelige for offentligheden og de berørte myndigheder:

1) Indholdet af afgørelsen og de betingelser, der eventuelt er knyttet hertil.

2) De vigtigste begrundelser og overvejelser, der ligger til grund for afgørelsen, herunder oplysninger om proceduren for offentlig deltagelse.

3) Resuméet af resultaterne af de høringer, der er foretaget.

4) De oplysninger, der er indsamlet i henhold til § 17 h, stk. 1, 2. pkt., § 17 h, stk. 2, og § 17 i.

5) Hvorledes resultaterne og oplysningerne, der er nævnt i nr. 3 og 4, er indarbejdet i afgørelsen eller på anden måde taget i betragtning, navnlig eventuelle bemærkninger fra berørte stater, jf. § 17 i.

Stk. 2. Trafik- og Byggestyrelsen skal underrette alle stater, der er blevet hørt, jf. § 17 i, stk. 3, og fremsende de oplysninger, der er nævnt i stk. 1.
Stk. 3. I de projekter, hvor der gives tilladelse ved anlægslov, skal Vejdirektoratet stille de oplysninger, der er nævnt i stk. 1, til rådighed for offentligheden og de berørte myndigheder.
Stk. 4. I de projekter, hvor der meddeles tilladelse ved anlægslov, skal Vejdirektoratet underrette alle de stater, der er blevet hørt, jf. § 17 i, stk. 3, og fremsende de oplysninger, der er nævnt i stk. 1.
§ 17 p. Transport- og bygningsministeren kan fastsætte regler om, at offentliggørelse af oplysninger om projektet, herunder høringer, skal ske via en central elektronisk portal.

Bekendtgørelse nr. 819 af 21. juni 2016 om ændring af bekendtgørelse om miljømæssig vurdering af visse anlæg og foranstaltninger på søterritoriet[12]

Bekendtgørelse nr. 579 af 29. maj 2013 om miljømæssig vurdering af visse anlæg og foranstaltninger på søterritoriet som ændret ved bekendtgørelse nr. 709 af 9. juni 2016 og bekendtgørelse nr. 819 af 21. juni 2016 (de to nævnte ændringer har ikke medført ændringer i nedenstående bestemmelser).

§ 3
Stk. 2. Inden Kystdirektoratet træffer afgørelse, om der skal udarbejdes en VVM-redegørelse, skal Kystdirektoratet sende ansøgningen i høring hos berørte myndigheder. Kystdirektoratet skal ligeledes sende ansøgningen til orientering til naboer til det ansøgte projekt samt andre, som Kystdirektoratet vurderer, har en interesse i sagen.
Stk. 3. Kystdirektoratet afgør på grundlag af de i denne bekendtgørelses bilag 1 nævnte kriterier og de indhentede udtalelser fra berørte myndigheder eller andre, jf. stk. 2, om der skal udarbejdes en VVM-redegørelse. Såfremt der ikke skal udarbejdes en VVM-redegørelse, offentliggør Kystdirektoratet denne afgørelse senest samtidig med, at tilladelse meddeles ansøgeren på Kystdirektoratets hjemmeside.

§ 4. Hvis Kystdirektoratet i henhold til § 2 eller § 3 vurderer, at der skal udarbejdes en VVM-redegørelse, offentliggør Kystdirektoratet sin afgørelse på Kystdirektoratets hjemmeside.
Stk. 2. Offentliggørelsen skal indeholde:
1) ansøgningen,
2) oplysning om, at det er besluttet, at der skal udarbejdes en VVM-redegørelse,
3) at det er Kystdirektoratet, der skal træffe afgørelse om det ansøgte projekt,
4) hvor de i sagen indhentede oplysninger ligger til gennemsyn for offentligheden, herunder om der er indhentet oplysninger om de i denne bekendtgørelses bilag 1 nævnte forhold,
5)frister for fremsendelse af bemærkninger eller spørgsmål,
6) til hvem bemærkninger skal indgives, og til hvem spørgsmål skal rettes, og
7) eventuel underretning af andre medlemsstater i EU, jf. § 8, hvis projektet vurderes at kunne have en væsentlig indvirkning på miljøet i andre medlemsstater.
Stk. 3. De i stk. 2 indeholdte oplysninger sendes samtidig i høring hos berørte myndigheder.

§ 5. Når der efter §§ 2 og 3 kræves en VVM-redegørelse, skal denne udarbejdes af ansøger.
Stk. 2. VVM-redegørelsen skal som minimum indeholde de i denne bekendtgørelses bilag 2 anførte oplysninger og vurderinger, og omfatte:
1) en beskrivelse af projektet med oplysninger om placering, art og dimensioner,
2) en beskrivelse af påtænkte foranstaltninger med henblik på at undgå, nedbringe og om muligt neutralisere væsentlige skadelige virkninger,
3) de data, der er nødvendige for at konstatere og vurdere de væsentligste virkninger, projektet vil kunne få for miljøet,
4) en oversigt over de væsentligste alternativer, som ansøgeren har undersøgt, og oplysninger om de vigtigste grunde til valget under hensyn til indvirkning på miljøet, og
5) et ikke teknisk resumé af VVM-redegørelsen.
Stk. 3. Kystdirektoratet kan kræve yderligere materiale til vurdering af indvirkningerne på miljøet.

§ 6. Oplysning om VVM-redegørelsen offentliggøres af Kystdirektoratet på Kystdirektoratets hjemmeside.
Stk. 2. Kystdirektoratet kan, hvis det findes nødvendigt, beslutte at offentliggøre oplysningerne om VVM-redegørelsen ved annoncering i et eller flere stedlige blade. Udgifterne til annonceringen skal afholdes af ansøger.

---

[12] Bekendtgørelse nr. 579 fra 2013 om miljømæssig vurdering af visse anlæg og foranstaltninger på søterritoriet ændredes med bekendtgørelse nr. 819 af 21. juni 2016 for at skabe overensstemmelse med kongelig resolution af 3. februar 2014, hvor ressortansvaret for Kystdirektoratet overførtes fra Transport- og Bygningsministeriet til Miljø- og Fødevareministeriet, dog med undtagelse af opgaver i relation til lov om havne og metroselskabsloven.

Bekendtgørelsen dækkede tidligere både kyst- og havneprojekter, idet Kystdirektoratet havde begge sagsområder som myndighed. Regelsættet er nu opsplittet, således at kystområdet reguleres i en ny selvstændig bekendtgørelse. Relevante regler for dette område er ophævet i bekendtgørelsen fra 2013, jf. ændringsbekendtgørelsen fra 2016.

Bekendtgørelsen fra 2013 er dog fortsat gældende for Transport- og Bygningsministeriet i forhold til opgaver i relation til lov om havne og metroselskabsloven, der regulerer Københavns Havn. Når der i bekendtgørelsen står "Kystdirektoratet" er der rettelig tale om Trafik- og Byggestyrelsen, som overtog havneområdet fra Kystdirektoratet.

Stk. 3. Offentliggørelse efter stk. 1 og 2 skal indeholde:
1) ansøgningen om tilladelse,
2) VVM-redegørelsen,
3) oplysning om, hvor de i sagen indhentede oplysninger ligger til gennemsyn for offentligheden
4) frister for fremsendelse af bemærkninger eller spørgsmål, og
5) til hvem bemærkninger skal indgives, og til hvem spørgsmål kan rettes.
Stk. 4. Ansøgningen og VVM-redegørelsen sendes endvidere i høring hos berørte myndigheder samt Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Grundejernes Landsorganisation og Fritidshusejernes Landsforening.
Stk. 5. Frist for fremsættelse af bemærkninger fastsættes til mindst 8 uger fra offentliggørelsestidspunkt, jf. stk. 1.

§ 7. Oplysning om sagens afgørelse offentliggøres af Kystdirektoratet på samme måde som offentliggørelse efter §§ 4, stk. 1 og 6, stk. 1. Såfremt VVM-redegørelsen har været offentliggjort ved annoncering i et eller flere stedlige blade, jf. § 6, stk. 2, offentliggør Kystdirektoratet oplysningen om sagens afgørelse i samme blade.
Stk. 2. Kystdirektoratet skal ved offentliggørelsen meddele, at sagens akter kan rekvireres hos Kystdirektoratet.

Implementering af art. 6, stk. 2-9, for så vidt angår andre aktiviteter, der kan have en væsentlig indvirkning på miljøet, jf. art. 6, stk. 1, litra b

Reglen om at sikre forudgående offentlighed i forbindelse med afgørelser vedrørende andre aktiviteter med væsentlig indvirkning på miljøet (udover bilagsaktiviteterne) er gennemført i Danmark via planlovens VVM-regler. Disse regler indebærer dels en obligatorisk VVM-procedure med forudgående inddragelse af offentligheden for en lang række andre aktiviteter end de, der er opført i konventionens bilag 1. Dels indebærer de, at en lang række andre aktiviteter er omfattet af det såkaldte screeningssystem i planloven, der indebærer, at disse aktiviteter også omfattes af VVM-reglerne, hvis de efter en konkret vurdering anses for at have væsentlig indvirkning på miljøet. For så vidt angår reglerne om VVM-vurdering se ovenfor under art. 6, stk. 1.

Art. 6, stk. 10. Hver part sikrer, at bestemmelserne i denne artikels stk. 2-9 med de nødvendige ændringer og efter omstændighederne anvendes, når en offentlig myndighed tager driftsvilkårene for en aktivitet, jf. stk. 1 op til fornyet overvejelse eller ajourføring.

Regelmæssige revurderinger:
Art. 6, stk. 10, vedrørende revurderinger er gennemført i miljøbeskyttelseslovens § 74 og 79, og godkendelsesbekendtgørelsens § 42 samt husdyrgodkendelsesloven § 55, stk. 9 og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 42

Miljøbeskyttelseslovens § 74.
§ 74. Afgørelser efter denne lov meddeles skriftligt til adressaten. Afgørelser, der kan påklages, meddeles tillige klageberettigede personer, organisationer og myndigheder, jf. §§ 98-100, og de myndigheder, der i øvrigt har været inddraget i sagens behandling. Afgørelser skal dog alene meddeles de landsdækkende foreninger og organisationer, der er nævnt i § 100, stk. 2 og 3, når de har anmodet miljø- og fødevareministeren om at modtage underretning om afgørelserne, jf. § 76, stk. 2.
Stk. 2. Underretning til de personer, der er nævnt i § 98, stk. 1, nr. 2, kan dog finde sted ved offentlig annoncering. Der skal altid foretages offentlig annoncering, når der meddeles godkendelse efter kapitel 5. Miljø- og fødevareministeren fastsætter regler om, i hvilke tilfælde der skal ske annoncering af andre tilladelser, der meddeles en listevirksomhed efter bestemmelser i loven eller efter regler udstedt i medfør af loven eller efter lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Ministeren fastsætter nærmere regler om, at der tillige skal ske annoncering af visse afgørelser i sager om revurdering efter § 37 b, § 41 a og § 41 b. Ministeren kan fastsætte nærmere regler om annonceringen.
Stk. 3. Påbud eller forbud kan meddeles mundtligt, når der er fare for sundheden eller øjeblikkelige indgreb er påkrævet for at afværge væsentlig miljøskade. En mundtlig afgørelse skal snarest muligt tillige meddeles skriftligt.

§ 79. Miljø- og Fødevareministeren kan fastsætte regler om inddragelse af offentligheden forud for godkendelses- henholdsvis tilsynsmyndighedens afgørelser efter § 33, stk. 1, § 37 b, § 41 a og § 41 b samt andre afgørelser vedrørende listevirksomhed, der træffes efter bestemmelser i loven eller efter regler udstedt i medfør af loven eller efter lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.
(…)
Stk. 3. . Ministeren kan fastsætte regler om inddragelse af offentligheden i forbindelse med udarbejdelse af planer og programmer på lovens område.

Bemyndigelsen i § 74, stk. 2 og § 79 er udmøntet ved godkendelsesbekendtgørelsen

Godkendelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1517 af 7. december 2016 om godkendelse af listevirksomhed) fastsætter følgende om revurderinger af godkendelser:

§ 46. I sager om revurdering må tilsynsmyndigheden ikke træffe afgørelse efter miljøbeskyttelseslovens § 41, før offentligheden har haft lejlighed til at udtale sig om tilsynsmyndighedens udkast til afgørelse.
Stk. 2. Tilsynsmyndigheden offentliggør digitalt, når den indleder en revurdering efter miljøbeskyttelseslovens § 41, jf. § 41 a og b. Offentliggørelsen skal mindst indeholde følgende:
1) Tilsynsmyndighedens navn og adresse.
2) Virksomhedens navn og beliggenhed.
3) Oplysning om, at tilsynsmyndigheden agter at tage virksomhedens miljøgodkendelse op til revurdering.
4) Oplysning om, at enhver har ret til at se og kommentere sagens akter, samt oplysning om, hvortil kommentarer og spørgsmål kan rettes.
5) Angivelse af hvornår, hvor og hvordan sagens akter vil blive stillet til rådighed.
6) Oplysning om, at enhver inden for en nærmere fastsat frist på 2-4 uger fra offentliggørelsen kan anmode om at få tilsendt udkast til afgørelse, når dette foreligger, og at enhver har ret til at kommentere udkast til afgørelse inden for en frist på 2-4 uger fra modtagelsen af udkastet.
Stk. 3. Ved fremsendelse af udkast til afgørelse skal tilsynsmyndigheden tillige informere modtageren af udkastet om materiale, som tilsynsmyndigheden eventuelt måtte have fået til rådighed efter, at offentliggørelsen blev foretaget.
Stk. 4. Retten til at se sagens akter, herunder udkast til afgørelse og eventuelt supplerende materiale, begrænses af undtagelserne i anden lovgivning.

§ 47. Tilsynsmyndigheden træffer afgørelse om eventuelle ændringer af vilkår i virksomhedens godkendelse. Afgørelsen skal tillige indeholde oplysning om den gennemførte offentlighedsprocedure efter § 46, herunder en redegørelse for myndighedens overvejelser på baggrund af de synspunkter, som offentligheden har givet udtryk for.
Stk. 2. Tilsynsmyndigheden fastsætter en frist for overholdelse af nye vilkår, som udløber senest fire år efter offentliggørelsen af BAT-konklusionen i EU-Tidende. For ændringer, som ikke følger af BAT-konklusionen, kan tilsynsmyndigheden fastsætte en anden gennemførelsesfrist, jf. dog miljøbeskyttelseslovens §§ 41, 41 a og 41b..

Husdyrgodkendelsesloven § 55, stk. 9
§ 55, stk. 9. Ministeren kan fastsætte regler om offentlighedens inddragelse ved visse afgørelser i sager om revurdering efter § 40 og § 41 samt andre afgørelser vedrørende husdyrbrug, der træffes efter miljøbeskyttelsesloven eller regler udstedt i medfør heraf. Ministeren kan herunder fastsætte regler om, at inddragelse af offentligheden kan ske udelukkende ved digital annoncering.

Bemyndigelserne i husdyrgodkendelseslovens § 55, stk. 9 er udmøntet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 211 af 28. februar 2017) fastsætter følgende om revurdering af godkendelser:

§ 40. I sager om revurdering af godkendelser efter §§ 11, 12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, samt godkendelser efter kapitel 5 i lov om miljøbeskyttelse, må kommunalbestyrelsen ikke træffe afgørelse efter § 39, jf. § 40 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, før offentligheden har haft lejlighed til at udtale sig om kommunalbestyrelsens udkast til afgørelse.
Stk. 2. For at give offentligheden lejlighed til at udtale sig skal kommunalbestyrelsen foretage offentlig annoncering, når den indleder en revurdering efter §§ 38 og 39. Annoncering kan ske udelukkende digitalt på kommunens hjemmeside. Annonceringen skal som minimum indeholde følgende:

1) kommunalbestyrelsens navn og adresse,
2) virksomhedens navn og beliggenhed,
3) oplysning om, at kommunalbestyrelsen agter at tage virksomhedens miljøgodkendelse op til revurdering,
4) oplysning om, at enhver har ret til at se og kommentere sagens akter, samt oplysning om, hvortil kommentarer og spørgsmål kan rettes,
5) angivelse af hvornår, hvor og hvordan sagens akter vil blive stillet til rådighed, og
6) oplysning om, at enhver inden for en nærmere fastsat frist på 2-4 uger fra annonceringen kan anmode om at få tilsendt udkast til afgørelse, når dette foreligger, og at enhver har ret til at kommentere udkast til afgørelse inden for en frist på 2-4 uger fra modtagelsen af udkastet.
Stk. 3. Ved fremsendelse af udkast til afgørelse, jf. stk. 2, nr. 6, skal der tillige informeres om det materiale, som kommunalbestyrelsen eventuelt måtte have fået til rådighed, efter at annonceringen er foretaget.
Stk. 4. Retten til at se sagens akter, herunder udkast til afgørelse og eventuelt supplerende materiale, finder anvendelse med de begrænsninger, der følger af lov om offentlighed i forvaltningen, forvaltningsloven og lov om aktindsigt i miljøoplysninger.
Stk. 5. Kommunalbestyrelsen foretager digital offentliggørelse af afgørelser på baggrund af revurdering af IE-husdyrbrug, jf. § 45.

Ad hoc revurderinger

Miljøbeskyttelsesloven
§ 79. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om inddragelse af offentligheden forud for godkendelses- henholdsvis tilsynsmyndighedens afgørelser efter § 33, stk. 1, § 37 b, § 41 a og § 41 b samt andre afgørelser vedrørende listevirksomhed, der træffes efter bestemmelser i loven eller efter regler udstedt i medfør af loven eller efter lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.
(…)
Stk. 3. Ministeren kan fastsætte regler om inddragelse af offentligheden i forbindelse med udarbejdelse af planer og programmer på lovens område.

Godkendelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1517 af 7. december 2016 om godkendelse af listevirksomhed) fastsætter følgende om revurderinger af godkendelser:

§ 46. I sager om revurdering må tilsynsmyndigheden ikke træffe afgørelse efter miljøbeskyttelseslovens § 41, før offentligheden har haft lejlighed til at udtale sig om tilsynsmyndighedens udkast til afgørelse.
Stk. 2. Tilsynsmyndigheden offentliggør digitalt, når den indleder en revurdering efter miljøbeskyttelseslovens § 41, jf. § 41 a og b. Offentliggørelsen skal mindst indeholde følgende:
1) Tilsynsmyndighedens navn og adresse.
2) Virksomhedens navn og beliggenhed.
3) Oplysning om, at tilsynsmyndigheden agter at tage virksomhedens miljøgodkendelse op til revurdering.
4) Oplysning om, at enhver har ret til at se og kommentere sagens akter, samt oplysning om, hvortil kommentarer og spørgsmål kan rettes.
5) Angivelse af hvornår, hvor og hvordan sagens akter vil blive stillet til rådighed.
6) Oplysning om, at enhver inden for en nærmere fastsat frist på 2-4 uger fra offentliggørelsen kan anmode om at få tilsendt udkast til afgørelse, når dette foreligger, og at enhver har ret til at kommentere udkast til afgørelse inden for en frist på 2-4 uger fra modtagelsen af udkastet.
Stk. 3. Ved fremsendelse af udkast til afgørelse skal tilsynsmyndigheden tillige informere modtageren af udkastet om materiale, som tilsynsmyndigheden eventuelt måtte have fået til rådighed efter, at offentliggørelsen blev foretaget.
Stk. 4. Retten til at se sagens akter, herunder udkast til afgørelse og eventuelt supplerende materiale, begrænses af undtagelserne i offentlighedsloven, forvaltningsloven og lov om aktindsigt i miljøoplysninger.

§ 47. Tilsynsmyndigheden træffer afgørelse om eventuelle ændringer af vilkår i virksomhedens godkendelse. Afgørelsen skal tillige indeholde oplysning om den gennemførte offentlighedsprocedure efter § 42, herunder en redegørelse for myndighedens overvejelser på baggrund af de synspunkter, som offentligheden har givet udtryk for.
Stk. 2. Tilsynsmyndigheden fastsætter en frist for overholdelse af nye vilkår, som udløber senest fire år efter offentliggørelsen af BAT-konklusionen i EU-Tidende. For ændringer, som ikke følger af BAT-konklusionen, kan tilsynsmyndigheden fastsætte en anden gennemførelsesfrist, jf. dog miljøbeskyttelseslovens §§ 41, 41 a og 41b..

Husdyrgodkendelsesloven
§ 40. Tilsynsmyndigheden må ikke meddele påbud eller forbud efter § 39, før der er forløbet 8 år efter meddelelsen af en godkendelse efter § 11 eller § 12 eller efter miljøbeskyttelsesloven.
Stk. 2. Uanset stk. 1 skal tilsynsmyndigheden dog tage en godkendelse efter § 12 op til revurdering og om nødvendigt meddele påbud eller forbud efter § 39, hvis
1) der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning,
2) forureningen medførermiljømæssige skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse,
3) forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse,
4) væsentlige ændringer i den bedste tilgængelige teknik skaber mulighed for en betydelig nedbringelse af emissionerne, uden at det medfører uforholdsmæssigt store omkostninger, eller

det af hensyn til driftssikkerheden i forbindelse med processen eller aktiviteten er påkrævet, at der anvendes andre teknikker.
Stk. 3. Miljø- og fødevareministeren fastsætter regler om, at tilsynsmyndigheden ud over de tilfælde, der er nævnt i stk. 2, skal tage en godkendelse efter § 12 op til revurdering, i det omfang det er nødvendigt for at opfylde EU-retlige krav eller andre internationale forpligtelser, og om nødvendigt meddele påbud eller forbud efter § 39.
Stk. 4. Ministeren kan fastsætte regler om, hvordan sager om revurdering skal behandles.

Art. 6, stk. 11. Hver part sikrer, inden for rammerne af national ret og i det omfang, det er muligt og passende, at bestemmelserne i denne artikel finder anvendelse på afgørelser vedrørende tilladelse til at udsætte genetisk modificerede organismer i miljøet.

De danske regler om udsætning i miljøet af GMO'er findes i lov om miljø og genteknologi (lovbekendtgørelse nr. 9 af 4. januar 2017), som er en implementering af EU Direktiv 2001/18/EF af 12. marts 2001 om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer. Loven indeholder i § 9 a, stk. 1 og 2, følgende bestemmelser:

§ 9 a. Miljø- og Fødevareministeren hører berørte myndigheder og organisationer i spørgsmål om godkendelse af genetisk modificerede organismer til udsætning.
(…)
Stk. 3. Ministeren hører offentligheden, inden der træffes afgørelse efter § 9. Ministeren fastsætter nærmere regler om høring af offentligheden, herunder om, at høring kan ske udelukkende digitalt.
(…)

Disse bestemmelser er udmøntet i bekendtgørelse nr. 37 af 19. januar 2012 om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer. Af bekendtgørelsens kapitel 4 fremgår den nærmere procedure for høring og information af offentligheden i forbindelse med godkendelser til forsøgsudsætning og markedsføring af GMO'er, herunder:

- At høringer sker digitalt på Miljøstyrelsens hjemmeside.
- At Miljøstyrelsen opretter et register over godkendelser til forsøgsudsætning og markedsføring af GMO'er. Registret skal indeholde oplysninger om bl.a. ansøgers navn og adresse, beskrivelse af GMO'en, formålet med udsætningen og stedet for denne, resumé af risikovurderingen, miljø- og fødevareministerens vurdering af sagen samt vilkår for godkendelsen.
- At en række oplysninger som ændringer i en godkendelse og resultater af overvågning af markedsføringsgodkendte GMO'er gøres offentligt tilgængelige på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Som følge af ministerens delegation af beføjelser på området til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (tidligere NaturErhvervstyrelsen[13]), vil det i praksis være Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, der gennemfører de ovenstående høringer og offentliggørelser på sin hjemmeside.

[13] Den 1. februar 2017 skiftede NaturErhvervstyrelsen navn til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

I praksis foregår høringen ved, at dele af ansøgningen (den såkaldte SNIF ("Summary Notification Information Format) samt en oversigt over den samlede ansøgning) sendes i høring til ca. 50 parter, herunder miljø- og forbrugerorganisationer. Derudover annonceres det på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside, at offentligheden har mulighed for at kommentere på nye ansøgninger om forsøgsudsætning eller markedsføring af GMO'er. Den samlede ansøgning – med undtagelse af fortrolige oplysninger – udleveres på begæring.

De høringssvar, som Landbrugs- og Fiskeristyrelsen modtager, indarbejdes i et notat til ministeren, som danner baggrund for ministerens beslutning. Notatet offentliggøres efterfølgende på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside.

Kapitel 4 Høring og information

§ 9. Miljøstyrelsen gennemfører offentlig høring, inden der træffes afgørelse om godkendelse til forsøgsudsætning eller markedsføring jf. §§ 4-5, herunder om fornyelse af godkendelser, jf. § 8.
Stk. 2. Høring kan ske udelukkende digitalt på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk.
§ 10. Miljøstyrelsen opretter på sin hjemmeside www.mst.dk et register over godkendelser til forsøgsudsætning og markedsføring, herunder godkendelser til markedsføring meddelt af et andet EU-medlemsland
Stk. 2. Det i stk. 1 nævnte register skal, for så vidt angår forsøgsudsætninger, indeholde følgende oplysninger:
1) Ansøgers navn og adresse, beskrivelse af den eller de genetisk modificerede organismer, formålet med udsætningen og stedet for udsætningen.
2) Resumé af de miljø-, natur- og sundhedsmæssige risikovurderinger samt høringssvarene.
3) Miljøministerens vurdering af sagen.
4) Vilkår for gennemførelse af forsøgsudsætningen, jf. lovens § 16, og vilkår om rapportering efter at udsætningen er fuldført, jf. direktivets art. 10.
Stk. 3. Det i stk. 1 nævnte register skal, for så vidt angår afgørelser om godkendelse til markedsføring, indeholde de i direktivets art. 19 angivne oplysninger. For afgørelser efter loven offentliggøres tillige følgende oplysninger:
1) Ændringer eller tilføjelser til en eksisterende godkendelse om forsøgsudsætninger, jf. direktivets art. 8, stk. 2.
2) Ministerens brug af sikkerhedsklausulen i lovens § 17, stk. 5, i tilfælde, hvor der er berettiget grund til at formode, at en godkendelse efter lovens § 9, stk. 2, eller § 9, stk. 5, indebærer en risiko for miljø, natur og sundhed, jf. direktivets art. 23.
3) Resultaterne af overvågning af udsætninger til markedsføring ifølge direktivets art. 20, stk. 4.
4) Overtrædelse af lovens § 9, stk. 1, jf. direktivets art. 4, 5.

På fødevareområde er der i sameksistens bekendtgørelsen om dyrkning af GMO'er fastsat følgende regler om informationspligt vedrørende dyrkning af genetisk modificerede afgrøder.

Informationspligt

§ 16. Dyrkere, jf. § 1, af genetisk modificerede afgrøder har pligt til at informere ejere og brugere af marker beliggende inden for de i bilag 2, litra D, for den pågældende afgrøde fastsatte afstande, om den påtænkte dyrkning.
Stk. 2. Informationen skal indeholde oplysninger om afgrøden og om markens placering. Information om påtænkt udsåning af vårafgrøder skal gives senest 1. februar. For vinterafgrøder skal informationen være givet senest den 1. juli.
Stk. 3. Det påhviler dyrkeren at opbevare dokumentation for overholdelse af informationsforpligtelsen i 5 år.

§ 17. Dyrkere af genetisk modificerede afgrøder har endvidere pligt til at informere maskinstationer, transportvirksomheder eller andre, der på dyrkerens vegne håndterer eller transporterer genetisk modificerede afgrøder herom, inden transporten eller håndteringen finder sted.
Stk. 2. Ejere eller brugere af køretøjer, maskiner og materiel m.v., der har været eller skal anvendes til såning, høst eller transport og lignende af genetisk modificerede afgrøder, skal informere herom inden anvendelse i forbindelse med konventionelle eller økologiske afgrøder. En tilsvarende informationsforpligtelse gælder ved anvendelse af lagre, der tilhører andre.

§ 18. Ved salg, bortforpagtning, udlejning eller anden form for overdragelse af arealer, hvorpå der har været dyrket genetisk modificerede afgrøder, skal overdrageren skriftligt meddele erhververen herom. Ved salg, udlejning eller anden form for overdragelse af maskiner, lagre, m.v. skal erhververen, lejer eller lign. ligeledes informeres herom.

Indberetning af marker

§ 19. Dyrkere af genetisk modificerede afgrøder skal hvert år senest 21. april indberette oplysninger om:
1) placering af marker med genetisk modificerede afgrøder angivet ved markbloknr. og marknr.,
2) størrelse af marker med genetisk modificerede afgrøder og
3) art og sort af den genetisk modificerede afgrøde.
Stk. 2. Falder den 21. april på en lørdag, en søndag, en mandag eller en helligdag, skal oplysningerne indgives senest den anden hverdag (lørdag ikke medregnet), der følger her efter.
Stk. 3. De i stk. 1 nævnte oplysninger skal gives på et skema, der kan fås ved henvendelse til det lokale landbrugscenter eller til NaturErhvervstyrelsen. Skemaet indgives til NaturErhvervstyrelsen..
…

Offentliggørelse

§ 24. NaturErhvervstyrelsen offentliggør på direktoratets hjemmeside (www.naturerhverv.dk) oplysninger om placering m.v. af marker dyrket med genetisk modificerede afgrøder.

§ 25. NaturErhvervstyrelsen kontrol- og analyseresultater offentliggøres.

XVIII. Hjemmesider relevante for implementeringen af artikel 6

www.ft.dk; www.naturerhverv.dk; www.mfvm.dk; www.kyst.dk ; www.ens.dk ; www.mst.dk ;

På www.retsinfo.dk kan følgende regulering, der er relevant for den danske implementering af konventionens art. 6 om offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter, findes:

- Bekendtgørelse nr. 37af 19.januar 2012 om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer.
- Bekendtgørelse nr. 211 af 28. februar 2017 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug
- Godkendelsesbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1517 af 7, december 2016 om godkendelse af listevirksomheder.
- Husdyrgodkendelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 422 af 13. maj 2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, med senere ændringer
- Lov om miljø og genteknologi**:** Lovbekendtgørelse nr. 9 af 4. januar 2017.
- Miljøbeskyttelseslov: Lovbekendtgørelse nr. 1189 af 27. september 2016, med senere ændringer.
- Naturbeskyttelseslov: Lovbekendtgørelse nr. 121 af 26. januar 2017
- Planlov: Lovbekendtgørelse nr. 1529 af 23. november 2015 om planlægning.
- Bekendtgørelse nr. 1440 af 23. november 2016 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning.
- Bekendtgørelse nr. 834 af 29. juni 2106 om vandløbsregulering og – restaurering m.v.
- Bekendtgørelse nr. 919 af 29. juni 2016 om regulativer for offentlige vandløb.
- Undergrundsloven: Lovbekendtgørelse nr. 960 af 13. september 2011 om anvendelse af Danmarks undergrund.
- Kontinentalsokkelloven: Lovbekendtgørelse nr. 1101 af 18. november 2005 af lov om kontinentalsoklen, som ændret ved § 2 i lov nr. 548 af 6. juni 2007, § 3 i lov nr. 1400 af 27. december 2008, og ved § 6 i lov nr. 427 af 18. maj 2016
- Bekendtgørelse nr. 1419 af 3. december 2015 om VVM, konsekvensvurdering vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter ved efterforskning og indvinding af kulbrinter, lagring i undergrunden, rørledninger, m.v. offshore

- VE-loven: Lovbekendtgørelse nr. 1141 af 29. august 2016 om fremme af vedvarende energi
- Bekendtgørelse nr. 68 af 26. januar 2012 om vurdering af virkning på miljøet (VVM) ved projekter om etablering m.v. af elproduktionsanlæg på havet.
- Sameksistens-bekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1559 af 11. december 2015 om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder.
- Bekendtgørelse nr. 579 af 29. maj 2013 om miljømæssig vurdering af visse anlæg og foranstaltninger på søterritoriet
- Kystbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 15 af 8. januar 2016 om kystbeskyttelse
- Lov nr. 575 af 4. maj 2015 om anlæg og drift af en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark
- Lov nr 737 af 1. juni 2015 om anlæg af en ny Storstrømsbro og nedrivning af den eksisterende Storstrømsbro
- Lov nr 657 af 8. juni 2016 om ændring af lov om letbane på Ring 3, lov om Metroselskabet I/S og Udviklingsselskabet By & Havn I/S og lov om trafikselskaber
- Lov nr 658 af 8. juni 2016 om ændring af lov om offentlige veje m.v., jernbaneloven og forskellige andre love
- Bekendtgørelse nr 106 af 2. februar 2016 om vurdering af virkningerne på miljøet (VVM), konsekvensvurdering vedrørende Natura 2000-områder og beskyttelse af visse dyre- og plantearter i forbindelse med ændringer eller udvidelser af anlægsprojektet om en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark

XIX.

Artikel 7
Offentlig deltagelse i planer, programmer og politikker vedrørende miljøet.

Artikel 7
Hver part fastsætter passende praktiske og/eller andre foranstaltninger med henblik på offentlighedens deltagelse ved udarbejdelsen af planer og programmer, der vedrører miljøet på en gennemsigtig og retfærdig måde, efter at have stillet de nødvendige oplysninger til rådighed for offentligheden. Inden for rammerne heraf finder artikel 6, stk. 3, 4 og 8 anvendelse. Den relevante offentlige myndighed udpeger den del af offentligheden, der kan deltage i beslutningsprocessen, under hensyntagen til formålet med denne konvention. Hver part bestræber sig på i passende omfang at muliggøre offentlighedens deltagelse ved udarbejdelse af politikker vedrørende miljøet.

Offentlighedens deltagelse ved udarbejdelse af planer og programmer, der vedrører miljøet
Konventionens artikel 7 handler om borgernes mulighed for at øve indflydelse på myndighedernes mere generelle arbejdsopgaver. Det drejer sig om forskellige former for planlægningsvirksomhed og politikformulering. Udstrækningen af konventionens regler om offentlighedens deltagelse i myndighedernes planlægning med mere efter artikel 7 er vanskelig at fastlægge helt præcist, idet konventionen her opererer med begrebet "miljøområdet", uden at begrebet defineres i konventionen. Det er her nærliggende at søge vejledning i konventionens definition af miljøoplysninger, hvorved områder som landbrug, trafik, sundhed, beredskab mv. efter omstændighederne kan være omfattet. Det blev i forbindelse med implementeringen af Århuskonventionen i lov om ændring af visse miljølove i 2000 vurderet, at bestemmelsen generelt efterleves i overensstemmelse med kravene i art. 7.

I 2004 er der gennemført en lov om miljøvurdering af planer og programmer. Denne lov er med til at gennemføre Århuskonventionens art. 7.

Plan- og miljølovgivningen indeholder derudover en række regler om planlægning og forudgående inddragelse af offentligheden i overensstemmelse med konventionens art. 7. Se lovreglerne neden for. Der foregår herudover en del planlægning mv., der ikke udspringer direkte af lovregler. Her inddrages borgerne også i meget vid udstrækning i praksis.

Miljø- og Fødevareministeriets egen planlægning sker altid med forudgående inddragelse af offentligheden.

I miljømålsloven er der fastsat regler for offentlighedens inddragelse i NATURA 2000 planlægningen.

Miljøbeskyttelseslovens § 79, stk. 4, giver hjemmel til, at ministeren kan fastsætte regler om inddragelse af offentligheden i forbindelse med udarbejdelse af planer og programmer på lovens område.

Bemyndigelsen giver miljø- og fødevareministeren adgang til at fastsætte regler om offentlighedens inddragelse ved udarbejdelse af planer og programmer og ændringer heraf på lovens område, dvs. planer og programmer, der tilvejebringes efter loven eller efter bekendtgørelser, som er udstedt i

medfør af loven eller i øvrigt. Bemyndigelsen forventes bl.a. udnyttet til at fastsætte regler om annoncering, udsendelse af plan- og programforslag i offentlig høring, fastsættelse af rimelige tidsrammer for offentlighedens deltagelse samt om efterfølgende informering af offentligheden om den vedtagne plan eller program. Bemyndigelsen supplerer andre specifikke bemyndigelser til at fastsætte regler om offentlighedens inddragelse på lovens område. Bemyndigelsen vil, inden for rammerne heraf, også kunne anvendes til at fastsætte krav til offentlighedens inddragelse ved udarbejdelse af evt. fremtidige nationale planer og programmer samt sikre at evt. senere EU-retlige krav om offentlighedens inddragelse ved udarbejdelse af planer og programmer vil kunne implementeres i dansk lovgivning. Bemyndigelsen er udnyttet i bekendtgørelse nr. 131 af 10. februar 2012 om offentlighedens inddragelse ved udarbejdelse af visse planer og programmer på miljøområdet, der indeholder regler om offentlighedens inddragelse i forbindelse med Miljøstyrelsens udarbejdelse af en national affaldshåndteringsplan og en national affaldsforebyggelsesplan.

Vandløbslovens § 14, § 26 og § 37, stk. 4, giver hjemmel til, at ministeren kan fastsætte regler om inddragelse af offentligheden i forbindelse med udarbejdelse og gennemførelse af hhv. vandløbsregulativer, vandløbsreguleringsprojekter og vandløbsrestaureringsprojekter.

Bemyndigelsen er udnyttet i bekendtgørelse nr. 1437 af 11. december 2007 om regulativer for offentlige vandløb, der fastsætter en offentlig høringsperiode på mindst 8 uger før vedtagelse af et vandløbsregulativ eller tillæg til et regulativ. Desuden er den udnyttet i bekendtgørelse nr. 1436 af 11. december 2007 om vandløbsrestaurering og – regulering m.v., der fastsætter en offentlig høringsperiode på mindst 4 uger for reguleringsprojekter og mindst 8 uger for restaureringsprojekter før endelig vedtagelse.

I henhold til driftsloven (lovbekendtgørelse nr. 191 af 12. marts 2009 om drift af landbrugsjorder) er bl.a. bjørneklobekendtgørelsen blevet udstedt (bekendtgørelse nr. 871 af 27. juni 2016 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo). Ifølge denne bekendtgørelses § 3 foretager kommunalbestyrelsen offentlig høring af udkast til indsatsplaner.

Se særligt regulering vedrørende lovbestemte planer og programmer:

Lov nr. 425 af 18. maj 2016 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter
Denne lov sammenskriver og implementerer miljøvurderingsdirektivet og VVM-direktivet med den seneste ændring af 2014. Ikrafttrædelsen af loven er den samme som fristen for implementeringen af det ændrede VVM-direktiv.

§ 32. Den myndighed, der som en del af udarbejdelsen eller vedtagelsen af en plan eller et program foretager en miljøvurdering m.v. efter reglerne i afsnit II, skal foretage høring af

1) berørte myndigheder, før der træffes screeningsafgørelse efter § 10,
2) berørte myndigheder, før der tages stilling til afgrænsningen af miljørapporten, jf. § 11, og
3) offentligheden og berørte myndigheder over udkast til plan eller program samt ledsagende miljørapport, jf. § 12.

Stk. 2. Myndigheden fastsætter en passende frist for høringer efter stk. 1.
Stk. 3. Er der i medfør af anden lovgivning fastsat regler om offentlighedens inddragelse i forbindelse med udarbejdelse af planen eller programmet, herunder om tidsfrister for indsigelser m.v. mod plan- eller programforslaget og offentlig bekendtgørelse af og offentlig tilgængelighed til plan- eller programforslaget, finder disse regler anvendelse på såvel udkast til plan eller program som den ledsagende miljørapport.

§ 34. Myndigheden skal offentliggøre den endeligt godkendte eller vedtagne plan eller det endeligt godkendte eller vedtagne program, miljørapporten og den sammenfattende redegørelse efter § 13, stk. 2, og fremsende disse til berørte myndigheder. Offentliggørelsen skal indeholde oplysning om, hvorvidt afgørelsen kan påklages, og fristen herfor.

Stk. 2. Når der har været gennemført en høring af andre stater efter § 38, skal myndigheden sende den godkendte eller vedtagne plan eller det godkendte eller vedtagne program vedlagt den sammenfattende redegørelse til miljø- og fødevareministeren, som sikrer, at disse sendes til de berørte stater.

Planloven, (lovbekendtgørelse nr. 1529 af 23. november 2015 om planlægning)[14]
Kapitel 6
Planers tilvejebringelse og ophævelse

§ 22 a. Forud for erhvervs- og vækstministerens afgivelse af en redegørelse om landsplanarbejdet eller en redegørelse for de landsplanmæssige interesser i særlige emner, jf. § 2, stk. 2, og forud for erhvervs- og vækstministerens fastsættelse af bindende regler eller retningslinjer efter § 3, stk. 1 eller § 5 j, stk. 2 og 4, skal et forslag offentliggøres og sendes til de berørte regionsråd og kommunalbestyrelser. Offentliggørelse kan ske udelukkende digitalt. Erhvervs- og vækstministeren fastsætter en frist på mindst 8 uger for fremsættelse af kommentarer til det fremsatte forslag.
Stk. 2. Regionsråd og kommunalbestyrelser kan på eget initiativ over for erhvervs- og vækstministeren fremsætte forslag til landsplanlægningen.
Stk. 3. Erhvervs- og vækstministeren kan i særlige tilfælde fravige stk. 1 i forbindelse med tilvejebringelse af regler efter § 3, stk. 1.

§ 22 b.. Kommune- og lokalplaner tilvejebringes og ændres efter reglerne i dette kapitel.

§ 23. (Ophævet)

§ 23 a. Kommunalbestyrelsen skal inden udgangen af den første halvdel af den kommunale valgperiode offentliggøre en strategi for kommuneplanlægningen. Kommunalbestyrelsen kan i øvrigt offentliggøre en sådan strategi, når den finder det nødvendigt eller hensigtsmæssigt. Offentliggørelse kan ske udelukkende digitalt. Samtidig med offentliggørelsen sendes den vedtagne strategi til erhvervs- og vækstministeren og øvrige statslige, regionale og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres, samt til lokale kulturmiljøråd.
Stk. 2. Den i stk. 1 nævnte strategi skal indeholde oplysninger om den planlægning, der er gennemført efter den seneste revision af kommuneplanen, kommunalbestyrelsens vurdering af og strategi for udviklingen samt en beslutning om enten
1) at kommuneplanen skal revideres i sin helhed, eller
2) at der skal foretages en revision af kommuneplanens bestemmelser for særlige emner eller områder i kommunen og af, hvilke dele af kommuneplanen der genvedtages for en ny 4-års-periode.
Stk. 3. Kommunalbestyrelsens beslutning efter stk. 2, skal træffes i et møde.
Stk. 4. Ethvert medlem af kommunalbestyrelsen, der har forlangt sin afvigende mening vedrørende den i stk. 2 nævnte revisionsbeslutning tilført kommunalbestyrelsens beslutningsprotokol, kan forlange, at den afvigende mening offentliggøres samtidig med strategien med en kort begrundelse, der affattes af medlemmet.
Stk. 5. Kommunalbestyrelsen fastsætter en frist på mindst 8 uger for fremsættelse af ideer, forslag m.v. og kommentarer til den offentliggjorte strategi.
Stk. 6. Efter udløbet af fristen efter stk. 5 tager kommunalbestyrelsen stilling til de fremkomne bemærkninger. Kommunalbestyrelsen kan i forbindelse hermed vedtage ændringer af den offentliggjorte strategi.
Stk. 7. Kommunalbestyrelsen foretager offentlig bekendtgørelse af, om der er vedtaget ændringer af strategien, og sender et eksemplar af den offentliggjorte bekendtgørelse til de myndigheder, som er nævnt i stk. 1. Offentlig bekendtgørelse kan ske udelukkende digitalt.
§ 23 b. Når der er foretaget offentlig bekendtgørelse efter § 23 a, stk. 7, kan kommunalbestyrelsen udarbejde sådanne forslag til kommuneplan eller ændringer hertil, der er truffet beslutning om i strategien.

§ 23 c. Kommunalbestyrelsen kan tilvejebringe forslag til ændringer af kommuneplanen, der ikke er truffet beslutning om i en strategi, der er vedtaget og offentliggjort efter reglerne i § 23 a. Før udarbejdelsen af sådanne forslag skal kommunalbestyrelsen indkalde ideer og forslag m.v. med henblik på planlægningsarbejdet. Ved mindre ændringer i en kommuneplans rammedel, der ikke strider mod planens hovedprincipper, samt ved uvæsentlige ændringer i planens hovedstruktur kan kommunalbestyrelsen dog undlade at indkalde ideer og forslag m.v.

[14] Den 28. november 2016 tiltrådte en ny regering. I den forbindelse blev erhvervs- og vækstministeriet ændret til erhvervsministeriet. Der er endnu ikke blevet udgivet en ny lovbekendtgørelse til planloven, hvori ministeriets og ministerens nye titel, som erhvervsminister fremgår..

Stk. 2. Indkaldelsen af ideer og forslag skal indeholde en kort beskrivelse af hovedspørgsmålene i den forestående planlægning. Indkaldelse sker ved offentlig bekendtgørelse. Kommunalbestyrelsen fastsætter en frist for afgivelse af ideer, forslag m.v.

§ 23 d. Kommunalbestyrelsen skal ved forslag til revision af kommuneplanen, jf. § 23 a, stk. 2, nr. 1 og 2, forestå en oplysningsvirksomhed med henblik på at fremkalde en offentlig debat om planrevisionens målsætning og nærmere indhold. Det kan ske enten i forbindelse med offentliggørelsen af strategien eller i forbindelse med offentliggørelsen af forslaget til ændring af kommuneplanen.

§ 23 e. Kommunalbestyrelsen kan i forbindelse med offentliggørelsen af den i § 23 a nævnte strategi foretage ændringer i kommuneplanen, der er en direkte følge af ændringer i lovgivningen, når ændringen er bindende for kommuneplanlægningen og ikke giver råderum for kommuneplanlægningen.

§ 23 f. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at der efter større ændringer af kommuneplanen tilvejebringes en oversigt over planens indhold og en sammenskrivning af de gældende bestemmelser, som offentligheden skal have adgang til at benytte. Offentlighedens adgang hertil kan ske udelukkende digitalt.

§ 24. Efter kommunalbestyrelsens vedtagelse af et planforslag offentliggøres dette. Kommunalbestyrelsen skal samtidig offentliggøre den tilhørende redegørelse. Offentliggørelse kan ske udelukkende digitalt.Ved offentliggørelsen skal der oplyses om fristen efter stk. 3. Ved offentliggørelsen af kommuneplanforslag og ændringer hertil skal der oplyses om reglerne i § 12, stk. 2 og 3. Ved offentliggørelse af lokalplanforslag skal der oplyses om reglerne i § 17.
Stk. 2. Ethvert medlem af kommunalbestyrelsen , der har forlangt sin afvigende mening vedrørende planforslaget tilført rådets beslutningsprotokol, kan forlange, at den afvigende mening offentliggøres samtidig med forslaget tillige med en kort begrundelse, der affattes af medlemmet. Samme ret har et udvalgsmedlem vedrørende planforslag, der vedtages af et stående udvalg eller økonomiudvalget.
*Stk. 3.*Kommunalbestyrelsen fastsætter en frist på mindst 8 uger for fremsættelse af indsigelser m.v. mod planforslaget.[15]

§ 25. Samtidig med offentliggørelsen efter § 24 sendes planforslaget til erhvervs- og vækstministeren og øvrige statslige, regionale og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget, og til den berørte nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker.
Stk. 2 Forslag til kommuneplaner og lokalplaner, der omfatter områder med kulturmiljøinteresser, skal samtidig med offentliggørelsen sendes til det lokale kulturmiljøråd.

§ 26. Samtidig med offentliggørelsen efter § 24 af et forslag til lokalplan skal kommunalbestyrelsen give skriftlig underretning herom til:
1) ejerne af de ejendomme, der er omfattet af forslaget, og lejerne i og brugerne af disse ejendomme,
2) ejerne af ejendomme uden for forslagets gyldighedsområde og lejerne i og brugerne af sådanne ejendomme i den udstrækning, hvor forslaget efter kommunalbestyrelsens skøn har væsentlig betydning for dem, og
3) de foreninger og lignende med lokalt tilhørsforhold og klageberettigede landsdækkende foreninger og organisationer, jf. § 59, stk. 2, som over for kommunalbestyrelsen har fremsat skriftlig anmodning om at blive underrettet om lokalplanforslag.
Stk. 2. Hvis forslaget indeholder bestemmelser om servitutbortfald efter § 15, stk. 2, nr. 17, skal kommunalbestyrelsen så vidt muligt give underretning herom til de påtaleberettigede efter servitutdokumentet.
Stk. 3. Underretningen skal oplyse om fristen efter § 24, stk. 3, og indeholde eventuelle mindretalsudtalelser efter § 24, stk. 2, samt oplyse om reglerne i § 17.

§ 27. Efter udløbet af fristen efter § 24, stk. 3, kan regionsrådet henholdsvis kommunalbestyrelsen vedtage forslaget endeligt, jf. dog § 3, stk. 5, og §§ 28, 29, 29a og 29 b. Hvis der rettidigt er fremsat indsigelser m.v. mod et lokalplanforslag, kan vedtagelsen af lokalplanen tidligst ske 4 uger efter udløbet af indsigelsesfristen.
Stk. 2. I forbindelse med den endelige vedtagelse af planen kan der foretages ændring af det offentliggjorte planforslag. Berører ændringen på væsentlig måde andre myndigheder eller borgere end dem, der ved indsigelse har foranlediget ændringen, kan vedtagelsen af planen ikke ske, før de pågældende har fået lejlighed til at udtale sig. Ved væsentlige ændringer i et forslag til kommuneplan skal erhvervs og vækstministeren have lejlighed til at udtale sig.

Kommunalbestyrelsen fastsætter en frist herfor. Hvis ændringen er så omfattende, at der reelt foreligger et nyt planforslag, skal dette offentliggøres m.v. efter reglerne i §§ 24-26.

§ 28. Et planforslag kan ikke vedtages endeligt, hvis en myndighed efter reglerne i §§ 29, 29 a, 29 b eller 29 c har modsat sig dette skriftligt over for regionsrådet henholdsvis kommunalbestyrelsen inden udløbet af fristen efter § 24, stk. 3, eller § 27, stk. 2. Forslaget kan herefter først vedtages, når der er opnået enighed mellem parterne om de nødvendige ændringer.
Stk. 2. Kan de involverede myndigheder ikke nå til enighed i sager, hvor der er gjort indsigelse efter § 29, stk. 3, §§ 29 a og 29 c, kan spørgsmålet indbringes for erhvervs- og vækstministeren.
Stk. 3. Indsigelser efter §§ 29, 29 a, 29 b eller 29 c skal være begrundede og indeholde en henvisning til, at indsigelsen har den i stk. 1 angivne virkning.

§ 29. Erhvervs- og vækstministeren skal fremsætte indsigelse over for, et forslag til kommuneplan og ændringer til en kommuneplan, der ikke er i overensstemmelse med overordnede interesser. Pligten gælder dog ikke, hvis forholdet er af underordnet betydning.
Stk. 2. Erhvervs- og vækstministeren skal fremsætte indsigelse mod forslag til lokalplaner for arealer i kystnærhedszonen, hvis planforslaget er i strid med bestemmelserne i § 5 a, stk. 1, § 5 b, § 11 f eller § 16, stk. 3. Pligten gælder dog ikke, hvis forholdet er af underordnet betydning i forhold til de nationale planlægningsinteresser i kystområderne, jf. § 1.
Stk. 3. En statslig myndighed kan fremsætte indsigelse mod et lokalplanforslag ud fra de særlige hensyn, som myndigheden varetager.

§ 29 a. Regionsrådet kan gøre indsigelse over for forslag til kommuneplaner og ændringer af kommuneplaner, hvis planforslaget er i strid med den regionale råstofplan, jf. § 5 a i lov om råstoffer.
Stk. 2. Regionsrådet skal underrette erhvervs- og vækstministeren om indsigelser efter stk. 1. Ophæver regionsrådet en indsigelse, skal erhvervs- og vækstministeren ligeledes underrettes.

§ 29 b. En kommunalbestyrelse kan fremsætte indsigelse mod en nabokommunes planforslag, hvis forslaget har væsentlig betydning for kommunens udvikling.
Stk. 2. En kommunalbestyrelse i hovedstadsområdet kan fremsætte indsigelse over for planforslag fra andre kommuner i hovedstadsområdet, hvis forslaget har væsentlig betydning for kommunens udvikling.
Stk. 3. Uafklarede spørgsmål efter stk. 1 og 2 kan af parterne indbringes for erhvervs- og vækstministeren, der træffer afgørelse.

§ 29 c. Den berørte nationalparkfond kan fremsætte indsigelse over for et planforslag, hvis forslaget har væsentlig betydning for nationalparkens udvikling.

§ 30. Kommunalbestyrelsen foretager offentlig bekendtgørelse om den endelige vedtagelse af planen og sender denne til de myndigheder, som er nævnt i § 25. Offentlig bekendtgørelse kan ske udelukkende digitalt. Planen skal være offentligt tilgængelig.
Stk. 2. Den offentlige bekendtgørelse om kommuneplaner og ændringer hertil og lokalplaner skal indeholde oplysning om reglerne i henholdsvis § 12, stk. 2 og 3, og § 18.

§ 31. Samtidig med offentliggørelsen efter § 30 af en lokalplan sender kommunalbestyrelsen et eksemplar af den offentliggjorte bekendtgørelse til
1) ejere af ejendomme, der er omfattet af planen,
2) enhver, der rettidigt har fremsat indsigelser m.v. mod planforslaget, og
3) de myndigheder, der er nævnt i § 25, og de foreninger, der er nævnt i § 26, stk. 1, nr. 3.

§ 31 a. Erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte regler om, at kommunalbestyrelsens pligt til i henhold til § 23 a, stk. 1 og 6, § 25, stk. 1, § 30, stk. 1, og § 31, stk. 1, nr. 3, at sende planer, planforslag og kommuneplanstrategier til de myndigheder, hvis interesser berøres, skal opfyldes ved, at kommunalbestyrelsen sender planen, planforslaget eller strategien digitalt til det register, som erhvervs- og vækstministeren har oprettet i medfør af § 54 b, sammen med oplysning om, hvilke myndigheder der skal orienteres.

§ 32. Et forslag til lokalplan bortfalder, hvis det ikke er vedtaget inden 3 år efter offentliggørelsen.
Stk. 2. En lokalplan bortfalder, hvis den ikke er offentligt bekendtgjort efter § 30 inden 8 uger efter den endelige vedtagelse.

§ 33. Kommunalbestyrelsen kan beslutte at ophæve
1) byplanvedtægter og lokalplaner for arealer, der tilbageføres til landzone, og lokalplaner for landzonearealer, når en planlægning for området ikke længere findes nødvendig, og
2) byplanvedtægter og lokalplaner for byzoner og sommerhusområder, når udviklingen inden for byplanvedtægtens eller lokalplanens område ikke længere gør det muligt at administrere tilladelser m.v. uden anvendelse af § 14 og § 19, idet områdets hidtidige zonestatus opretholdes.
Beslutning efter stk. 1, nr. 1, kan først træffes, efter at ejere af de berørte arealer har haft mulighed for at udtale sig. Kommunalbestyrelsen fastsætter en frist herfor på mindst 8 uger. Beslutning efter stk. 1, nr. 2, kan først træffes, efter at kommunalbestyrelsen har offentliggjort forslag til ophævelse med ledsagende forklaring af de retlige og faktiske konsekvenser heraf. § 26, stk. 1, nr. 1 og 2, finder tilsvarende anvendelse. Derudover skal der gives underretning til påtaleberettigede efter servitutter, som skønnes at blive berørt af forslaget. Kommunalbestyrelsen fastsætter en frist på mindst 8 uger for fremsættelse af indsigelser m.v. mod forslaget om ophævelse.
Stk. 3. Efter udløbet af fristen i stk. 2, 6. pkt., kan kommunalbestyrelsen vedtage forslaget om ophævelse.
Stk. 4. Kommunalbestyrelsen giver underretning om beslutningen om ophævelse efter stk. 3, jf. stk. 1, nr. 1, til erhvervs- og vækstministeren og vedkommende ejere. Kommunalbestyrelsen offentliggør beslutningen om ophævelse efter stk. 3, jf. stk. 1, nr. 2, og giver underretning om beslutningen i overensstemmelse med § 31, nr. 1 og 2, til eventuelle påtaleberettigede efter servitutter og til erhvervs- og vækstministeren.
Stk. 5. Kommunalbestyrelsen indberetter digitalt oplysninger om ophævede byplanvedtægter og lokalplaner til det register, som erhvervs- og vækstministeren har oprettet i medfør af § 54 b.

Kapitel 6 a
Lokal Agenda 21
§ 33 a. Regionsråd og kommunalbestyrelser skal inden udgangen af den første halvdel af den kommunale og regionale valgperiode offentliggøre en redegørelse for deres strategi for regionens henholdsvis kommunens bidrag til en bæredygtig udvikling i det 21. århundrede med oplysninger om, hvordan der skal arbejdes helhedsorienteret, tværfagligt og langsigtet, og hvordan befolkningen, virksomheder, organisationer og foreninger vil blive inddraget i arbejdet (lokal Agenda 21). Offentliggørelse kan ske udelukkende digitalt.
Stk. 2. Strategien skal for regionsrådets vedkommende indeholde regionsrådets politiske målsætninger for det fremtidige arbejde inden for følgende indsatsområder:
1) Mindskelse af miljøbelastningen,
2) fremme af en bæredygtig regional udvikling,
3) inddragelse af befolkningen og erhvervslivet i det lokale Agenda 21-arbejde og
4) fremme af et samspil mellem beslutningerne vedrørende miljømæssige, trafikale, erhvervsmæssige, sociale, sundhedsmæssige, uddannelsesmæssige, kulturelle og økonomiske forhold.
Stk. 3. Strategien skal for kommunalbestyrelsens vedkommende indeholde kommunalbestyrelsens politiske målsætninger for det fremtidige arbejde inden for følgende indsatsområder:
1) Mindskelse af miljøbelastningen,
2) fremme af en bæredygtig byudvikling og byomdannelse,
3) fremme af biologisk mangfoldighed,
4) inddragelse af befolkningen og erhvervslivet i det lokale Agenda 21-arbejde og
5) fremme af et samspil mellem beslutningerne vedrørende miljømæssige, trafikale, erhvervsmæssige, sociale, sundhedsmæssige, uddannelsesmæssige, kulturelle og økonomiske forhold.
Stk. 4. Den i stk. 1 nævnte redegørelse skal samtidig med offentliggørelsen sendes til erhvervs- og vækrtsministeren.

§ 33 b. Erhvervs- og vækstministeren giver hvert fjerde år en redegørelse for det lokale Agenda 21-arbejde i regioner og kommuner til et af Folketinget nedsat udvalg. Redegørelsen skal tilvejebringes i samarbejde med de kommunale organisationer.

Affaldsbekendtgørelsen (nr. 1309 af 18. december 2012)
§ 16. For at give offentligheden mulighed for tidligt og på en effektiv måde at udtale sig, inden affaldsplanen vedtages, skal kommunalbestyrelsen foretage offentlig annoncering i lokale blade af forslag til affaldsplan eller ændringer af affaldsplan. Annonceringen skal som minimum indeholde oplysning om:
1) Kommunalbestyrelsens adresse.
2) Oplysning om, at enhver har ret til at se forslaget til planen eller ændringer af planen.
3) Oplysning om, at enhver har ret til at kommentere forslaget inden for en frist på minimum 8 uger fra annonceringen, samt oplysning om, hvortil kommentarer og spørgsmål kan rettes.

§ 17. Kommunalbestyrelsen foretager offentlig annoncering i lokale blade af planens vedtagelse og af de begrundelser og overvejelser, der ligger til grund for planens vedtagelse, herunder om processen for offentlighedens deltagelse. Affaldsplanen skal være offentlig tilgængelig og formidles elektronisk til offentligheden, jf. bekendtgørelse om aktiv formidling af miljøoplysninger.

§ 18. I det omfang kommunalbestyrelsens faktiske forvaltningsvirksomhed (driftsherreopgaver) efter denne bekendtgørelse varetages af et kommunalt fællesskab, kan planlægningen foretages af det kommunale selskab.

Bekendtgørelse nr. 528 af 27. maj 2016 om håndtering af udvindingsaffald

§ 21. Godkendelsesmyndigheden foretager offentlig annoncering af forslag til en ekstern beredskabsplan eller forslag til en revideret ekstern beredskabsplan.
Stk. 2. Annonceringen kan ske udelukkende digitalt på kommunens hjemmeside. Annonceringen skal som minimum indeholde følgende oplysninger:
1) Godkendelsesmyndighedens adresse.
2) Retten til at se forslag til en ekstern beredskabsplan eller forslag til en revideret ekstern beredskabsplan.
3) Retten til at kommentere forslaget inden for en frist på minimum 4 uger fra annonceringen.
4) Hvilken myndighed kommentarer og spørgsmål kan rettes til.
Stk. 3. Godkendelsesmyndigheden afventer resultatet af høringen efter stk. 1 inden udarbejdelse af en ekstern beredskabsplan.

§ 22. Godkendelsesmyndigheden bekendtgør ved offentlig annoncering, at oplysninger om sikkerhedsforanstaltninger og om, hvad der skal gøres i tilfælde af uheld, er tilgængelig for offentligheden. Annonceringen kan ske udelukkende digitalt på godkendelsesmyndighedens hjemmeside.
Stk. 2. Annonceringen efter stk. 1 skal indeholde de oplysninger, der fremgår af bilag 9.
Stk. 3. Godkendelsesmyndigheden revurderer de i stk. 2 nævnte oplysninger hvert 3. år og ajourfører om nødvendigt oplysningerne.

Jordforureningsloven (lovbekendtgørelse nr. 1190 af 27. september 2016)

§ 18
Regionsrådet udarbejder en oversigt over den offentlige indsats. Oversigten skal revideres en gang om året. Oversigten skal være i overensstemmelse med regler om indsatsprogram udstedt med hjemmel i lov om vandplanlægning og Natura 2000-planen efter miljømålsloven.
Stk. 2. Regionsrådet inddrager offentligheden forud for udarbejdelse af den endelige oversigt. Inddragelse af offentligheden kan ske udelukkende ved digital annoncering.
Stk. 3. Oversigten medfører ingen rettigheder eller pligter for ejere.

§ 19. Oversigten skal indeholde en angivelse af, på hvilke arealer der skal foretages undersøgelser eller afværgeforanstaltninger, herunder oprydning. Oversigten skal angive en prioritering af indsatsen, og den skal indeholde en økonomisk oversigt. Regionsrådet skal iværksætte den fornødne indsats for at opfylde regler om indsatsprogram udstedt med hjemmel i lov om vandplanlægning og indsatsprogrammet efter Natura 2000-planen.

Bekendtgørelse om nr. 1434 af 13. december 2006 om inddragelse af offentligheden ved regionsrådets udarbejdelse af oversigt over undersøgelses- og afværgeindsatsen i forhold til jord- og grundvandsforureninger

§ 1. Regionsrådet skal foretage offentlig annoncering af, at udkastet til den årligt reviderede oversigt over den offentlige undersøgelses- og afværgeindsats i forhold til jord- og grundvandsforureninger, jf. lovens § 18, stk. 1, og § 19, foreligger, samt at der inden for en frist på mindst 4 uger efter offentliggørelsen er adgang til at kommentere det fremlagte udkast over for regionsrådet.
Stk. 2. Regionsrådet skal endvidere foretage offentlig annoncering, når oversigten er endeligt udarbejdet. Oversigten skal være offentligt tilgængelig.

§ 2. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2007 og har virkning for oversigter, der udarbejdes efter denne dato.

Spildevandsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse nr. 726 af 1. juni 2016 om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4, som ændret senest ved bekendtgørelse nr. 97 af 30. januar 2013)
Kapitel 4
Behandling af forslag til og vedtagelse af spildevandsplan
§ 6. Kommunalbestyrelsens forslag til spildevandsplan skal forhandles med spildevandsforsyningsselskaber i kommunen.
Stk.2. Kommunalbestyrelsens forslag til spildevandsplan skal efter forhandling offentliggøres med oplysning om, at der inden for en frist på mindst 8 uger efter offentliggørelsen er adgang til at kommentere det fremlagte forslag over for kommunalbestyrelsen.
Stk.3. Offentliggørelse kan ske udelukkende på kommunens hjemmeside.

§ 7. Kommunalbestyrelsen offentliggør den vedtagne spildevandsplan. Offentliggørelse kan ske udelukkende på kommunens hjemmeside.

Bekendtgørelse nr. 912 af 27. juni 2016 om indsatsplaner[16]
§ 5. Kommunalbestyrelsen skal offentliggøre forslag til indsatsplan og samtidig høre
1) ejere og lejere af de ejendomme, der er omfattet af retningslinjer eller foranstaltninger i forslag til indsatsplan,
2) ejere og lejere af ejendomme, der ikke er omfattet af retningslinjer eller foranstaltninger i forslaget til indsatsplan, hvis forslaget efter kommunalbestyrelsens skøn har betydning for dem,
3) berørte kommunalbestyrelser og regionsråd,
4) Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning,
5) koordinationsforum, samt
6) berørte almene vandforsyninger og samarbejder, hvori indgår en eller flere berørte ejere af almene vandforsyning.
Stk. 2. Offentliggørelse i henhold til stk. 1, kan ske udelukkende på kommunens hjemmeside.
Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte en frist på mindst 12 uger for fremsættelse af indsigelser m.v. mod forslag til indsatsplan.

§ 6. Inden vedtagelse skal kommunalbestyrelsen forelægge det reviderede forslag til indsatsplan for koordinationsforummet til orientering.
Stk. 2. Efter vedtagelsen af indsatsplanen underretter kommunalbestyrelsen de berørte parter i overensstemmelse med vandforsyningslovens § 13 b.
Stk. 3. Kommunalbestyrelsen vedtager forslag til indsatsplan senest 2 år efter miljø- og fødevareministeren har udpeget indsatsområdet. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kan i helt særlige tilfælde træffe afgørelse om forlængelse af fristen i 1. pkt. for en kommunalbestyrelses vedtagelse af indsatsplanen..
Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan efter bestemmelserne i §§ 1 – 5 ændre eller ophæve allerede vedtagne indsatsplaner.

.

[16] Fra 1. februar 2017 er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning og Miljøstyrelsen samlet til én styrelse med ansvar for miljøet. Den nye styrelse viderefører navnet Miljøstyrelsen. Lovgivningen forventes at blive tilpasset det nye navn i løbet af foråret 2017.

Lov om vandplanlægning (lovbkg. nr. 126 af 26. januar 2017)

§ 27. Vandområdeplaner efter § 26 skal revideres og ajourføres hvert sjette år.
Stk. 2. Miljø- og Fødevareministeren skal senest 3 år før hver planperiode offentliggøre et udkast til arbejdsprogram, der har til formål at orientere om arbejdsprocessen for tilvejebringelsen af vandområdeplanen, herunder en tidsplan for tilvejebringelse af vandområdeplanen samt en redegørelse for høringsprocessen. Ministeren fastsætter en høringsfrist på 6 måneder. Efter udløbet af høringsfristen offentliggør ministeren et endeligt arbejdsprogram.
Stk. 3. Miljø- og Fødevareministeren skal senest 2 år før hver planperiode offentliggøre en basisanalyse, jf. § 6.
Stk. 4. Miljø- og Fødevareministeren skal senest 2 år før hver planperiode offentliggøre en foreløbig oversigt over de væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver, som skal løses. Ministeren fastsætter en høringsfrist på 6 måneder. Efter udløbet af høringsfristen offentliggør ministeren en endelig oversigt over de væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver, som skal løses.
Stk. 5. Miljø- og Fødevareministeren skal senest 1 år før hver planperiode offentliggøre udkast til vandområdeplaner for planperioden. Ministeren fastsætter en høringsperiode på 6 måneder. Efter udløbet af høringsfristen offentliggør ministeren endelige vandområdeplaner.

§ 28. Miljø- og Fødevareministeren skal senest 1 år før hver planperiode offentliggøre udkast til regler om miljømål, jf. § 7, stk. 1, for planperioden. Der fastsættes en høringsfrist på 6 måneder. Efter udløbet af høringsfristen fastsætter ministeren reglerne.
Stk. 2. Udkast til ændring af regler om miljømål fastsat efter stk. 1 skal i offentlig høring i mindst 8 uger, før ændringerne kan fastsættes. I særlige tilfælde kan fristen dog fraviges.

§ 29. Miljø- og Fødevareministeren skal senest 1 år før hver planperiode offentliggøre udkast til regler om indsatsprogrammer, jf. § 19, stk. 1, for planperioden. Der fastsættes en høringsfrist på 6 måneder. Efter udløbet af høringsfristen fastsætter ministeren reglerne.
Stk. 2. Udkast til ændring af regler om indsatsprogrammer fastsat efter stk. 1 skal i offentlig høring i mindst 8 uger, før ændringerne kan fastsættes. I særlige tilfælde kan fristen dog fraviges.

§ 30. Miljø- og Fødevareministeren udarbejder senest 3 år efter offentliggørelsen af vandområdeplaner eller ajourføring heraf, jf. § 27, stk. 1, for hvert vandområdedistrikt en statusrapport om de fremskridt, der er gjort med gennemførelse af indsatsprogrammet.
Stk. 2. Miljø- og Fødevareministeren kan anmode kommunalbestyrelsen om oplysninger til brug for udarbejdelse af statusrapporten, jf. stk. 1, herunder bestemme, i hvilken form oplysningerne skal fremsendes

Miljømålsloven Lovbkg. nr 119 af 26. januar 2017
Naturplanlægningens tilvejebringelse
§ 42 a. Natura 2000-planen udarbejdes efter forudgående drøftelse med de berørte statslige, kommunale og regionale myndigheder og med inddragelse af nationalparkbestyrelser, foreninger, organisationer og lodsejere, som har en væsentlig interesse i planen.

§ 43. Miljø- og fødevareministeren offentliggør ved annoncering et forslag til Natura 2000-plan. Offentlig annoncering kan ske udelukkende digitalt. Ved annonceringen oplyser ministeren om høringsfristen, jf. stk. 4. Forslaget skal være offentligt tilgængeligt.
Stk.2. Offentliggørelsen skal ske senest 1 år efter offentliggørelsen af basisanalysen, jf. § 40, stk. 2.
Stk. 3. Samtidig med offentliggørelsen efter stk. 1 sendes forslag til Natura 2000-plan til statslige, regionale og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget.
Stk. 4. Ministeren fastsætter en frist på mindst 12 uger for indgivelse af høringssvar vedrørende planforslaget.

§ 44. (Ophævet)

§ 45. Efter udløbet af fristen i § 43, stk. 4, vedtager miljø- og fødevareministeren Natura 2000-planen endeligt.
Stk. 2. Hvis det offentliggjorte forslag til Natura 2000-plan ændres væsentligt, kan miljø- og fødevareministeren ikke vedtage planen, før der har været gennemført en ny offentlig høring over ændringerne. Høringsfristen fastsættes til mindst 4 uger. § 43, stk. 1, finder tilsvarende anvendelse. Hvis ændringerne er så omfattende, at der reelt foreligger et nyt forslag til Natura 2000-plan, finder § 43, stk. 1, 3 og 4, anvendelse.
Stk. 3. Ministeren sørger efter udløbet af fristen i § 43, stk. 4, og fristen i stk. 2 for offentlig annoncering af den vedtagne Natura 2000-plan. Offentlig annoncering kan ske udelukkende digitalt. Ved annonceringen skal der gives

klagevejledning og oplysning om klagefrist. Planen sendes samtidig til de regionale, kommunale og statslige myndigheder, hvis interesser berøres.

§ 46. Miljø- fødevareministeren reviderer Natura 2000-planen hvert 6. år.
Stk. 2. Indsatsprogrammet kan ændres i planperioden. Ved udarbejdelse og vedtagelse af ændringer følges proceduren i § 43 og § 45, jf. 3*3.* Ændringer, som ikke er væsentlige, kan foretages uden høring og offentliggøres efter vedtagelsen. Offentlig annoncering kan ske udelukkende digitalt.

§ 46 a. Den kommunale handleplan skal indeholde:
1) Prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag.
2) Forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
3) Oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevareministeriet og offentlige lodsejere. Handleplanen skal være i overensstemmelse med Natura 2000-planen.
Stk. 3. Handleplanen skal ikke omfatte offentligt ejede arealer, når der for sådanne arealer udarbejdes en plan for forvaltningsindsatsen, der er i overensstemmelse med de fastsatte mål for naturtilstanden. I disse tilfælde skal handleplanen ledsages af en beskrivelse af denne forvaltningsindsats, som tillige indgår i den i stk. 1, nr. 3, nævnte oversigt.
Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal sikre gennemførelse af en vedtaget handleplan.
Stk. 5. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte nærmere regler om handleplanens indhold og tilvejebringelse.

§ 46 b. Kommunalbestyrelsen vedtager senest 6 måneder efter Natura 2000-planens offentliggørelse, jf. § 45, stk. 3, eller offentliggørelse af en ændring efter § 46, stk. 2, et forslag til en handleplan, herunder ændring af handleplan. Offentlig annoncering kan ske udelukkende digitalt. Kommunalbestyrelsen annoncerer forslaget offentligt og oplyser om fristen efter stk. 2. Forslaget skal være offentligt tilgængeligt.
Stk. 2. Kommunalbestyrelsen fastsætter en frist på mindst 8 uger for indgivelse af høringssvar vedrørende forslaget til handleplan og fremsættelse af indsigelser efter § 46 d, stk. 1, og § 46 e, stk. 1.
Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan ændre en vedtaget handleplan i planperioden. Kommunalbestyrelsen skal foretage ændringer, hvis de er nødvendige for at gennemføre en vedtaget ændring af Natura 2000-planens indsatsprogram, jf. § 46, stk. 2. Kommunalbestyrelsen offentliggør forslag til ændring af handleplan efter reglerne i stk. 1, 2.-4. pkt., og fastsætter en frist på mindst 8 uger for indgivelse af høringssvar vedrørende forslaget til ændring af planen og fremsættelse af indsigelser efter § 46 d, stk. 1, og § 46 e, stk. 1, jf. dog § 46 c, stk. 6.

§ 46 c. Kommunalbestyrelsen vedtager senest 1 år efter Natura 2000-planens offentliggørelse den endelige handleplan.
Stk. 2. Hvis det offentliggjorte forslag til handleplan ændres væsentligt, kan kommunalbestyrelsen ikke vedtage planen, før der har været gennemført en ny offentlig høring over ændringerne. Kommunalbestyrelsen fastsætter en frist på mindst 4 uger for indgivelse af høringssvar og fremsættelse af indsigelser efter § 46 d, stk. 1, og § 46 e, stk. 1. § 46 d og § 46 e finder tilsvarende anvendelse.
Stk. 3. Hvis ændringen er så omfattende, at der reelt foreligger et nyt forslag til handleplan, finder § 46 b, § 46 d og § 46 e anvendelse, og fristen i stk. 1 forlænges med 3 måneder.
Stk. 4. Kommunalbestyrelsen sørger efter udløbet af fristen i stk. 2 og § 46 b, stk. 2, for offentlig annoncering af den vedtagne handleplan. Offentlig annoncering kan ske udelukkende digitalt. Ved annoncering skal der gives klagevejledning og oplysning om klagefrist. Den vedtagne handleplan skal være offentligt tilgængelig.
Stk. 5. Kommunalbestyrelsen kan ændre en vedtaget handleplan efter udløbet af fristen i § 46 b, stk. 3, jf. dog stk. 2 og 3, og §§ 46 d og 46 e.
Stk. 6. Kommunalbestyrelsen kan vedtage ændringer af en vedtaget handleplan, som ikke er væsentlige, uden forudgående offentliggørelse og høring.
Stk. 7. Kommunalbestyrelsen sørger for offentlig annoncering af ændringer af en vedtaget handleplan vedtaget efter stk. 5 og 6. Stk. 4, 2.-4. pkt. finder tilsvarende anvendelse.

§ 46 d. Et forslag til handleplan kan ikke vedtages, hvis andre berørte kommunalbestyrelser har modsat sig dette skriftligt over for kommunalbestyrelsen inden udløbet af fristen efter § 46 b, stk. 2. Forslaget kan herefter først vedtages, når der er opnået enighed mellem parterne om de nødvendige ændringer.
Stk. 2. En indsigelse efter stk. 1 skal være begrundet.
Stk. 3. Såfremt der ikke kan opnås enighed blandt de berørte kommunalbestyrelser, jf. stk. 1, om den nærmere udformning af handleplanen for det konkrete Natura 2000-område, jf. § 46 a, forelægges sagen for miljøministeren, som herefter træffer afgørelse.

§ 46 e. Miljø- og fødevareministeren kan til varetagelse af statslige interesser eller opfyldelse af internationale forpligtelser fremsætte indsigelse mod et forslag til handleplan inden udløbet af fristen efter § 46 b, stk. 2. Forslaget kan herefter først vedtages, når der er opnået enighed mellem parterne om de nødvendige ændringer.
Stk. 2. Såfremt der ikke ved forhandling kan opnås enighed, træffer ministeren afgørelse.

§ 47. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om offentliggørelse af Natura 2000-planen, kommunale handleplaner og forslag hertil, herunder om betaling for udlevering af dokumenter.
Stk. 2. Ministeren kan fastsætte regler om, at de kommunale handleplaner og forslag hertil skal sendes til andre, som bliver berørt heraf.

§ 48. Regionsråd, kommunalbestyrelser og statslige myndigheder er ved udøvelse af beføjelser i medfør af lovgivningen bundet af en vedtaget Natura 2000-plan..

Havstrategiloven (lovbekendtgørelse nr. 117 af 26. januar 201728. september 2016)
§ 12. Miljø- og fødevareministeren offentliggør udkast til basisanalyserne, beskrivelserne af god miljøtilstand, fastsættelsen af miljømål og dertil knyttede indikatorer, overvågningsprogrammerne og indsatsprogrammerne. Ved offentliggørelsen oplyser ministeren om indsigelsesfristen, jf. stk. 3.
Stk. 2. Samtidig med offentliggørelsen efter stk. 1 sendes udkastene til statslige, regionale og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af udkastene.
Stk. 3. Fristen for fremsættelse af indsigelser er 12 uger regnet fra datoen for offentliggørelsen.

§ 13. Efter udløbet af fristen i § 12, stk. 3, træffer miljø- og fødevareministeren afgørelse om basisanalyserne, beskrivelserne af god miljøtilstand, fastsættelsen af miljømål og dertil knyttede indikatorer, overvågningsprogrammerne og indsatsprogrammerne.
Stk. 2. Hvis der i forbindelse med afgørelser efter stk. 1 foretages væsentlige ændringer, kan ministeren ikke træffe afgørelse om de enkelte dele af havstrategierne, før eventuelle berørte parter har haft lejlighed til at udtale sig herom. Ministeren fastsætter en frist herfor. Hvis ændringerne er så omfattende, at der reelt foreligger nye udkast, skal procedurerne i § 12 følges.
Stk. 3. Ministeren offentliggør afgørelser efter stk. 1. Ved offentliggørelsen skal der gives klagevejledning, herunder oplysning om klagefrist.

Naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelse nr. 121 af 26. januar 2017)
§ 60 b. I forbindelse med sager af større betydning efter § 55, stk. 1 og 2, § 57, stk. 1, og § 60, stk. 1, informeres og inddrages den berørte offentlighed i beslutningsprocessen.
Stk. 2. Miljø- og fødevareministeren fastsætter nærmere regler om, hvorledes information og inddragelse af offentligheden efter stk. 1 skal finde sted. Inddragelse af offentligheden kan ske udelukkende digitalt.

Bekendtgørelse nr. 1779 af 16. december 2015 om offentlighedens inddragelse ved store naturforvaltningsprojekter som ændret ved bekendtgørelse nr. 1328 af 21. december 2011
§ 2. De statslige eller kommunale myndigheder, der træffer beslutning i sagen, skal informere de berørte lodsejere og de lokale myndigheder og inddrager disse i det indledende planlægningsarbejde.

§ 3. Inden beslutning træffes om gennemførelse af et projekt, bekendtgør den besluttende myndighed planerne om projektet og indkalder til offentligt møde om sagen, medmindre der ikke skønnes at være behov herfor. Bekendtgørelse kan ske udelukkende på myndighedens hjemmeside.
Stk. 2. Ved bekendtgørelsen efter stk. 1 fastsætter den besluttende myndighed en frist på mindst 8 uger for fremsættelse af indsigelser m.v. mod planerne om projektet.
Stk. 3. Senest 2 uger inden bekendtgørelsen efter stk. 1 giver den besluttende myndighed skriftlig underretning om hovedindholdet af planerne til:
1) de berørte lodsejere,
2) statslige og kommunale myndigheder, hvis interesse berøres af planerne,
3) følgende foreninger og organisationer, såfremt de har anmodet om underretning:
   a) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i planerne,
   b) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
   c) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når planerne berører sådanne interesser.
Stk. 4. Underretningen skal oplyse om fristen efter stk. 2.

§ 4. Hvis der træffes beslutning om gennemførelse af et projekt, skal den besluttende myndighed inddrage berørte lodsejere, lokale interesseorganisationer samt repræsentanter for lokalsamfundet i planlægningen heraf under projektforløbet f.eks. ved repræsentation i udvalg, følgegrupper m.v.

§ 5. Det lokale statsskovdistrikts brugerråd skal inddrages i forbindelse med projekter på arealer, der ejes af Skov- og Naturstyrelsen eller erhverves af styrelsen som et led i projektets gennemførelse.

Vandforsyningsloven (lovbekendtgørelse nr. 125 af 26. januar 2017.)
Kapitel 3
Planlægning

§ 10. Miljø- og fødevareministeren fastsætter regler, hvorved der udpeges drikkevandsforekomster for hvert vandområdedistrikt.
Stk. 2. Som drikkevandsforekomster skal udpeges
1) forekomster af vand, der anvendes til indvinding af drikkevand, og som gennemsnitligt frembringer mere end 10 m3 om dagen eller leverer vand til mere end 50 personer, og
2) de forekomster af vand, som det er hensigten at anvende hertil.
(…)

§ 11 a. Miljø- og fødevareministeren fastsætter regler, hvorved der udpeges
1) områder med drikkevandsinteresser,
2) områder med særlige drikkevandsinteresser,
3) indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for områderne nævnt i nr. 2,
4) delområder inden for de områder, der er nævnt i nr. 2 og 3, og som er særlig følsomme over for en eller flere typer af forurening (følsomme indvindingsområder), med angivelse af, hvilken eller hvilke typer af forurening de anses for følsomme over for, og
5) delområder inden for de følsomme indvindingsområder, jf. nr. 4, på baggrund af en vurdering af arealanvendelsen, forureningstrusler og den naturlige beskyttelse af vandressourcerne, hvor en særlig indsats til beskyttelse af vandressourcerne er nødvendig til sikring af drikkevandsinteresserne (indsatsområder).
Stk. 2. Ministeren kan fastsætte regler for myndigheders administration i de udpegede områder.

(…)

§ 11 c. Miljø- og fødevareministeren foretager offentlig annoncering af udkast til regler, hvorved der sker udpegninger, jf. § 10 og § 11 a. Offentlig annoncering kan ske udelukkende digitalt. Ministeren fastsætter en frist på mindst 8 uger for fremsættelse af indsigelser.
Stk. 2. Udkast til regler fastsat med hjemmel i § 10 og § 11 a, stk. 1, skal endvidere ledsages af eventuelle miljørapporter udarbejdet efter reglerne i lov om miljøvurdering af planer og programmer.

§ 12. Til at bistå sig ved udarbejdelsen af indsatsplaner, jf. § 13, opretter kommunalbestyrelsen et koordinationsforum bestående af repræsentanter for vandforsyningerne i kommunen, andre berørte myndigheder, jordbruget, industrien og eventuelle andre relevante parter i kommunen.
Stk. 2. Såfremt en indsatsplan udarbejdes i samarbejde med andre kommunalbestyrelser, skal koordinationsforumet omfatte de involverede kommunalbestyrelser.

§ 13. For hvert af de udpegede, jf. § 11 a, stk. 1, nr. 5,, skal kommunalbestyrelsen vedtage en indsatsplan.
Stk.2. Indsatsplanen skal udarbejdes på baggrund af en nærmere kortlægning af arealanvendelse, forureningstrusler og naturlig beskyttelse af de pågældende vandressourcer.
Stk.3. Indsatsplanen skal indeholde en detaljeret opgørelse over behovet for beskyttelse samt retningslinjer og tidsplan for myndighedernes indsats til opnåelse af denne beskyttelse.

§ 13 a. En kommunalbestyrelse kan vedtage en indsatsplan for et område, hvis udpegningen efter § 11 a, stk. 1, nr. 5, er utilstrækkelig til at sikre kommunens vandforsyningsinteresser, jf. dog § 13 b, stk. 2. Bestemmelserne i § 13, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.
Stk.2. En indsatsplan efter stk. 1 må ikke stride mod regler fastsat i medfør af lov om vandplanlægning, vandforsyningsplanen eller indsatsplaner vedtaget efter § 13..

§ 13 b. Kommunalbestyrelsen skal inddrage alle berørte parter i forbindelse med udarbejdelsen af en indsatsplan efter §§ 13 eller 13 a..
Stk.2. En indsatsplan udarbejdet af en kommunalbestyrelse efter § 13 eller § 13 a kan ikke vedtages endeligt, hvis berørte kommunalbestyrelser har modsat sig dette skriftligt over for kommunalbestyrelsen inden 12 uger efter, at de berørte kommunalbestyrelser har modtaget det færdige udkast til planen. Forslaget kan herefter først vedtages, når der er opnået enighed mellem parterne om de nødvendige ændringer.
Stk.3. En indsigelse efter stk. 2 skal være begrundet.
Stk.4. Såfremt der ikke kan opnås enighed blandt de berørte kommunalbestyrelser om den nærmere udformning af indsatsplanen for kommunen, skal regionsrådet efter anmodning indkalde til mægling.
Stk.5. Såfremt der ikke kan opnås enighed, skal regionsrådet forelægge sagen for miljøministeren, som herefter træffer afgørelse.

Stk.6. Når en indsatsplan efter § 13 eller § 13 a er vedtaget, skal de berørte grundejere og andre berørte parter have skriftlig, individuel underretning herom og om indholdet af planen.

§ 13 c. Kommunalbestyrelsen lægger ved afgørelse af sager de retningslinjer til grund, der er givet i en indsatsplan vedtaget efter § 13.
Stk. 2. Kommunalbestyrelsen gennemfører indsatsplaner, som den har vedtaget efter § 13 og § 13 a.

§ 13 d. En kommunalbestyrelse eller en almen vandforsyning kan for at gennemføre en indsatsplan vedtaget efter § 13 eller § 13 a indgå aftale med ejeren af eller indehaveren af andre rettigheder over en ejendom om dyrkningspraksis eller andre restriktioner i arealanvendelsen eller indgå aftale om salg af hele eller dele af ejendommen til kommunen eller den almene vandforsyning. Efter høring af den almene vandforsyning kan det i en aftale indgået af kommunalbestyrelsen bestemmes, at den almene vandforsyning helt eller delvis skal betale det beløb, der ifølge aftalen tilkommer ejeren af eller indehaveren af andre rettigheder over ejendommen under forudsætning af, at den almene vandforsyning har fordel af aftalen.
Stk.2. Den almene vandforsyning skal, inden der indgås aftale efter stk. 1, meddele indholdet af den påtænkte aftale til kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen påser, at aftalen ikke strider mod regler fastsat i medfør af lov om vandplanlægning, eller indsatsplaner vedtaget efter § 13 eller vil vanskeliggøre gennemførelsen af disse planer. Fremsætter kommunalbestyrelsen inden en frist af 2 uger indsigelse mod aftalen, kan denne ikke indgås.
Stk.3. Aftaler efter stk. 1 kan tinglyses med prioritet forud for alle rettigheder i ejendommen. § 119 i lov om offentlige veje finder anvendelse med hensyn til udbetalingen af det aftalte beløb.

§ 14. Kommunalbestyrelsen udarbejder planer for, hvorledes vandforsyningen skal tilrettelægges, herunder hvilke almene vandforsyninger forsyningen skal bygge på, og hvilke forsyningsområder de enkelte almene vandforsyninger skal have. En vandforsyningsplan kan helt eller delvis udarbejdes i samarbejde med andre kommuner.
Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan udarbejde delplaner samt ændringer og tillæg til planerne.
Stk. 3. Miljø- og fødevareministeren kan pålægge kommunalbestyrelsen at udarbejde delplaner samt ændringer og tillæg til planer.
Stk. 4. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte en frist for kommunalbestyrelsens udarbejdelse af planer efter stk. 1 samt for kommunalbestyrelsens udarbejdelse af delplaner og ændringer og tillæg til planer efter stk. 3.

§ 14 a. En vandforsyningsplan efter § 14 må ikke stride mod regler udstedt i medfør af lov om vandplanlægning,, kommuneplanlægningen, forudsætninger fastsat efter § 16, stk. 2, eller en indsatsplan efter § 13.
Stk.2. Almene vandforsyninger må ikke anlægge vandledninger i strid med vandforsyningsplaner.

Bekendtgørelse om vandforsyningsplanlægning [17](bekendtgørelse nr. 831 af 27. juni 2016 om vandforsyningsplanlægning)
§ 4. Efter vedtagelsen af et forslag til vandforsyningsplan sørger kommunalbestyrelsen for offentlig annoncering om vedtagelsen af forslaget med oplysning om fristen for fremsættelse af indsigelser, jf. stk. 2. Annonceringen kan ske udelukkende på kommunens hjemmeside.
Stk. 2. Kommunalbestyrelsen fastsætter en frist på mindst 8 uger for fremsættelse af indsigelser.
Stk. 3. Inden for indsigelsesperioden iværksætter kommunalbestyrelsen en oplysningsvirksomhed.
Stk. 4. Forslaget sendes samtidig til de myndigheder og institutioner, der har været inddraget i sagen, jf. § 2.

[17] Fra 1. februar 2017 er Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning og Miljøstyrelsen samlet til én styrelse med ansvar for miljøet. Den nye styrelse viderefører navnet Miljøstyrelsen. Lovgivningen forventes at blive tilpasset det nye navn i løbet af foråret 2017.

§ 6. Kommunalbestyrelsen sørger for offentlig annoncering af den endelige vedtagelse af planen. Annonceringen skal indeholde oplysning om, at vedtagelsen ikke kan påklages, jf. lovens § 76. Vandforsyningsplanen skal være offentlig tilgængelig.
Stk. 2. Annonceringen kan ske udelukkende på kommunens hjemmeside.

§ 7. §§ 4-6 finder tilsvarende anvendelse på delplaner og på ændringer og tillæg til vedtagne vandforsyningsplaner, jf. dog § 7, stk. 2 og § 8.
Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan dog fastsætte en frist på mindst 4 uger for fremsættelse af indsigelser mod forslag til mindre ændringer og forslag til mindre tillæg til allerede vedtagne vandforsyningsplaner. I disse tilfælde kan kommunalbestyrelsen målrette høringen til alene at omfatte direkte berørte personer, og ikke-almene vandforsyninger, interesserede organisationer og interesserede myndigheder.

§ 8. I forbindelse med udstedelsen af et pålæg efter lovens § 14, stk. 3, kan Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning dispensere fra bestemmelserne i §§ 4 og 5, således at alene de, der berøres af ændringen, skal underrettes om forslaget, og at fristen for indsigelser kan nedsættes til 3 uger.
*Stk. 2***.** Dispensation efter stk. 1, kan ikke påklages

Råstofloven (lovbekendtgørelse nr.1218 af 28. september 2016 om råstoffer)
Kapitel 3
Forekomster på landjorden

Kortlægning og planlægning

§ 5. Regionsrådet udfører en kortlægning af råstofforekomsterne på landjorden.

§ 5 a. Regionsrådet udarbejder en plan for indvinding af og forsyning med råstoffer. Råstofplanen udarbejdes på grundlag af kortlægningen og skal omfatte en periode på mindst 12 år.
Stk. 2. På baggrund af en samlet vurdering af udviklingen i regionen og de hensyn, der er nævnt i § 3, fastlægger regionsrådet overordnede retningslinjer for råstofindvindingen, herunder udlæg af graveområder og råstofinteresseområder i råstofplanen.
Stk. 3. Råstofplanen må ikke stride mod regler eller beslutninger efter § 3 i lov om planlægning, Natura 2000-planer efter miljømålsloven eller regler om indsatsprogram udstedt med hjemmel i lov om vandplanlægning.
Stk. 4. Kommunalbestyrelserne er bundet af råstofplanen i deres planlægning og administration.

§ 6. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte nærmere regler for regionsrådets kortlægning og planlægning efter §§ 5 og 5 a.

§ 6 a. Før udarbejdelsen af et forslag til råstofplan eller ændringer hertil indkalder regionsrådet ideer, forslag m.v. med henblik på planlægningsarbejdet. Indkaldelse sker ved offentlig bekendtgørelse. Offentlig bekendtgørelse kan ske udelukkende digitalt.
Stk. 2. Indkaldelsen skal indeholde en beskrivelse af status på området og beskrivelse af hovedspørgsmål for den kommende planlægning. Indkaldelsen sker med en svarfrist på 8 uger.
Stk. 3. Regionsrådets forslag til råstofplan udsendes i offentlig høring med en frist på 8 uger til at fremsætte indsigelser. Offentlig bekendtgørelse kan ske udelukkende digitalt.
Stk. 4. En råstofplan kan ikke vedtages endeligt, hvis miljø- og fødevareministeren til varetagelse af statslige interesser har modsat sig dette skriftligt over for regionsrådet inden udløbet af indsigelsesfristen. Forslaget kan herefter først vedtages, når der er opnået enighed mellem parterne om de nødvendige ændringer.
Stk. 5. I forbindelse med den endelige vedtagelse af råstofplanen kan der foretages ændring af det offentliggjorte planforslag. Berører ændringen på væsentlig måde andre myndigheder eller borgere end dem, der ved indsigelse har foranlediget ændringen, kan vedtagelsen af planen ikke ske, før de pågældende har fået lejlighed til at udtale sig. Ved væsentlige ændringer i et forslag til råstofplan skal miljø- og fødevareministeren have lejlighed til at udtale sig. Regionsrådet fastsætter en frist herfor. Hvis ændringen er så omfattende, at der reelt foreligger et nyt planforslag, skal dette offentliggøres efter reglerne i stk. 3.
Stk. 6. Regionsrådet sørger for offentlig annoncering af den endeligt vedtagne råstofplan. Ved annonceringen skal der gives klagevejledning og oplysning om klagefrist. Offentlig bekendtgørelse kan ske udelukkende digitalt.Råstofplanen sendes samtidig til miljø- og fødevareministeren samt til øvrige myndigheder, hvis interesser berøres. Råstofplanen skal være offentligt tilgængelig.

Stk. 7. Regionsrådet gennemgår råstofplanen hvert fjerde år i forbindelse med revision af den regionale udviklingsplan for at vurdere, om der er behov for justeringer eller revision. Til brug for vurderingen udarbejdes en redegørelse, som udsendes i offentlig høring i mindst 8 uger. Offentlig bekendtgørelse kan ske udelukkende digitalt. På dette grundlag beslutter regionsrådet, om der er behov for at udarbejde en ny råstofplan.
Stk. 8. Proceduren for udarbejdelse af tillæg til en råstofplan følger bestemmelserne i stk. 1-7.
Stk. 9. Miljø- og fødevareministeren kan i særlige tilfælde pålægge regionsrådet at tilvejebringe en råstofplan med et nærmere bestemt indhold.

Elforsyningsloven, lovbekendtgørelse nr. 418 af 25. april 2016

§ 28. Energinet.dk skal i samarbejde med de øvrige kollektive elforsyningsvirksomheder sikre, at de offentlige forpligtelser, jf. § 8, opfyldes.

Stk. 2. Energinet.dk skal udføre følgende opgaver:

1) Sikre, at der udføres sådanne forsknings- og udviklingsaktiviteter, som er nødvendige for en fremtidig miljøvenlig og energieffektiv transmission og distribution af elektricitet.

2) Udarbejde årlige oversigter og prognoser til brug for markedets aktuelle og potentielle aktører og til belysning af opfyldelsen af offentlige forpligtelser.

3) Samarbejde med systemansvarlige virksomheder i andre lande om etablering af gensidige, ligeværdige principper for elforsyning samt om nettariffer, netadgang og transit, markedsspørgsmål m.v., samkøring af transmissionsforbindelser, herunder håndtering af balance- og kapacitetsproblemer samt indgå nødvendige fælles systemdriftaftaler, som sikrer udnyttelsen af de fordele, som sammenkoblede systemer giver.

4) Varetage opgaver vedrørende miljøvenlig elproduktion ifølge bestemmelserne i kapitel 9 og lov om fremme af vedvarende energi og regler fastsat i medfør af disse bestemmelser.

5) Samarbejde med netvirksomhederne om at sikre netadgang og adgang til transit.

6) Sikre brugerne lige adgang til informationer om adgangen til køb og salg af elektricitet.

7) Etablere og varetage driften af en datahub til håndtering af måledata m.v. og til varetagelse af nødvendige funktioner og kommunikation til brug for elhandelsvirksomhedernes fakturering, herunder formidling af information om elafgifter. Energinet.dk skal sikre, at datahubben understøtter overførsel af aftagenumre, jf. § 72 d, stk. 4 og 5.

8) Indberette oplysninger til datahubben om tariffer og om omkostninger til offentlige forpligtelser, jf. § 8, og via datahubben varsle ændringer i priser og vilkår.

9) Udarbejde en plan for det fremtidige behov for transmissionskapacitet i det sammenhængende elforsyningssystem og transmissionsforbindelser til andre net.

10) Sikre nødvendig om- og nybygning af transmissionsnet i overensstemmelse med transmissionsnetplanlægningen, jf. nr. 9.

11) Fremsende en årlig miljøberetning til energi-, forsynings- og klimaministeren, som redegør for udviklingen i de væsentligste miljøforhold for el- og kraft-varme-produktion inden for det samlede elforsyningssystem.

12) Udarbejde forskrifter for netvirksomhedernes målinger.

13) Udarbejde forskrifter, som er nødvendige for elmarkedets funktion, herunder forskrifter om aktørernes pligter og rettigheder.

14) Varetage opgaver vedrørende betaling for offentlige forpligtelser ifølge §§ 8, 8 a, 8 b og 9 a og regler fastsat i medfør af disse bestemmelser.

15) Sikre, efter pålæg fra energi-, forsynings- og klimaministeren, midlertidig videreførelse af den bevillingspligtige aktivitet i tilfælde af, at en bevilling inddrages i medfør af § 54, stk. 1 eller 4, jf. § 54, stk. 6.

16) Anvende gennemsigtige, ikkediskriminerende, markedsbaserede metoder ved anskaffelse af den energi, den anvender til at udføre sit hverv.

Stk. 3. Energi-, forsynings- og klimaministeren kan fastsætte nærmere regler om indholdet og udførelsen af de opgaver, som påhviler Energinet.dk i medfør af ovenstående bestemmelser.

§ 29. Energinet.dk skal sikre, at der udføres sådanne forsknings-, udviklings- og demonstrationsprojekter, som er nødvendige for udnyttelse af miljøvenlige elproduktionsteknologier, herunder udvikling af et miljøvenligt og sikkert elsystem.
Stk. 2. Energi- forsynings og klimaministeren kan fastsætte regler om de i stk. 1 nævnte projekter, herunder regler om, at en plan herfor skal godkendes, før udgifterne hertil kan pålægges forbrugerne, jf. § 8, stk. 3, nr. 1.

Bekæmpelsesmiddelbekendtgørelsen (jf. bekendtgørelse nr. 1574 af 12. december 2016)

§ 43 . Inden udarbejdelse eller revision af den nationale handlingsplan for reduktion af anvendelsen og afhængigheden af plantebeskyttelsesmidler, jf. kemikalielovens § 44 a, skal Miljøstyrelsen høre offentligheden.
Stk. 2. Miljøstyrelsen foretager offentlig annoncering af et forslag til national handlingsplan eller en revision af denne for at give offentligheden mulighed for tidligt og på en effektiv måde at udetale sig, inden der træffes afgørelse om planen. Annonceringen skal som minimum indeholde oplysning om:
1) Miljøstyrelsens adresse.
2) Oplysning om, at enhver har ret til at se forslaget til den nationale handlingsplan eller revisionen af denne.
3) Oplysning om, at enhver har ret til at kommentere forslaget inden for en fastsat frist på minimum otte uger fra annonceringen, samt oplysning om, hvortil kommentarer og spørgsmål kan rettes.
Stk. 3. Miljøstyrelsen foretager offentlig annoncering af den nationale handlingsplans vedtagelse og af de begrundelser og overvejelser, der ligger til grund for handlingsplanens vedtagelse, herunder om processen for offentlighedens deltagelse. Den nationale handlingsplan skal være offentligt tilgængelig og formidles elektronisk til offentligheden, jf. bekendtgørelse om aktiv formidling af miljøoplysninger.

XX. Muligheder for offentlig deltagelse i politikker vedrørende miljøet

Miljø- og Fødevareministeriet lægger vægt på inddragelse af offentligheden i forbindelse med fastlæggelsen af politikker, planer og programmer vedrørende miljøet. Ved fastlæggelsen af politikker og strategier benytter man sig i vid udstrækning af indledende idémøder og workshops, hvor offentligheden får mulighed for at komme til orde i beslutningsprocessen.

XXIII. Hjemmesider relevante for implementeringen af artikel 7

På www.retsinfo.dk kan følgende regulering, der er relevant for den danske implementering af konventionens art. 7 om offentlig deltagelse i planer, programmer og politikker vedrørende miljøet, findes:

- Affaldsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1309 af 18. december 2012 om affald
- Jordforureningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1190 af 27. september 2016 om forurenet jord
- Bekendtgørelse nr. 1319 af 21. december 2011 om indsatsplaner
- Bekendtgørelse nr. 1779 af 16. december 2015 om offentlighedens inddragelse ved store naturforvaltningsprojekter, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1328 af 21. december 2011
- Bekendtgørelse nr. 1434 af 13. december 2006 om inddragelse af offentligheden ved regionsrådets udarbejdelse af oversigt over undersøgelses- og afværgeindsatsen i forhold til jord- og grundvandsforureninger
- Elforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 418 af 25. april 2016 om elforsyning med senere ændringer

- Lov nr. 425 af 18. maj 2016 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter
- Miljømålsloven: Lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer.
- Naturbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 121 af 26. januar 2017om naturbeskyttelse
- Planloven: Lovbekendtgørelse nr. 1529 af 23. november 2015 om planlægning
- Spildevandsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 726 af 1. juni 2016 om spildevandstilladelser mv. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4
- Vandforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 125 af 26. januar 2017 om vandforsyning mv.
- Råstofloven: Lovbekendtgørelse nr. 1218 af 28. september 2016 om råstoffer.
- Bjørneklobekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 871 af 27. juni 2016 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo.
- Havstrategiloven: Lovbekendtgørelse nr. 1203 af 28. september 2016
- Bekæmpelsesmiddelbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1574af 12. december 2016
- Bekendtgørelse nr. 1318 af 21. december 2011 om vandforsyningsplanlægning
- Lov om frikommuner m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1027 af 20. august 2013 med senere ændringer

XXIV. – XXVI
Artikel 8
Offentlig deltagelse ved udarbejdelse af ministerielle bestemmelser og/eller generelt anvendelige, juridisk bindende, normative instrumenter.

Hver part stræber efter at fremme effektiv offentlig deltagelse på et passende tidspunkt – mens mulighederne stadig er åbne – under offentlige myndigheders udarbejdelse af ministerielle bestemmelser og andre generelt anvendelige juridisk bindende regler, der kan have en væsentlig indvirkning på miljøet. I dette øjemed bør der tages følgende skridt:

a) tidsfrister, der er tilstrækkelige til effektiv offentlig deltagelse, bør fastsættes
b) udkast til regler bør offentliggøres eller på anden måde gøres offentligt tilgængelige
c) offentligheden bør gives mulighed for at fremkomme med kommentarer, enten direkte eller igennem repræsentative høringsorganer

Resultatet af den offentlige deltagelse skal tages i betragtning i videst mulige omfang.

I Danmark følges den faste praksis, at man som alt overvejende hovedregel sender udkast til generelle regler i høring hos en bred vifte af organisationer og myndigheder. Endvidere udarbejdes notater over høringerne, hvor det i hver enkelt tilfælde overvejes, om bemærkninger giver anledning til ændringer. Denne praksis fraviges normalt ikke.

Love og bekendtgørelser på miljø- og landbrugsområdet er som hovedregel i høring i 4 uger.

Offentligheden inddrages som altovervejende hovedregel ved udsendelse af høringsbrev til berørte parter og organisationer mv., forud for fremsættelse af lovforslag eller udstedelse af nye bekendtgørelser mv., ligesom lovforslag ifølge en regeringsbeslutning altid gøres tilgængelige på internettet samtidig med, at de sendes i høring. Alt høringsmateriale samles på en fælles offentlig høringsportal. Oplysning om høringer over Miljø- og Fødevareministeriets udkast til love og bekendtgørelser lægges endvidere altid på den relevante styrelses hjemmeside.

XXVII. Hjemmesider relevante for implementeringen af artikel 8

http://hoeringsportalen.dk/

XXVIII – XXX
Artikel 9
Adgang til klage og domstolsprøvelse

Hvorledes er konventionens art. 9 gennemført i Danmark?

Artikel 9, stk. 1. Hver part sikrer, inden for rammerne af dens nationale lovgivning, at enhver, som mener, at hans eller hendes anmodning om adgang til oplysninger efter artikel 4 ikke er besvaret, urigtigt afslået, enten helt eller delvist, utilstrækkeligt besvaret eller på anden måde ikke behandlet i overensstemmelse med bestemmelserne i denne artikel, har adgang til at få sagen prøvet enten ved en domstol eller ved et andet uafhængigt og upartisk organ, etableret ved lov.

I tilfælde hvor en part giver adgang til sådan prøvelse ved en domstol, sikrer denne, at en sådan person også, uden eller mod beskedent vederlag, har adgang til en hurtig og ved lov etableret procedure, hvorved en offentlig myndighed revurderer sagen eller et uafhængigt og upartisk organ, der ikke er en domstol, prøver sagen.

Endelige afgørelser efter dette stk. 1 er bindende for den offentlige myndighed, der ligger inde med oplysningerne. Der skal gives skriftlig begrundelse, i hvert fald i de tilfælde, hvor adgang til oplysninger er blevet afslået efter denne bestemmelse.

Domstolsprøvelse
Det følger af de almindelige processuelle regler, at enhver, der har en individuel retlig interesse kan anlægge retssag.

Administrativ prøvelse vedr. aktindsigtsspørgsmål samt kære af rettens afgørelser efter miljøoplysningsloven
Efter § 4, stk. 6, i miljøoplysningsloven, kan en afgørelse om aktindsigt påklages til den myndighed, der er klageinstans i forhold til den sag, som anmodningen om aktindsigt vedrører. Afslag på anmodning om aktindsigt, der er meddelt af et organ eller af forsyningsvirksomheder omfattet af loven, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, der er en funktionelt uafhængig klageinstans. [18]

Efter miljøoplysningslovens § 4 b skal klagen indgives skriftligt til den myndighed, det organ eller den forsyningsvirksomhed, der har truffet afgørelsen. Myndigheden, organet eller forsyningsvirksomheden skal, hvis den vil fastholde afgørelsen, snarest og som udgangspunkt ikke senere end 3 uger efter modtagelsen af klagen videresende klagen til klageinstansen. Klagen skal ved videresendelsen være ledsaget af den påklagede afgørelse, de dokumenter, der er indgået i sagens bedømmelse, og en udtalelse fra myndigheden med myndighedens bemærkninger til sagen og de anførte klagepunkter

[18] I juni 2016 er der indgået en politisk aftale, hvor det blev besluttet at nedlægge Natur- og Miljøklagenævnet samt Fødevareministeriets Klagecenter og i stedet etablere to nye klagenævn for henholdsvis planlovsområdet (planlovsklagenævn) og natur-, miljø- og fødevareområdet (Miljø- og Fødevareklagenævn). Lovene tilknyttet de nye klagenævn er trådt i kraft 1. februar 2017. Klageadgangsbestemmelsen i miljøoplysningsloven er således blivet tilpasset. Der ændres ikke ved på hvad, der kan påklages, hvem, der kan klage, og hvem, der har partsstatus.

Klageadgangen suppleres af de ulovbestemte forvaltningsretlige principper, herunder princippet om, at borgerne efter omstændighederne har retskrav på, at myndigheden genoptager en sag og realitetsbehandler den på ny. Der er endvidere adgang til at indbringe sager for Folketingets Ombudsmand og de myndigheder, der fører tilsyn med kommunerne.

Efter miljøoplysningslovens § 5 a, stk. 2, gælder bl.a. retsplejelovens § 41 e i forhold til rettens afgørelser efter miljøoplysningslovens § 5 a, stk. 1. Dette indebærer, at de nævnte afgørelser kan påkæres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37.

Dertil kommer, at Folketingets Ombudsmand har en særlig fremtrædende rolle ved prøvelse af aktindsigtssager.

Vedr. skriftlighedskravet og bindende afgørelser se under art. 9, stk. 4.

Art. 9, stk. 2. Hver part sikrer, inden for rammerne af dens nationale lovgivning, at medlemmer af den berørte offentlighed

a) som har tilstrækkelig interesse, eller, alternativt,

b) hvis en parts administrative regler stiller krav herom, som hævder, at en rettighed er krænket,

har adgang til ved en domstol og/eller et andet ved lov etableret uafhængigt og upartisk organ at få prøvet den materielle og processuelle lovlighed af enhver afgørelse, handling eller undladelse, der er omfattet af bestemmelserne i artikel 6 og, hvor der er hjemmel i national ret og, med forbehold for stk. 3 nedenfor, af andre relevante bestemmelser i denne konvention.

Hvad der udgør tilstrækkelig interesse eller en krænkelse af en rettighed fastsættes i overensstemmelse med kravene i national ret og i overensstemmelse med det mål at give den berørte offentlighed vid adgang til klage og domstolsprøvelse inden for rammerne af denne konvention. Med henblik herpå skal den interesse, som en hvilken som helst ikke-statslig organisation, der opfylder de krav, der er fastsat i artikel 2, stk. 5, måtte have, anses for at være tilstrækkelig i relation til formålet med litra a) ovenfor. Sådanne organisationer skal også anses for at have rettigheder, der kan krænkes med henblik på formålet med litra b) ovenfor.

Bestemmelserne i dette stk. 2 udelukker ikke muligheden for foreløbig prøvelse ved en administrativ myndighed og påvirker ikke krav om udtømning af administrative klagemuligheder forinden sagen påklages eller indbringes for domstolen, hvor et sådant krav måtte eksistere efter national ret.

Der er ved implementering af Århuskonventionen gennemført en udvidet adgang til administrativ rekurs ved det særlige klagenævn på miljøområdet (i dag Miljø- og Fødevareklagenævnet og Planklagenævnet[19]), se nedenfor. I et vist omfang er der en videregående adgang til klage i forhold

[19] I juni 2016 er der indgået et politisk aftale om "Danmark bedre i balance – Bedre rammer for kommuner, borgere og virksomheder i hele landet", hvor det blev besluttet at nedlægge Natur- og Miljøklagenævnet og Fødevareministeriets Klagecenter og i stedet etablere to nye klagenævn for henholdsvis planlovsområdet (planlovsklagenævn) og natur-, miljø- og fødevareområdet (Miljø- og Fødevareklagenævn). Lovene tilknyttet de nye klagenævn trådte i kraft 1. februar 2017.

til konventionens mindstekrav, idet de danske regler tillige omfatter andre typer af afgørelser og dermed også andre love, end de, der vedrører konventionens bilagsaktiviteter.

Der er indført en klageadgang for landsdækkende foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål. Der stilles samtidig krav om, at foreningen har vedtægter eller lignende, der dokumenterer formålet, og at den er landsdækkende og har en vis seriøsitet og fasthed i organiseringen.

Der er endvidere indført særlige regler om klageadgang for landsdækkende og lokale foreninger og organisationer, der repræsenterer væsentlige rekreative interesser.

Lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af miljø og natur som hovedformål, har klageret for visse afgørelser, som de har ønsket underretning om, efter f.eks. miljøbeskyttelsesloven og husdyrgodkendelsesloven.

Både organisationer, der beskytter miljøet, men også sådanne, som eksempelvis bruger naturen, er tillagt en udvidet klageret. Også på dette punkt giver de danske regler således en videregående klageadgang i forhold til konventionens mindstekrav.

Endelig har lokale foreninger, der har en væsentlig interesse i en afgørelse, i visse tilfælde klageret (f.eks. i afgørelser efter naturbeskyttelsesloven og råstofloven).

Tilsvarende klageregler gælder for afgørelser om fredede fortidsminder og beskyttede sten- og jord diger (museumsloven). Museumsloven indeholder en opregning af klageberettigede i forhold til de nævnte afgørelser.

Bygningsfredningsloven fastsætter, at afgørelser, der er truffet i henhold til delegationsbekendtgørelsen kan påklages til kulturministeren. Den fastsætter ikke hvem, der er klageberettiget i forhold til afgørelser efter loven. Enhver, der har en væsentlig, individuel retlig interesse i sagens udfald, må derfor anses for klageberettet til Kulturministeriet i f.eks. bygningsfredningssager.

Gennemførelse af art. 9, stk. 2 m.v. i den danske lovgivning[20]:

Miljøbeskyttelsesloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1189 af 27. september 2016
§ 37. Godkendelsesmyndighedens afgørelser af, om en virksomhed, et anlæg eller en indretning eller en ændring eller en udvidelse af sådanne er godkendelsespligtig, kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.
Stk. 2. Miljø- og fødevareministeren fastsætter nærmere regler om, at godkendelsesmyndighedens afgørelser om, at en virksomhed, et anlæg eller en indretning eller en ændring eller en udvidelse ikke er godkendelsespligtig, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

§ 91. Medmindre andet fremgår af lovens bestemmelser, jf. dog § 92, kan kommunalbestyrelsens afgørelser og beslutninger efter loven eller regler, der er fastsat med hjemmel i loven, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6,, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Tilsvarende gælder for afgørelser truffet af miljøministeren efter lovens kapitel 4-6 og 9 a, afgørelser truffet i medfør af § 25 eller § 82 samt afgørelser efter § 70 a, § 70 b og § 72, når disse afgørelser vedrører sager efter lovens kapitel 4-6 og 9 a og afgørelser truffet i medfør af § 25 eller § 82.

---

[20] I loven til det nye miljø- og fødevareklagenævn og til lov om nyt planklagenævn ændres i de §'er, der i dag regulerer klageadgangen til Natur- og Miljøklagenævnet. De nyaffattede §'er regulerer hvilke afgørelser, der kan påklages til henholdsvis Miljø- og Fødevareklagenævnet og Planklagenævnet. Der ændres således ikke på hvad, der kan påklages, hvem, der kan klage, og hvem, der har partsstatus.

Stk. 2. Afgørelser truffet af kommunalbestyrelsen efter lovens § 58 kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9,, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Tilsvarende gælder for afgørelser truffet af miljø- og fødevareministeren efter lovens § 58 og afgørelser truffet i medfør af § 82, når disse afgørelser vedrører sager efter § 58.
Stk. 3 Bestemmelserne i § 78, stk. 1, finder tilsvarende anvendelse på afgørelser i klagesager.

§ 100. Lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan påklage afgørelser, som foreningen eller organisationen har ønsket underretning om, jf. § 76, stk. 1. Lokale foreninger og organisationer, der efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, kan påklage afgørelser, som foreningen eller organisationen har ønsket underretning om, jf. § 76, stk. 1, når afgørelsen berører sådanne interesser og klagen har til formål at varetage natur- og miljøbeskyttelse.
Stk. 2. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan påklage afgørelser efter bestemmelserne i kapitel 3-5 og 9 a.
Stk. 3. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har til formål at varetage væsentlige rekreative interesser, kan påklage afgørelser efter bestemmelserne i kapitel 3-5 og 9 a, når afgørelsen berører sådanne interesser, og klagen har til formål at varetage natur- og miljøbeskyttelse.
Stk. 4. Lokale afdelinger af landsdækkende foreninger eller organisationer er ikke omfattet af bestemmelsen i stk. l-3.
Stk. 5. Miljø- og Fødevareklagenævnet kan til efterprøvelse af klageberettigelsen forlange, at foreningen eller organisationen fremsender vedtægterne.

Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 med senere ændringer)
§ 76. Medmindre andet fremgår af lovens bestemmelser, jf. dog § 78, kan kommunalbestyrelsens afgørelser og beslutninger efter loven eller regler, der er fastsat med hjemmel i loven, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.
Stk. 2. Tilsvarende gælder for afgørelser truffet af miljø- og fødevareministeren i medfør af § 65 og afgørelser truffet af miljøministeren i medfør af §§ 50, 51 og 53 i sager, hvor ministeren har besluttet at overtage kommunalbestyrelsens beføjelser i medfør af § 65.

§ 86. Lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan påklage afgørelser, som foreningen eller organisationen har ønsket underretning om, jf. § 61.
Stk. 2. Lokale foreninger og organisationer, der efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, kan påklage afgørelser, som foreningen har ønsket underretning om, jf. § 61, når afgørelsen berører sådanne interesser og klagen har til formål at varetage natur- og miljøbeskyttelse.

§ 87. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan påklage afgørelser truffet med hjemmel i bestemmelserne i kapitel 3, 4 og 5 a.
Stk. 2. Landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har til formål at varetage væsentlige rekreative interesser, kan påklage afgørelser truffet med hjemmel i bestemmelserne i kapitel 3, 4 og 5 a, når afgørelsen berører sådanne interesser og klagen har til formål at varetage natur- og miljøbeskyttelse.

Havmiljøloven (Lovbekendtgørelse nr. 1216 af 28. september 2016 med senere ændring)

§ 51. Følgende afgørelser kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-3, 5 og 6,i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet:
1) Afgørelser efter § 24 a, stk. 1, og afgørelser truffet efter regler fastsat med hjemmel i § 24 a, stk. 2-5.
2) Miljø- og fødevareministerens afgørelser om dumpning af optaget havbundsmateriale, jf. § 26, og ministerens afgørelse om foretagelse af undersøgelser heraf efter § 45 a.
3) Afgørelser om dispensationer truffet efter regler fastsat med hjemmel i § 19 b, stk. 3.
4) Afgørelser efter § 34 a, stk. 3, og afgørelser truffet efter regler fastsat med hjemmel i § 30, stk. 1, § 33, stk. 2 og 4, og § 34 a, stk. 3.
5) Afgørelser efter kapitel 14 a.
Stk. 2. ....

§ 52. Afgørelser efter § 24 a, § 26, § 34, st. 3, og kapitel 14 a samt afgørelser truffet efter regler, der er fastsat i medfør af 19 b, stk. 3, § 30, stk. 1, § 33, stk. 2, og § 34 a, stk. 3 kan påklages af
1) enhver, der må antages at have en individuel væsentlig interesse i sagens udfald,
2) kommunalbestyrelsen,
3) Sundhedsstyrelsen,

4) Forbrugerrådet,
5) Danmarks Fiskeriforening,
6) Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere,
7) Danmarks Rederiforening,
8) Bilfærgernes Rederiforening,
9) Arbejderbevægelsens Erhvervsråd,
10) Danske Havne,
11) Foreningen af Lystbådehavne I Danmark (FLID) og
12) Olie Gas Danmark.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte afgørelser kan endvidere påklages af

1) lokale foreninger eller organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, i det omfang foreningen eller organisationen har ønsket underretning om afgørelserne, jf. § 49, stk. 3,
2) lokale foreninger eller organisationer, der efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, i det omfang foreningen eller organisationen har ønsket underretning om afgørelserne, jf. § 49, stk. 3, når afgørelsen berører sådanne interesser,
3) landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, og
4) landsdækkende foreninger og organisationer, der efter deres vedtægter har til formål at varetage væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Stk. 3. Miljø- og Fødevareklagenævnet kan til efterprøvelse af klageberettigelsen forlange, at foreningen eller organisationen fremsender vedtægterne.
Stk. 4. Lokale afdelinger af landsdækkende foreninger er ikke omfattet af bestemmelserne i stk. 2.
Stk. 5. Et forbud eller påbud efter § 42 a, § 43 eller § 43 c, stk. 1 eller 2, kan påklages af afgørelsens adressat.
Stk. 6. Afgørelser truffet efter regler udstedt i medfør af § 33, stk. 4, kan påklages af afgørelsens adressat og de personer, som er nævnt i § 52, stk. 1, nr. 1.

Havstrategiloven (lovbekendtgørelse nr. 1203 af 28. september 2016)
§ 19. Afgørelser truffet efter §§ 12 og 13 kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet som sammensat efter § 5, stk. 1, nr. 2, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, for så vidt angår processuelle spørgsmål i forbindelse med tilvejebringelsen af havstrategierne.

§ 20. Klageberettiget er følgende:
1) Enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald.
2) Offentlige myndigheder.
3) Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø.
4) Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.
5) Erhvervsorganisationer, der varetager interesser inden for lovens område.
Stk. 2. Ved klage efter stk. 1, nr. 3-5, kan Miljø- og Fødevareklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter.

§ 21. Klage skal være indgivet skriftligt, inden 4 uger efter at basisanalyser, beskrivelser af god miljøtilstand, fastsættelse af miljømål og dertil knyttede indikatorer, overvågningsprogrammer og indsatsprogrammer er offentliggjort. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.
Stk. 2. Klage indgives til miljøministeren, der sender klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. § 19, ledsaget af den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

§ 22. En klage har ikke opsættende virkning, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet.

Planloven (Lovbekendtgørelse nr. 1529 af 23. november 2015 om planlægning med senere ændringer)
Kapitel 14
Klage og søgsmål
§ 58. Til Planklagenævnet kan påklages:

1) Kommunalbestyrelsens afgørelser efter § 35, stk. 1, jf. dog § 5, stk. 4.
2) Kommunalbestyrelsens afgørelser efter § 47, stk. 1.
3) Kommunalbestyrelsens, afgørelser om andre forhold, der er omfattet af denne lov og regler udstedt i medfør af loven, for så vidt angår retlige spørgsmål.

Stk. 2. Erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte nærmere regler om klageadgangen, herunder om frister for indgivelse af klage, om frister og proces for parternes afgivelse af bemærkninger, om nævnets sagsoplysning og -behandling og om obligatorisk brug af digitale selvbetjeningsløsninger samt regler om, at klagerne skal betale et gebyr for at få behandlet en klage.

§ 58 a. Foreningers afgørelser efter § 21, stk. 1, kan påklages til kommunalbestyrelsen.

§ 58 b. Klager vedrørende aftaler om udbygning af infrastruktur eller betaling for kommuneplantillæg og lokalplaner, jf. § 21 b og § 21 c, kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 58 c. Til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, kan påklages:
1) Kommunalbestyrelsens, regionsrådets og miljø- og fødevareministerens afgørelser om tilladelser efter regler fastsat af miljø- og fødevareministeren i henhold til § 11 g, stk. 3, jf. dog stk. 2.
2) Kommunalbestyrelsens eller regionsrådets afgørelser om andre forhold, der er omfattet af § 11 g og regler fastsat i henhold til §§ 11 g og 11 h, for så vidt angår retlige spørgsmål, jf. dog stk. 2.
3) Miljø- og fødevareministerens afgørelser om andre forhold i sager, hvor ministeren har overtaget kommunalbestyrelsens eller regionsrådets opgaver og beføjelser efter regler fastsat i henhold til § 11 i, for så vidt angår retlige spørgsmål, jf. dog stk. 2.
Stk. 2. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om, at klager omfattet af stk. 1 i visse tilfælde skal behandles i en anden af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

§ 59. Klageberettiget efter § 58 er erhvervs- og vækstministeren og i øvrigt enhver med retlig interesse i sagens udfald, herunder en nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker.
Stk. 2. Klageberettiget efter § 58, stk. 1, nr. 1, 3, 4 og 5, er endvidere landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen, på betingelse af,
1) at foreningen eller organisationen har vedtægter eller love, som dokumenterer dens formål, og
2) at foreningen eller organisationen repræsenterer mindst 100 medlemmer.
§ 59 a. Klageberettiget efter § 58 c er miljø- og fødevareministeren og i øvrigt enhver med retlig interesse i sagens udfald, herunder en nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker.
Stk. 2. Klageberettiget efter § 58 c er endvidere landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen, på betingelse af
1) at foreningen eller organisationen har vedtægter eller love, som dokumenterer dens formål, og
2) at foreningen eller organisationen repræsenterer mindst 100 medlemmer.

Nyt planklagenævn

I forbindelse med oprettelsen af det nye planklagenævn [21] ændres § 58 i planloven, der regulerer klageadgangen. Den nyaffattede § 58 regulerer hvilke afgørelser, der kan påklages til Planklagenævnet. Det indebærer, at der for klager på planområdet ikke ændres på hvad, der kan påklages, hvem, der kan klage, og hvem, der har partsstatus. Med forslaget ophæves bestemmelserne i § 58, stk. 1, nr. 3, henvisningen til stk. 2 sidst i nr. 4, og nr. 5, samt stk. 2. De ophævede bestemmelser vedrører alle klager over VVM-afgørelser, som fremover skal behandles af Miljø- og Fødevareklagenævnet efter planlovens §§ 58 c og 59 a, der er blevet oprettet ved lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. I det nye stk. 2, foreslås det, at erhvervsministeren kan fastsætte regler om en række formelle forhold i forbindelse med klagesagsbehandlingen, herunder om frister for indgivelse af klage, sammensætningen af nævnet, frister og proces for parternes afgivelse af bemærkninger, om nævnets sagsoplysning og -behandling, obligatorisk brug af digital selvbetjeningsløsninger samt regler om, at klagerne skal betale et gebyr for at få behandlet en klage.

Miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017)

[21] Lov om nyt planklagenævn og lov om nyt miljø- og fødevareklagenævn er trådt i kraft i 1. februar 2017.

§ 53. Afgørelser truffet efter følgende bestemmelser kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet:

.

1) § 45, for så vidt angår fastsættelse af mål, indsatsprogram og Natura 2000-planens tilvejebringelse.
2) § 46 c, for så vidt angår handleplanens indhold og tilvejebringelse, jf. §§ 46 a-46 e

§ 55. Klageberettiget er følgende:

1) Miljøministeren.
2) Enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald.
3) Offentlige myndigheder.
4) Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.
5) Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø.
6) Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Stk. 2. Ved klage efter stk. 1, nr. 5 og 6, kan Miljø- og Fødevareklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter.

Lov om vandplanlægning (lov nr. 126 af 26. januar 2017)
§ 36. Vandområdeplaner efter § 26 kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet som sammensat efter § 5, stk. 1, nr. 2, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, for så vidt angår vandområdeplanernes tilvejebringelse.

§ 37. Klageberettiget er:

1) Enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald.
2) Offentlige myndigheder.
3) Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i sagen.
4) Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø.
5) Landsækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Lovbekendtgørelse nr. 960 af 13. september 2011 om anvendelse af Danmarks undergrund

§ 37 a. Energiklagenævnet behandler klager over afgørelser truffet af klima- og energiministeren efter denne lov eller regler udstedt i henhold til loven.
Stk. 2. Enhver med væsentlig og individuel interesse i afgørelsen kan klage over afgørelser truffet i medfør af denne lov.
Stk. 3. Endvidere er lokale og landsdækkende foreninger eller organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø, eller som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når en afgørelse berører sådanne interesser, klageberettigede, for så vidt angår de miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til §§ 10, 17, 23 d, 23 u og 28, hvis afgørelserne tillige er omfattet af §§ 28 a og 28 b. Disse foreninger eller organisationer fremsender senest samtidig med klagen deres vedtægter til Energiklagenævnet som dokumentation for, at de er lokale eller landsdækkende, og at deres formål opfylder de angivne krav.
Stk. 4. Klagen skal være indgivet skriftligt til Energiklagenævnet inden 4 uger fra tidspunktet, hvor afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.
Stk. 5. En tilladelse i henhold til §§ 10, 17, 23 d, 23 u og 28, hvor tilladelsen tillige er omfattet af §§ 28 a og 28 b, må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.
Stk. 6. Klage over en tilladelse til et projekt omfattet af stk. 5 har ikke opsættende virkning, medmindre Energiklagenævnet bestemmer andet.
Stk. 7. Afgørelser truffet af Energistyrelsen eller en anden statslig myndighed, som ministeren har henlagt sine beføjelser til, kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed end Energiklagenævnet.

Lovbekendtgørelse nr. 1101 af 18. november 2005 om kontinentalsoklen med senere ændringer
§ 6 a. Enhver med en væsentlig og individuel interesse i afgørelsen kan klage til Energiklagenævnet over de miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til §§ 4 og 4 b.
Stk. 2. Lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø, kan klage over de i stk. 1 angivne afgørelser. Det samme gælder for lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når en afgørelse berører sådanne

interesser.
Stk. 3. Lokale og landsdækkende foreninger og organisationer fremsender senest samtidig med klagen deres vedtægter til Energiklagenævnet som dokumentation for, at de er lokale eller landsdækkende, og at deres formål ligger inden for de i stk. 2 angivne krav.
Stk. 4. Klage skal være indgivet skriftligt inden 4 uger efter, at afgørelsen er offentligt bekendtgjort. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.
Stk. 5. En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.
Stk. 6. Klage over en tilladelse til et projekt omfattet af stk. 1 har ikke opsættende virkning, medmindre Energiklagenævnet bestemmer andet.
Stk. 7. Energiklagenævnets afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Lovbekendtgørelse nr. 1141 af 29. august 2016 om fremme af vedvarende energi

§ 67. Enhver med en væsentlig og individuel interesse i afgørelsen kan klage til Energiklagenævnet over de miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til § 25, hvis afgørelserne tillige er omfattet af §§ 26-28.
Stk. 2. Lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø, kan klage over afgørelserne nævnt i stk. 1. Det samme gælder for lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når en afgørelse berører sådanne interesser.
Stk. 3. Lokale og landsdækkende foreninger og organisationer fremsender senest samtidig med klagen deres vedtægter til Energiklagenævnet som dokumentation for, at de er lokale eller landsdækkende, og at deres formål opfylder kravene i stk. 2.
Stk. 4. Klage i henhold til stk. 1 og 2 skal være indgivet skriftligt, inden 4 uger efter at afgørelsen er offentligt bekendtgjort. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.
Stk. 5. En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.
Stk. 6. Klage over en tilladelse til et projekt omfattet af stk. 1 har ikke opsættende virkning, medmindre Energiklagenævnet bestemmer andet.
Stk. 7. Energiklagenævnets afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelse af nr. 121 af 26. januar 2017om naturbeskyttelse)
§ 78. Kommunalbestyrelsens afgørelser efter loven eller de regler, der udstedes efter loven, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, , i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet efter bestemmelserne i dette kapitel. Afgørelser efter § 73, stk. 5, kan dog ikke påklages. Kommunalbestyrelsens afgørelser efter § 65 a, stk. 2, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet efter kapitel 12, for så vidt angår retlige spørgsmål.
Stk. 2. Miljø- og fødevareministeren kan bestemme, at afgørelser, der træffes af kommunalbestyrelsen efter regler udstedt efter § 20, stk. 2, ikke skal kunne påklages.
Stk. 3. Fredningsnævnets afgørelser efter § 50, stk. 1, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet som sammensat efter § 5, stk. 1, nr. 2 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet efter bestemmelserne i dette kapitel. For klage over fredningsnævnets øvrige afgørelser gælder § 43.
Stk. 4. Miljø- og fødevareministerens afgørelser efter § 9, § 11, stk. 1 og 2, § 27, stk. 1 og 2, § 53, stk. 1, 2 og 4, og § 65, stk. 1, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet efter bestemmelserne i dette kapitel. Miljø- og fødevareministerens afgørelser efter § 65 a, stk. 1, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet efter kapitel 12, for så vidt angår retlige spørgsmål.
Stk. 5. Afgørelser efter kapitel 11 a kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.
Stk. 6. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte bestemmelser om klage over afgørelser truffet af ministeren efter regler udstedt i medfør af loven. Miljø- og fødevareministeren kan bestemme, at sådanne afgørelser kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, eller at sådanne afgørelser ikke kan påklages til anden administrativ myndighed.
Stk. 7. Miljø- og fødevareministeren kan fastsætte bestemmelser om klage over afgørelser truffet af en myndighed, som efter miljøministerens bestemmelse efter § 73, stk. 3, fører tilsyn med overholdelsen af loven. Miljøministeren kan bestemme, at sådanne afgørelser kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, eller at sådanne afgørelser ikke kan påklages til anden administrativ myndighed.

§ 86. Klageberettiget er

1) adressaten for afgørelsen,
2) ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
3) offentlige myndigheder,
4) en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
5) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
6) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
7) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.
Stk. 2. Afgørelser efter kapitel 11 a kan påklages af
1) enhver, som har en individuel, væsentlig interesse i sagen, og
2) de personer, organisationer m.v., der er nævnt i stk. 1, nr. 1 og 2 og 5-7.
Stk. 3. Ved klage efter stk. 1, nr. 6 og 7,jf. stk. 2, nr. 2, kan Miljø- og Fødevareklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.

Råstofloven (lovbekendtgørelse nr. 427 af 26. januar 2017 om råstoffer)

§ 13 Regionsrådets afgørelser efter loven eller regler fastsat i medfør af loven kan, for så vidt angår forekomster på landjorden, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet efter §§ 15 og 16. Regionsrådets afgørelse efter § 5 a kan, for så vidt angår retlige spørgsmål, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Regionsrådets afgørelser efter kapitel 7 a kan dog påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Regionsrådets afgørelser efter § 7, stk. 2, § 9, stk. 2, og § 11 kan dog ikke påklages til anden administrativ myndighed.
Stk. 2. Miljø- og fødevareministerens afgørelser efter regler fastsat i medfør af § 36 kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet efter §§ 15 og 16. Øvrige afgørelser, som miljø- og fødevareministeren træffer efter loven eller efter regler fastsat i medfør af loven vedrørende forekomster på landjorden, kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

§ 15. Klageberettiget er
1) adressaten for afgørelsen,
2) offentlige myndigheder,
3) en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
4) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
5) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
6) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser, og
7) enhver med individuel væsentlig interesse i afgørelsen.
Stk. 2. Afgørelser efter kapitel 7 a kan påklages af de personer, organisationer m.v., der er nævnt i stk. 1, nr. 1 og 4-7.
Stk. 3. Ved klage efter stk. 1, nr. 5 og 6, jf. stk. 2, kan Miljø- og Fødevareklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.

§ 26. Afgørelser truffet af miljø- og fødevareministeren efter kapitel 7 a kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet som, sammensat efter § 5, stk. 1, nr. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.
Stk. 2. Afgørelser truffet af miljø- og fødevareministeren efter §§ 20, 20 b, 23 og 24 eller afgørelser truffet efter regler fastsat i medfør af § 20 a, stk. 5, og § 23, stk. 2, kan, for så vidt angår vilkår til beskyttelse af kulturarv, natur og miljø, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet som sammensat efter § 5, stk. 1, nr. 2, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.
Stk. 3. Afgørelser efter § 20 b om enkeltstående indvinding af op til 50.000 m3 oprensnings- og uddybningsmaterialer til nyttiggørelse kan dog ikke påklages til anden administrativ myndighed. Tilsvarende gælder for afgørelser efter § 20, stk. 2, nr. 2, der indeholder samme vilkår, en allerede meddelt tilladelse bortset fra vilkår om vederlag.

§ 26 a. Klageberettiget er
1) adressaten for afgørelsen,
2) offentlige myndigheder,
3) en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,

4) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
5) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
6) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser,
7) Dansk Industri,
8) Danmarks Rederiforening,
9) Danske Råstoffer,
10) Danmarks Fiskeriforening og
11) enhver med individuel væsentlig interesse i afgørelsen.

Stk. 2. Afgørelse af, om en indvinding, jf. § 23, stk. 1, må antages at kunne påvirke miljøet i væsentlig grad, og tilladelse i henhold til § 20 til en sådan indvinding kan tillige påklages af lokale foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø.

Stk. 3. Afgørelser efter kapitel 7 a kan påklages af den kreds af klageberettigede, som er nævnt i stk. 1, nr. 1, 4-6 og 11.

Stk. 4. Ved klage efter stk. 1, nr. 5 og 6, jf. stk. 3, kan Miljø- og Fødevareklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.

Skovloven (lovbekendtgørelse nr. 122 af 26. januar 2017)

§ 60. Afgørelser efter § 4, § 6, § 7, stk. 2, § 13, § 15, stk. 2, § 17, stk. 3, §§ 19-21, § 38, § 39 og § 51, stk. 2 og 3, der er truffet af miljø- og fødevareministeren eller efter bemyndigelse fra ministeren, jf. § 43, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Stk. 2. Afgørelser efter kapitel 8 a, der er truffet af miljø- og fødevareministeren eller efter bemyndigelse fra ministeren, jf. § 43, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

§ 62. Afgørelser, der kan påklages efter denne lov eller regler, der er udstedt i medfør af loven, kan påklages af
1) adressaten for afgørelsen og
2) enhver, som i øvrigt har en individuel, væsentlig interesse i sagen.

Stk. 2. Afgørelser, der er truffet efter denne lovs §§ 4 og 6, § 15, stk. 2, § 17, stk. 3, §§ 19-21 og 38, jf. § 11, stk. 1, samt vilkår fastsat for disse afgørelser efter § 39 kan endvidere påklages af
1) en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
2) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
3) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser, og
4) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Stk. 3 Afgørelser, der er truffet efter denne lovs kapitel 8 a, kan påklages af
1) de personer m.v., som er nævnt i stk. 1, og
2) de foreninger og organisationer, der er nævnt i stk. 2, nr. 2-4.

Stk. 4. Ved klage efter stk. 2, nr. 2 og 3 og stk. 3, nr. 2, kan Miljø- og Fødevareklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne m.v. dokumenterer deres klageberettigelse ved at indsende vedtægter eller på anden måde.

Stk. 5. De foreninger og organisationer, der er nævnt i stk. 2, skal underrettes skriftligt om de afgørelser, der er nævnt i stk. 2, hvis de anmoder om det.

Sommerhusloven (lovbekendtgørelse nr. 949 af 3. juli 2013 om sommerhuse og campering m.v.)

§ 10 d. Erhvervs- og væktsministeren kan bemyndige en under ministeriet oprettet statslig myndighed eller efter forhandling med vedkommende minister andre statslige myndigheder til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren.

Stk. 2. Erhvervs- og vækstministeren kan fastsætte regler om adgangen til at påklage afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder at afgørelserne ikke, eller kun for så vidt angår retlige spørgsmål, skal kunne påklages.

Stk. 3. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om udøvelsen af de beføjelser, som en anden statslig myndighed efter forhandling med vedkommende minister bliver bemyndiget til at udøve efter stk. 1.

§ 10 e. Afgørelser truffet efter lovens §§ 2 og 8 af erhvervs- og vækstministeren eller afgørelser truffet efter bemyndigelse af en kommunalbestyrelse, jf. § 2, stk. 2, kan påklages til Planklagenævnet.
Stk. 2. Klageberettiget er
1) adressaten for afgørelsen,
2) offentlige myndigheder og
3) enhver med individuel væsentlig interesse i afgørelsen.
Stk. 3. Erhvervs- og vækstministeren fastsætter nærmere regler om klageadgangen, herunder om frister for indgivelse af klage, om frister og proces for parternes afgivelse af bemærkninger, om nævnets sagsoplysning og -behandling og om obligatorisk brug af digitale selvbetjeningsløsninger samt regler om, at klagerne skal betale et gebyr for at få behandlet en klage..

Lov om vandløb (lovbekendtgørelse nr. 127 af 26. januar 2017)
§ 80. Vandløbsmyndighedens afgørelser, bortset fra afgørelser om erstatning og andre økonomiske spørgsmål og miljø- og fødevareministerens afgørelser efter § 37 a, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som behandler sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. . Afgørelser efter § 54 a kan dog ikke påklages.
Stk. 2. Afgørelser efter kapitel 11 a kan dog påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet som behandler sagen i en af nævnets afdelinger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1-6, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Stk. 1, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.«
Stk. 3. Uanset bestemmelsen i stk. 1 kan miljø- og fødevareministeren fastsætte regler om, at vandløbsmyndighedens afgørelser i nærmere angivne grupper af sager om private vandløb ikke skal kunne påklages til anden administrativ myndighed.

§ 84. Vandløbsmyndighedens afgørelser kan påklages af:
1) den, afgørelsen er rettet til,
2) enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald og
3) en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker.
Stk. 2. Afgørelser efter kapitel 5 vedrørende regulativer for offentlige vandløb kan desuden påklages af
1) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
2) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
3) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.
Stk. 3. Afgørelser efter kapitel 11 a kan påklages af
1) de personer m.v., der er nævnt i stk. 1, nr. 1 og 2, og
2) de foreninger og organisationer, der er nævnt i stk. 2.
Stk. 4. Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund kan påklage visse større sager efter kapitlerne 6, 7 og 8 efter miljøministerens nærmere bestemmelse.
Stk. 5. Ved klage efter stk. 2, nr. 2 og 3, jf. stk. 3, nr. 2, kan Miljø- og Fødevareklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.

Også på landbrug – og fødeområdets vedkommende gælder de ovenfor anførte generelle principper for administrativ og judiciel prøvelse. Hertil kommer, at der i henhold til driftslovens § 16, stk. 3, ved bjørneklobekendtgørelsens § 6, stk. 1, er givet klageadgang for Dansk Landbrug og Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet.

Lov nr. 575 af 4. maj 2015 om anlæg og drift af en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark
§ 47. Søgsmål til prøvelse af afgørelser efter denne lov eller de regler, der fastsættes i medfør af loven, skal være anlagt, inden 6 måneder efter at afgørelsen eller beslutningen er meddelt adressaten eller offentliggjort.
Stk. 2. Ved søgsmål om forhold vedrørende miljøet, der er omfattet af denne lov, skal retten påse, at omkostningerne ved sagen ikke er uoverkommeligt høje for de berørte parter.

Lov nr 737 af 1. juni 2015 om anlæg af en ny Storstrømsbro og nedrivning af den eksisterende Storstrømsbro
§ 19. Søgsmål til prøvelse af afgørelser efter denne lov eller de regler, der fastsættes i medfør af loven, skal være anlagt, inden 6 måneder efter at afgørelsen eller beslutningen er meddelt adressaten eller offentliggjort.
Stk. 2. Ved søgsmål om forhold vedrørende miljøet, der er omfattet af denne lov, skal retten påse, at omkostningerne ved sagen ikke er uoverkommeligt høje for de berørte parter.

Lov nr 657 af 8. juni 2016 om ændring af lov om letbane på Ring 3, lov om Metroselskabet I/S og Udviklingsselskabet By & Havn I/S og lov om trafikselskaber
§ 25 c. Søgsmål til prøvelse af afgørelser efter denne lov eller de regler, der fastsættes i medfør af loven, skal være anlagt, inden 6 måneder efter at afgørelsen er meddelt adressaten.
Stk. 2. Ved søgsmål om forhold vedrørende miljøet, der er omfattet af denne lov, skal retten påse, at omkostningerne ved sagen ikke er uoverkommeligt høje for de berørte parter.

Lov om offentlige veje, som ændret ved lov nr 658 af 08/06/2016 om ændring af lov om offentlige veje m.v., jernbaneloven og forskellige andre love:
§ 132
…

Stk. 7. Ved søgsmål om forhold omfattet af kapitel 2 a, herunder søgsmål om miljømæssige spørgsmål i forhold til projekter, der opnår tilladelse ved anlægslov, jf. § 17 a, stk. 3, skal retten påse, at omkostningerne ved sagen ikke er uoverkommelig høje for de berørte parter.

Stk. 8. Søgsmål til prøvelse af afgørelser efter § 17 d og § 17 j skal være anlagt, inden 6 måneder efter at afgørelsen er offentliggjort.

Jernbaneloven, som ændret ved lov nr 658 af 8. juni 2016 om ændring af lov om offentlige veje m.v., jernbaneloven og forskellige andre love:

§ 115 a. Afgørelser truffet efter kapitel 6 a kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.
Stk. 2. Ved søgsmål om forhold omfattet af kapitel 6 a, herunder søgsmål om miljømæssige spørgsmål i forhold til projekter, der opnår tilladelse ved anlægslov, jf. § 38 a, stk. 3, skal retten påse, at omkostningerne ved sagen ikke er uoverkommelig høje for de berørte parter.
Stk. 3. Søgsmål til prøvelse af afgørelser efter § 38 d og § 38 j skal være anlagt, inden 6 måneder efter at afgørelsen er offentliggjort.«

Art. 9, stk. 3. I tillæg til og med forbehold for procedurerne om prøvelse efter stk. 1 og 2 ovenfor, sikrer hver part, at medlemmer af offentligheden, der opfylder eventuelle kriterier i national ret, har adgang til administrative eller retslige procedurer for at anfægte private personers og offentlige myndigheders handlinger og undladelser, der er i strid med de bestemmelser i national ret, der vedrører miljøet.

Ud over de ovenfor nævnte muligheder for at gå til klagenævn er der administrativt mulighed for at gå til Statsforvaltningen (kommunaltilsynet) og politiet for at anfægte private personers og offentlige myndigheders handlinger og undladelser, der er i strid med de bestemmelser i national ret, der vedrører miljøet. Der er også mulighed for at klage til Folketingets Ombudsmand.

Ombudsmandens kompetence omfatter alle dele af den offentlige forvaltning. Han skal bedømme, om myndigheder eller personer, der er omfattet af ombudsmandens virksomhed, handler i strid med gældende ret eller på anden måde gør sig skyldig i fejl eller forsømmelser ved udøvelsen af deres opgaver. Kontrollen omfatter både afgørelser og anden forvaltningsvirksomhed. Klage kan indgives af enhver, og klagen skal være indgivet inden et år efter, at forholdet er ”begået”. Ombudsmanden afgør, om en klage giver tilstrækkelig grund til undersøgelse. Hans sanktionsmuligheder er at fremsætte kritik, afgive henstillinger og i øvrigt give sin opfattelse af en sag. I overensstemmelse med den erklæring, der blev afgivet under forhandlingerne om ombudsmandsinstitutionen, anser Danmark muligheden for at indbringe sager for ombudsmanden for at være en mulighed for prøvelse ved et uafhængigt administrativt organ.

Statsforvaltningen varetager tilsynet med kommunerne. Statsforvaltningen fører tilsyn med, at kommunerne overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder, herunder kommunale forskrifter, der er udstedt i medfør af denne lovgivning. Statsforvaltningen fører ikke tilsyn, i det omfang særlige klage- eller tilsynsmyndigheder kan tage stilling til den pågældende sag. Statsforvaltningen beslutter selv, om der er tilstrækkeligt grundlag for at rejse en tilsynssag. Statsforvaltningen kan udtale sig om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser og kan sætte kommunale afgørelser, der er truffet i strid med lovgivningen, ud af kraft. Statsforvaltningen kan endvidere under de i lovgivningen anførte betingelser pålægge tvangsbøder, anlægge erstatnings- og anerkendelsessøgsmål samt indgå aftale om erstatningsretlig bod.

Desuden kan der ske anmeldelse til miljømyndighederne eller politianmeldelse ved manglende overholdelse af miljøreglerne.

Herudover er der muligheden for at få en sag prøvet ved domstolene, jf. grundlovens § 63.

Et konsulentfirma har i 2007 på vegne af Europa-Kommissionen udarbejdet en rapport om EU-landenes opfyldelse af artikel 9, stk. 3. Landerapporten for Danmark (Measures on access to justice in environmental matters (Article 9(3)) konkluderer, at det danske system generelt er tilstrækkeligt.

Art. 9, stk. 4. I tillæg til og med forbehold for stk. 1, skal procedurerne, der er fastsat i stk. 1, 2 og 3 ovenfor stille tilstrækkelige og effektive retsmidler til rådighed, inklusive foreløbige retsmidler, hvor dette findes passende, der skal være rimelige og retfærdige, betimelige og ikke uoverkommeligt dyre. Afgørelser efter denne artikel skal være skriftlige eller registreres på skrift. Domstolsafgørelser, og når det er muligt, andre organers afgørelser, skal være offentligt tilgængelige.

Domstolsafgørelser vedrørende:
- aktindsigt i miljøoplysninger,
- offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende konkrete aktiviteter med indvirkning på miljøet eller
- foreneligheden med miljølovgivningen af privates eller offentlige myndigheders handlinger og undladelser

er offentligt tilgængelige, jf. miljøoplysningslovens § 5 a, stk. 1.

Endvidere indeholder retsplejelovens kapitel 3 a generelle regler om aktindsigt i domme og, kendelser m.v.

Skriftlighedskrav og bindende afgørelser

Administrative afgørelser

Der er i dansk forvaltningsret ingen almindelig regel om, at administrative afgørelser skal være skriftlige. Det er imidlertid den almindelige praksis, at administrative afgørelser meddeles skriftligt. Denne almindelige praksis suppleres af princippet om god forvaltningsskik, hvorefter borgernes skriftlige henvendelser skal besvares skriftligt, ligesom særligt indgribende afgørelser skal meddeles skriftligt. Hertil kommer, at en borger efter forvaltningslovens § 23 kan forlange at få en skriftlig begrundelse for en afgørelse, der er meddelt mundtligt, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende medhold. Administrative afgørelser er i øvrigt bindende.

For så vidt angår sager om aktindsigt i miljøoplysninger fastsætter § 4, stk. 4, i miljøoplysningsloven, at afslag skal begrundes og være ledsaget af en klagevejledning. Afslag meddeles skriftligt, hvis anmodningen er fremsat skriftligt, eller hvis den, der fremsatte anmodningen, ønsker det. Kravet om skriftlighed gælder både myndigheder og organer omfattet af lovens § 1, og kravet omfatter ethvert afslag, herunder afslag på at modtage oplysningerne i en bestemt form.

Ombudsmanden
I overensstemmelse med den erklæring, der blev afgivet under forhandlingerne om Århuskonventionen vedrørende ombudsmandsinstitutionen, anser Danmark muligheden for at indbringe sager for ombudsmanden for at være en mulighed for prøvelse ved et uafhængigt administrativt organ. Ombudsmandens afgørelser er skriftlige, men ikke bindende. I praksis efterlever forvaltningen generelt ombudsmandens henstillinger.

Folketingets Ombudsmand har en særlig fremtrædende rolle ved prøvelse af aktindsigtssager.

Ombudsmandens stillingtagen i en sag, begrænser ikke domstolenes adgang til en efterfølgende prøvelse af samme sag.

Domstolsafgørelser er skriftlige, bindende og kan tvangsfuldbyrdes, jfr. retsplejelovens regler.

Ikke uoverkommeligt dyre procedurer efter art. 9, stk. 1, 2 og 3:

For behandling af klager, der indbringes for Miljø- og Fødevareklagenævnet, betaler klager et gebyr på 900 kr. for privatpersoners og 1.800 kr. for virksomheders og organisationers vedkommende (2016-niveau).. Visse klager er dog undtaget fra gebyrkravet. Det gælder f.eks. klager, der udelukkende vedrører afslag på aktindsigt efter offentlighedsloven, forvaltningsloven eller miljøoplysningsloven, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, lov nr. 1715 af 27. december 2016 .

Gebyret tilbagebetales, såfremt klagen afvises, klager får helt eller delvist medhold eller klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves. Endvidere kan klagegebyret tilbagebetales, hvis klagen trækkes tilbage, jf. bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet m.v.
Det er gratis at klage til ombudsmanden.

For så vidt angår domstolsprøvelse betales en retsafgift ved anlæggelse af en sag. Herudover er der sædvanligvis udgifter til advokatbistand og sagkyndig bistand m.v.

Hvis betingelserne i retsplejelovens kapitel 31er opfyldt, er der mulighed for at få fri proces og offentlig retshjælp. Fri proces indebærer, at en part får dækket omkostninger ved en retssag af statskassen, herunder betaling af retsafgift og advokatudgifter Retshjælp omfatter rådgivning og udfærdigelse af enkelte skriftlige henvendelser af sædvanlig art, herunder ansøgning om fri proces, processkrifter i retssager, deltagelse i møder og klager over offentlige myndigheders afgørelser.

Private kan efter retspraksis i et vist omfang få nedlagt fogedforbud mod andres handlinger i strid med regler af offentligretlig karakter.

Art. 9, stk. 5. Med henblik på at fremme effektiviteten af bestemmelserne i denne artikel sikrer hver part, at offentligheden informeres om adgangen til administrativ og retslig prøvelse og overvejer etableringen af passende støtteordninger til at fjerne eller reducere finansielle og andre barrierer for adgangen til klage og domstolsprøvelse.

Information om mulighederne for administrativ og retslig prøvelse

Se besvarelse under art. 3, stk. 2.

XXXI. Hjemmesider relevante for implementeringen af artikel 9

http://fvm.dk/ministeriet/om-ministeriet/ministeriets-organisation/klagecenteret/; www.nmkn.dk; www.ombudsmanden.dk; www.retshjaelpen.dk; www.domstol.dk; www.statsforvaltningen.dk; www.politi.dk;

På www.retsinfo.dk kan følgende regulering, der er relevant for den danske implementering af kravene i konventionens art. 9, findes:

- Forvaltningsloven: lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. oktober 2014
- Havmiljøloven: Lovbekendtgørelse nr. 1216 af 28. september 2016
- Husdyrgodkendelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, med senere ændringer
- Kontinentalsokkelloven: Lovbekendtgørelse nr. 1101 af 18. november 2005 om kontinentalsoklen, som ændret ved § 2 i lov nr. 548 af 6. juni 2007, § 3 i lov nr. 1400 af 27. december" 2008, og ved § 6 i lov nr. 427 af 18. maj 2016.
- VE-loven: Lovbekendtgørelse nr. 1141 af 29. august 2016 om fremme af vedvarende energi
- Miljøbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 1189 af 27. september 2016 med senere ændringer
- Miljøoplysningsloven: lovbekendtgørelse nr. 102 af 26. januar 2017 om aktindsigt i miljøoplysninge
- Naturbeskyttelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 121 af26. januar 2017 om naturbeskyttelse
- Planloven: Lovbekendtgørelse nr. 1529 af 23. november 2015om planlægning med senere ændringer
- Retsplejeloven: Lovbekendtgørelse nr. 1257 af 13. oktober 2016
- Råstofloven: Lovbekendtgørelse nr. 1218 af 28. september 2016 om råstoffer med senere ændring
- Skovloven: Lovbekendtgørelse nr. 1577 af 8. december 2015 om skove
- Sommerhusloven: Lovbekendtgørelse nr. 949 af 3. juli 2013 om sommerhuse og campering mv. med senere ændringer
- Undergrundsloven: Lovbekendtgørelse nr.960 af 13. september 2011 om anvendelse af Danmarks undergrund, som ændret ved lov nr. 535 af 29. april 2015 samt § 5 i lov nr. 427 af 18. maj 2016
- Vandløbsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1199 af 30. september 2013 om vandløb med senere ændringer
- Museumsloven: Lovbekendtgørelse nr. 358 af 8. april 2014 om museumsloven med senere ændringer
- Bygningsfredningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 970 af 28. august 2014 om lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer med senere ændringer

- Driftsloven: Lovbekendtgørelse nr. 191 af 12. marts 2009 om drift af landbrugsjorder
- Bjørneklobekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 871 af 27. juni 2016 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo.
- Miljømålsloven: Lovbekendtgørelse nr. 119 af 26.januar 2017
- Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lovbekendtgørelse nr. 1715 af 27. december 2016
- Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet m.v.
- Lov nr. 575 af 4. maj 2015 om anlæg og drift af en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark
- Lov nr. 737 af 1. juni 2015 om anlæg af en ny Storstrømsbro og nedrivning af den eksisterende Storstrømsbro
- Lov nr. 657 af 8. juni 2016 om ændring af lov om letbane på Ring 3, lov om Metroselskabet I/S og Udviklingsselskabet By & Havn I/S og lov om trafikselskaber
- Lov nr. 658 af 8. juni 2016 om ændring af lov om offentlige veje m.v., jernbaneloven og forskellige andre love

XXXIII. LEGISLATIVE, REGULATORY AND OTHER MEASURES IMPLEMENTING THE PROVISIONS ON GENETICALLY MODIFIED ORGANISMS PURSUANT TO ARTICLE 6bis AND ANNEX I bis

i) De danske regler om udsætning i miljøet af GMO'er findes i lov om miljø og genteknologi (lovbekendtgørelse nr.9. af 4. januar 2017), som er en implementering af EU Direktiv 2001/18/EF af 12. marts 2001 om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer. Loven indeholder i § 9 a, stk. 1, 2 og 3 følgende bestemmelser:

§ 9 a. Miljø- fødevareministeren hører berørte myndigheder og organisationer i spørgsmål om godkendelse af genetisk modificerede organismer til udsætning.

Stk. 2. Ministeren hører offentligheden, inden der træffes afgørelse efter § 9. Ministeren fastsætter nærmere regler høring af offentligheden, herunder om, at høring kan ske udelukkende digitalt.

Stk. 3. Ministeren informerer offentligheden om godkendelser efter § 9, om afgørelser efter § 17, stk. 5, samt i tilfælde, hvor nye oplysninger efter § 15, stk. 2, fører til ændringer i godkendelsen efter § 9. Ministeren fastsætter de nødvendige regler herfor, herunder om oprettelse af et register over udsætninger af genetisk modificerede organismer.

ii) I bekendtgørelserne på dette område er der ikke tilføjet undtagelser vedrørende høring af offentligheden.

iii) Bestemmelserne vedrørende, hvorledes offentligheden høres, er nærmere udmøntet i bekendtgørelse nr. 37 af 19. januar 2012 om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer Af bekendtgørelsens kapitel 4 fremgår den nærmere procedure for høring og information af offentligheden i forbindelse med godkendelser til forsøgsudsætning og markedsføring af GMO'er, herunder:

Kapitel 4 Høring og information

§ 9. Miljøstyrelsen gennemfører offentlig høring, inden der træffes afgørelse om godkendelse til forsøgsudsætning eller markedsføring jf. §§ 4-5, herunder om fornyelse af godkendelser, jf. § 8.
Stk. 2. Høring kan ske udelukkende digitalt på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk.

§ 10. Miljøstyrelsen opretter på sin hjemmeside www.mst.dk et register over godkendelser til forsøgsudsætning og markedsføring, herunder godkendelser til markedsføring meddelt af et andet EU-medlemsland.
Stk. 2. Det i stk. 1 nævnte register skal, for så vidt angår forsøgsudsætninger, indeholde følgende oplysninger:

1) Ansøgers navn og adresse, beskrivelse af den eller de genetisk modificerede organismer, formålet med udsætningen og stedet for udsætningen.
2) Resumé af de miljø-, natur- og sundhedsmæssige risikovurderinger samt høringssvarene.
3) Miljøministerens vurdering af sagen.
4) Vilkår for gennemførelse af forsøgsudsætningen, jf. lovens § 16, og vilkår om rapportering efter at udsætningen er fuldført, jf. direktivets art. 10.

Stk. 3. Det i stk. 1 nævnte register skal, for så vidt angår afgørelser om godkendelse til markedsføring, indeholde de i direktivets art. 19 angivne oplysninger. For afgørelser efter loven offentliggøres tillige følgende oplysninger:

1) Ændringer eller tilføjelser til en eksisterende godkendelse om forsøgsudsætninger, jf. direktivets art. 8, stk. 2.
2) Ministerens brug af sikkerhedsklausulen i lovens § 17, stk. 5, i tilfælde, hvor der er berettiget grund til at formode, at en godkendelse efter lovens § 9, stk. 2, nr. 2, eller § 9, stk. 5, indebærer en risiko for miljø, natur og sundhed, jf. direktivets art. 23.
3) Resultaterne af overvågning af udsætninger til markedsføring ifølge direktivets art. 20, stk. 4.
4) Overtrædelse af lovens § 9, stk. 1, jf. direktivets art. 4, stk. 5.

iv) I bekendtgørelse nr. 37 af 19. januar 2012 om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer er der taget højde for, at den information der er nævnt i bilag I bis,

paragraf 4 til Artikel 6 bis ikke kan holdes fortroligt. Af § 4 i bekendtgørelsen fremgår det, at for forsøgsudsætninger skal en godkendelse minimum indeholde følgende:

§ 4. Ansøgning om godkendelse til forsøgsudsætning behandles efter proceduren i direktivets art. 6, stk. 5. Ansøgningen indsendes til Miljøstyrelsen og skal indeholde dokumenterede oplysninger om de forhold, som fremgår af direktivets art. 6, stk. 2-4.

I henhold til § 10, stk. 2, i samme bekendtgørelse skal det offentlige tilgængelige register indeholde disse oplysninger.

Af § 10, stk. 3 i samme bekendtgørelse fremgår det, at en godkendelse skal indeholde de i direktivets art. 19 angivne oplysninger samt at det offentlige tilgængelige register indeholder disse oplysninger.

v) I lovbekendtgørelse nr. 9 af 4. januar 2017 om miljø og genteknologi og i bekendtgørelse nr. 37 af 19. januar 2012 om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer er det tydeligt beskrevet, hvilken myndighed, der er ansvarlig for behandlingen af GMO-sager i Danmark, herunder også hvem borgerne skal henvende sig til, såfremt de vil have information herom.

a) De ovenfor nævnte regelsæt beskriver karakteren af de mulige godkendelser samt hvordan de opnås, herunder både godkendelser til markedsføring og godkendelser til forsøgsudsætning.

b) Det fremgår tydeligt af bekendtgørelse nr. 37 af 19. januar 2012 at det er Miljøstyrelsen, som behandler ansøgninger om forsøgsudsætninger og markedsføringer af genmodificerede non-food produkter. Som følge af ministerens delegation af beføjelser på området til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (tidligere NaturErhvervstyrelsen[22]), vil det imidlertid i praksis være Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, der behandler ansøgninger. Denne ændring vil snarest muligt blive afspejlet i reguleringen af området.

Når det gælder import af genmodificerede fødevarer og foder, er det Fødevarestyrelsen i samarbejde med Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, der varetager den danske behandling af ansøgningerne. Importen er reguleret ved forordning (EF) nr. 1829/2003/.

c) I praksis foregår høringen af offentligheden ved at dele af ansøgningen (den såkaldte SNIF (”Summary Notification Information Format) samt en oversigt over den samlede ansøgning) sendes i høring til ca. 50 parter, herunder miljø- og forbrugerorganisationer. Derudover annonceres på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside, at offentligheden har mulighed for, at kommentere på nye ansøgninger om forsøgsudsætning eller markedsføring af GMO’er. Den samlede ansøgning – med undtagelse af fortrolige oplysninger – udleveres på begæring.

d) Som det fremgår af ovenstående sikres dette ved, at relevante parter modtager høringsskrivelse fra Landbrugs- og Fiskeristyrelsen samt ved annoncering på egen hjemmeside om muligheden for at kommentere på nye ansøgninger om forsøgsudsætning eller markedsføring af GMO’er.

[22] Den 1. februar 2017 skiftede NaturErhvervstyrelsen navn til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

e) Se ovenstående svar.

vi) Se ovenstående svar.

vii) De høringssvar, som Landbrugs- og Fiskeristyrelsen modtager, indarbejdes i et notat til ministeren, som danner baggrund for ministerens beslutning. Notatet offentliggøres efterfølgende på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside.

viii) Landbrugs- og Fiskeristyrelsen offentliggør alle godkendelser på deres hjemmeside, og har i øvrigt et register på samme hjemmeside over alle godkendelser. Dette fremgår af § 10, jf. bekendtgørelse nr. 37 af 19. januar 2012 om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer.

b) Landbrugs- og Fiskeristyrelsen finder, at de krav der stilles i overensstemmelse med bestemmelserne i annex I bis, komplementerer og støtter den danske lovgivning om biosikkerhed ved udsætning og markedsføring af GMO'er Herigennem sikres det endvidere at den danske lovgivning er i overensstemmelse med målsætningerne i Cartagena-protokollen om Biosikkerhed, herunder protokollens forpligtelser om oplysning og inddragelse af offentligheden.

XXXIV. Problemer ved implementeringen af artikel 6 bis og bilag I bis

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen har ikke oplevet hindringer i forbindelse med implementering af paragrafferne i artikel 6 bis og bilag I bis.

XXXV. Yderligere information om anvendelsen af artikel 6 bis i praksis

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen har ikke ført statistik over offentlighedens deltagelse i høringer. Som tidligere nævnt forekommer der ikke tilfælde, hvor offentligheden ikke er blevet hørt, idet der foreligger et lovkrav om høring i hver sag.

XXXVI. Hjemmesider relevante for implementeringen af artikel 6 bis

www.agrifish.dk;

På www.retsinfo.dk kan følgende regulering, der er relevant for den danske implementering af kravene i konventionens art. 6 bis, findes

- Bekendtgørelse nr. 37 af 19. januar 2012 om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer
- Lov om miljø og genteknologi, jf. lovbekendtgørelse nr.9 af 4. januar 2017.

XXXVII
Opfølgning på eventuelle beslutninger truffet ved seneste partsmøde om manglende overholdelse af konventionen

På partsmødet i Maastricht blev der ikke truffet nogen beslutninger om Danmark desangående.[23]

[23] Konventionens Compliance Committee har behandlet 5 sager om Danmarks implementering af konventionen. 3 af sagerne blev lukket uden endelig afgørelse. Sagerne kan findes på: http://www.unece.org/env/pp/pubcom.html.